

Vissa näringspolitiska frågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet 79 motioner med 111 yrkanden om olika näringspolitiska frågor. I samtliga fall avstyrker utskottet, med anförda motiveringar, yrkandena.

Hälften av yrkandena avser olika företagsfrämjande insatser och cirka en tredjedel skilda frågor rörande turismen. Resterande yrkanden rör vissa forskningsfrågor och vissa övriga frågor.

Utskottets ställningstagande har föranlett totalt sex reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	7
Utskottets överväganden	8
Inledning	8
Företagsfrämjande insatser	8
Inledning	8
Motionerna	8
Kapitalförsörjning – allmänt	8
Kreditgarantier	10
Främjande av småföretag – allmänt	11
Uppfinnare, innovatörer och kommersialisering av FoU	12
Kvinnors företagande	13
Företagare med utländsk bakgrund	15
Social ekonomi och socialt företagande	16
Generationsskiften	19
Vissa kompletterande uppgifter	19
Riksdagsbeslut våren 2008 avseende företagsfrämjande insatser	19
Riksdagsbeslut hösten 2008 med syfte att underlätta företags tillgång till krediter och lån	20
Ändrade riktlinjer för Almis verksamhet	20
Företagsfinansieringsutredningen	21
Utredning om företagsrådgivning	24
Kreditgarantiföreningar	26
Tilldelning av F-skattsedel	27
Skatteincitament	27
Utvidgat uppdrag till SBAB och åtgärder för att stärka bankernas kapitalbas	27
Trygghetssystemen för företagare	28
Regelförenkling	28
EU-bidrag	28
CSR-arbete	28
Innovationer och kommersialisering av FoU	29
Kvinnors företagande	31
Företagare med utländsk bakgrund	33
Social ekonomi och socialt företagande	34
Generationsskiften	35
Utskottets ställningstagande	35
Turism	37
Motionerna	37
Vissa kompletterande uppgifter	42
Tidigare riksdagsbehandling	42
Mål för turistpolitiken	43
Nutek – Tillväxtverket	43
Betänkandet Tillväxt genom turistnäringen (SOU 2007:32)	43

Interpellationer	43
Landsbygdsturism	44
Policy för stora evenemang	44
Utskottets ställningstagande	45
Vissa forskningsfrågor	46
Rymdfrågor	46
Motionerna	46
Vissa kompletterande uppgifter	47
Nanoteknik	49
Motionen	49
Vissa kompletterande uppgifter	49
Fordonsindustrin	51
Motionerna	51
Vissa kompletterande uppgifter	52
Medicinteknikindustrin	54
Motionen	54
Vissa kompletterande uppgifter	54
Skogsindustrin	55
Motionerna	55
Vissa kompletterande uppgifter	56
Livsmedelsindustrin	58
Motionen	58
Vissa kompletterande uppgifter	58
Tjänsteforskning	59
Motionen	59
Vissa kompletterande uppgifter	59
Utskottets ställningstagande	60
Vissa övriga frågor	60
Glasbruksindustrin	60
Motionen	60
Vissa kompletterande uppgifter	60
Modeindustri, design och hemslöjd	62
Motionerna	62
Vissa kompletterande uppgifter	63
Användning av sten	65
Motionen	65
Vissa kompletterande uppgifter	65
Begravningsbranschen	66
Motionen	66
Vissa kompletterande uppgifter	66
Utskottets ställningstagande	68
Reservationer	69
1. Företagsfrämjande insatser, punkt 1 (s)	69
2. Företagsfrämjande insatser, punkt 1 (v)	72
3. Företagsfrämjande insatser, punkt 1 (mp)	75
4. Turism, punkt 2 (s, v)	77
5. Turism, punkt 2 (mp)	80
6. Vissa forskningsfrågor, punkt 3 (mp)	81
Särskilt yttrande	83

Branschprogram (s)	83
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	84
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	84

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Företagsfrämjande insatser

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:N232, 2008/09:N247, 2008/09:N252, 2008/09:N262, 2008/09:N269, 2008/09:N272, 2008/09:N275, 2008/09:N279 yrkande 5, 2008/09:N282, 2008/09:N290, 2008/09:N303, 2008/09:N307, 2008/09:N308, 2008/09:N312, 2008/09:N313, 2008/09:N314, 2008/09:N317, 2008/09:N333, 2008/09:N334, 2008/09:N336, 2008/09:N340, 2008/09:N343 yrkande 2, 2008/09:N344 yrkandena 2, 3, 5 och 6, 2008/09:N347, 2008/09:N356, 2008/09:N362, 2008/09:N366, 2008/09:N372, 2008/09:N377 yrkandena 4, 9–12, 15, 19 och 20, 2008/09:N387 yrkandena 2–4, 6 och 7, 2008/09:N394, 2008/09:N397, 2008/09:N411, 2008/09:N419, 2008/09:N428 yrkandena 3, 4 och 7, 2008/09:N434, 2008/09:N435 yrkandena 21 och 45, 2008/09:A377 yrkande 5 och 2008/09:A402 yrkande 34.

Reservation 1 (s)

Reservation 2 (v)

Reservation 3 (mp)

2. Turism

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:N209 yrkandena 1 och 2, 2008/09:N234, 2008/09:N283, 2008/09:N284, 2008/09:N286, 2008/09:N300, 2008/09:N301, 2008/09:N302 yrkandena 1 och 2, 2008/09:N304, 2008/09:N315, 2008/09:N325, 2008/09:N328, 2008/09:N335, 2008/09:N349, 2008/09:N400, 2008/09:N403, 2008/09:N406, 2008/09:N415 yrkandena 1–4, 2008/09:N418, 2008/09:N426 yrkandena 1 och 2, 2008/09:N429 yrkande 5 och 2008/09:N431 yrkandena 1–7, 9 och 15.

Reservation 4 (s, v)

Reservation 5 (mp)

3. Vissa forskningsfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:N205, 2008/09:N212, 2008/09:N227, 2008/09:N235 yrkande 1, 2008/09:N253, 2008/09:N264, 2008/09:N352, 2008/09:N353, 2008/09:N381, 2008/09:N392, 2008/09:N396 yrkandena 1 och 2 samt 2008/09:N441.

Reservation 6 (mp)

4. Vissa övriga frågor

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:N206, 2008/09:N266, 2008/09:N271, 2008/09:N291, 2008/09:N424 och 2008/09:N425.

Stockholm den 17 mars 2009

På näringsutskottets vägnar

Karin Pilsäter

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Pilsäter (fp), Tomas Eneroth (s), Björn Hamilton (m), Hans Rothenberg (m), Carina Adolfsson Elgestam (s), Maria Plass (m), Jan Andersson (c), Alf Eriksson (s), Marie Weibull Kornias (m), Karin Åström (s), Mikael Oscarsson (kd), Staffan Anger (m), Kent Persson (v), Börje Vestlund (s), Liselott Hagberg (fp), Per Bolund (mp) och Renée Jeryd (s).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlas 79 motioner från allmänna motionstiden rörande olika näringspolitiska frågor.

Utskottets överväganden

Inledning

I betänkandet behandlas 111 motionsyrkanden om olika näringspolitiska frågor. Det finns en stor spännvidd i dessa frågor. Utskottet har valt att dela upp yrkandena i fyra grupper – företagsfrämjande insatser, turism, vissa forskningsfrågor och vissa övriga frågor. De två förstnämnda grupperna svarar vardera för hälften respektive cirka en tredjedel av yrkandena, medan de två sistnämnda grupperna svarar för vardera ca 10 respektive 5 % av yrkandena. Utskottet redovisar sina ställningstaganden samlat för var och en av de fyra grupperna.

Företagsfrämjande insatser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår 39 motioner med 56 yrkanden rörande olika företagsfrämjande insatser. Utskottet hänvisar till de förslag som lagts fram av Företagsfinansieringsutredningen och den utredning av rådgivningsinsatserna som regeringen på riksdagens uppdrag har låtit genomföra. Dessa båda utredningars rapporter har nyligen remissbehandlats, varefter beredning kommer att ske inom Regeringskansliet.

Jämför reservationerna 1 (s), 2 (v) och 3 (mp).

Inledning

Av de motionsyrkanden som behandlas i betänkandet rör, som nyss nämnts, hälften olika företagsfrämjande insatser. I det följande redovisas först motionerna under olika rubriker, därefter vissa kompletterande uppgifter och slutligen utskottets ställningstagande.

Motionerna

Kapitalförsörjning – allmänt

I kommittémotion 2008/09:N428 (s) föreslås ett tillkännagivande om att tillgången på riskkapital bör öka. Småföretagarna blir allt viktigare för tillväxten och sysselsättningen, anför motionärerna. De anser dock att förutsättningarna för små och stora företag skiljer sig åt och att det finns anledning att särskilt stödja de små företagens utveckling. I motionen finns förslag om t.ex. 100 miljoner kronor till ett småföretagarstipendium och

40 miljoner kronor till ett innovationslån för uppfinnare – förslag som behandlades hösten 2008 i anslagsbetänkandet om utgiftsområde 24 Näringsliv (bet. 2008/09:NU1).

I motion 2008/09:N275 (s) föreslås olika åtgärder som regeringen bör vidta för att förbättra villkoren för småföretag. Det rör sig om tillgången på riskkapital: förslag om att införa en möjlighet att ge banker och andra kreditgivare incitament för att en viss procentandel av utlåningsbeloppet avsätts för riskkapital till små och medelstora företag, att en viss del av AP-fondernas medel ska få användas i nyssnämnda syfte och att staten ska erbjuda s.k. villkorslån. En annan åtgärd som förordas i motionen är att det bör införas ett trygghetssystem för företagare.

Ett tillkännagivande om riskvilligt kapital för företagare i Norrlands inland föreslås i motion 2008/09:N317 (s). I glesbygden går mycket arbete åt att hitta finansiering till olika projekt, säger motionärerna. De anser att det är angeläget att staten tar ett fortsatt ansvar för att genom olika institutioner ställa mer riskvilligt kapital till förfogande för företag i glesbygden.

Regeringen bör se över möjligheten till tidsbegränsade räntefria lån till nya småföretag, anförs det i motion 2008/09:N356 (m). Ett sätt att hjälpa små och medelstora företag att kunna startas är att införa räntefria lån under en begränsad period, föreslår motionären. Hon påpekar att en entreprenör därmed skulle få möjlighet att bygga upp sitt företag utan att dra på sig alltför stora räntekostnader.

Ett program för riskkapitalförsörjning till nystartade företag motsvarande ett som finns i Förenta staterna bör införas i Sverige, föreslås det i motion 2008/09:N362 (m). Förebilden är en modell som infördes 1958 i Förenta staterna för att förse nystartade företag eller personer med färdiga affärsidéer med riskkapital – Small Business Investment Corporations. Modellen innebär att privata riskkapitalister som komplement till den egna insatsen får låna pengar från staten på fördelaktiga villkor mot att de ökar sin investeringsverksamhet i nya företag. Fördelen med denna modell är, enligt motionären, att nystartade företag snabbt kan få tillgång till aktiekapital, långfristig finansiering och management.

I motion 2008/09:N279 (fp) begärs ett tillkännagivande om riskkapital för småföretagare. Riskkapital är en bristvara för småföretagare i Dalsland och Värmland och andra glesbygdslän, påpekar motionärerna.

Staten bör utveckla formerna för att ge mikrolån till småföretagare, anförs det i partimotion 2008/09:A402 (mp). Möjligheten att få startkapital måste förbättras för företag som drivs av personer med invandrarbakgrund, anser motionärerna. De konstaterar att det för närvarande finns en möjlighet att genom Almi Företagspartner AB söka s.k. mikrolån på upp till 100 000 kr men att detta system bör utökas. Som ett led i en satsning på utsatta grupper bör staten öka medlen till redan befintliga system för förmedling av riskkapital, anför motionärerna.

Kreditgarantier

Riksdagen bör uppmana regeringen att överväga hur kreditgarantiföreningarna ska stödjas för att åstadkomma etablering av sådan verksamhet i hela landet och hur lagstiftningen bör ändras så att också kommunerna kan skjuta till kapital, anförs det i motion 2008/09:N269 (s). Kreditgarantiföreningarna arbetar med ett lokalt kapital, och det är ofta fackliga organisationer, banker, kommuner och privatpersoner som svarar för insatserna i föreningarna, säger motionärerna. De påpekar vad gäller kommunerna att det för närvarande pågår en diskussion huruvida de kan gå in med kapital eller inte, och i några kommuner har beslut överklagats.

I motion 2008/09:N252 (m) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga förbättrade kreditmöjligheter för företag verksamma i tillväxtsvaga regioner. De företag som är verksamma utanför tillväxtregionerna upplever ett växande problem med sin kapitalförsörjning, anförs motionären. Han påpekar att bankernas utlåning är mycket restriktiv – ett förhållande som uppmärksammades i den senaste regionalpolitiska utredningen, där regeringen uppmanades att utreda och lämna förslag om kreditgarantier.

Regeringen bör överväga att införa ett statligt kreditgarantisystem, anförs det i motion 2008/09:N340 (m). Kapitalbehoven på den privata marknaden ska i så stor utsträckning som möjligt finansieras av den privata marknaden och att Almi bedriver s.k. bankverksamhet är onödigt, menar motionärerna. De anser att det vore bättre om den privata marknaden kunde sköta finansiering till privata företag, men staten bör vid behov genom Almi kunna gå in med statliga kreditgarantier. Dessa skulle fungera som komplement till företagets nuvarande säkerheter, såsom företagsinteckningar och pantbrev.

Det behöver göras en översyn för att klargöra hur etableringen av kreditföreningar kan stödjas och hur lagstiftningen kan ändras så att också kommunerna kan bidra med driftsstöd och kapital, föreslås det i motion 2008/09:N312 (c). Motionären redovisar, i likhet med vad som gjordes i den tidigare nämnda motionen 2008/09:N269 (s), att kreditgarantiföreningarna arbetar med ett lokalt kapital; ofta är det fackliga organisationer, lokala banker, kommuner och privatpersoner som svarar för insatserna i föreningarna. Också i denna motion påpekas att det pågår en diskussion huruvida kommunerna kan gå in med driftsstöd och kapital.

Riksdagen bör genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att aktivt arbeta för att utveckla kreditgarantiföreningarnas möjligheter att vara ett instrument i arbetet med att stödja småföretagare, anförs det i motion 2008/09:N394 (kd). Tillgången till riskkapital lyfts ofta fram som en förutsättning för entreprenörskap, konstaterar motionärerna. De anser att en väg att förbättra lånemöjligheten för företag är att stödja utvecklingen och uppbyggnaden av kreditgarantiföreningar. Runtom i världen och inte minst i Europa finns garantiverksamhet. I Sverige har kreditgarantiföreningar etablerats de senaste åren, men de är fortfarande små. Kreditgarantiföreningen

i Sverige har avtal med Europeiska investeringsfonden som garanterar förluster över 15 miljoner kronor och ger kreditgarantisystemet bästa rating på utställda garantier, påpekar motionärerna. Detta innebär att bankerna kan ta lägsta ränta på lån garanterade av kreditgarantiföreningar. Det behövs statliga medel för utvecklingsprojekt och som komplettering av medel från EU och regionala finansiärer, anser motionärerna. De menar att Sverige bättre bör kunna ta till vara de EU-medel som finns för att bygga upp fonder för kreditgarantier, på villkor att offentlig finansiering medverkar. Sammanfattningsvis har kreditgarantiföreningar, enligt motionärerna, följande fördelar: underlättar för små företag vid expansion, sänker tröskeln för nyföretagande, ger stöd till kvinnor, unga och nysvenskar, tillvaratar EU-satsningar på företagande, stimulerar regional utveckling samt engagerar företagare och näringsliv.

Främjande av småföretag – allmänt

Den information som ges av ansvariga myndigheter och institutioner om hur man söker ekonomiskt stöd från EU bör intensifieras, anför det i motion 2008/09:N303 (s). Organisationer och företag i Sverige är näst sämst i unionen på att söka pengar från EU, säger motionären.

I motion 2008/09:N307 (s) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga möjligheterna att stödja små företags arbete med en eventuell s.k. CSR-licensiering. Sociala insatser, miljöengagemang och satsningar på hälsa – Corporate Social Responsibility (CSR) – blir allt viktigare för företagen, anser motionären. Han menar att staten bör stödja att småföretag som är verksamma på den internationella marknaden tar ett ökat ansvar för t.ex. miljön eller människors hälsa eftersom småföretag i regel saknar de resurser som storföretag disponerar.

Riksdagen bör uppmana regeringen att överväga åtgärder så att mentorskap finansierat av staten även görs tillgängligt för företag äldre än tre år och att Almi ska samverka med lokala aktörer, anför det i motion 2008/09:N308 (s). Det behövs många olika åtgärder för att fler ska vilja och våga bli företagare och för att ett företag ska bli livskraftigt, varav en är att satsa på mentorer för nya företagare, säger motionären. Han erinrar om att Almi sedan ett par år bedriver ett nationellt mentorprojekt för nystartade företag, vilket i huvudsak har fungerat bra men också haft begränsningar. Dessa rör avgränsning till nystartade företag inte äldre än tre år, att Almi ofta gör arbetet utan samverkan med befintliga aktörer och att mentorskapet är ettårigt.

Riksdagen bör uppmana regeringen att göra en satsning för att öka kunskaperna om företagandets villkor och i det arbetet ta in bl.a. arbetsmarknadens parter, föreslås det i motion 2008/09:N314 (s). Det är viktigt att öka kunskaperna och förståelsen hos människor – unga, kvinnor och invandrare – om företagandets villkor, anför motionären. Han anser att ett system med mentorer för nya företagare bör utvecklas.

Riksdagen bör genom att tillkännagivande uppmana regeringen att analysera HBT-gruppens emancipation och öppenhet kopplat till tillväxt, innovation och kreativitet, anförs det i motion 2008/09:N419 (s). Mångfald, respekt och ett samhälle där olika minoritetsgrupper tillåts leva fritt främjar innovation och tillväxt, hävdar motionärerna.

I kommittémotion 2008/09:N377 (v) begärs två tillkännagivanden, nämligen om Snilleblixterna och Komtek samt om företag och IT. Syftet med organisationen Snilleblixterna, som vänder sig till barn i åldrarna 7–12 år och deras lärare, är att stimulera barns kreativitet och företagsamhet och därigenom öka deras självförtroende och självtillit. Kommunala tekniskskolor (Komtek) började som en idé på Verket för näringslivsutveckling (Nutek) inom programmet Kvinnor och innovationer. Komtek är ett komplement till skolundervisningen och tillhandahåller en teknisk kunskap med tonvikt på mekanik, elektronik och IT. Komtek läggs nu ut på anbud från (Nutek) med en liten budget. Motionärerna anser att Nutek även i fortsättningen ska sköta och utveckla Komtek. IT i småföretag och god infrastruktur i hela landet är, enligt motionärerna, en avgörande fråga för välbefinnande och utveckling. De föreslår att staten ska satsa medel för att öka kunskaperna och IT-mognaden i de små företagen, vilket är en förutsättning för att dessa, på samma villkor som övriga näringslivet, ska kunna delta i t.ex. offentliga upphandlingar och andra affärsmöjligheter liksom att de ska kunna tillgodogöra sig den information och de e-tjänster som myndigheter erbjuder. Vid utformning av det föreslagna programmet bör lokal förankring och företagets verksamhet stå i fokus för att målet om ökad kunskap och IT-mognad i småföretag ska uppnås.

Uppfinnare, innovatörer och kommersialisering av FoU

I motion 2008/09:N272 (s) föreslås ett tillkännagivande om stöd till enskilda uppfinnare. De flesta uppfinnare saknar någon som kan hjälpa dem att kommersialisera idéerna, säger motionären. Hon konstaterar att tidigare fanns Stiftelsen Innovationscentrum (SIC) som hade utbildade rådgivare och oberoende långivare med fördelaktiga lån. Det stöd som för närvarande finns för ändamålet hos bl.a. Almi och Nutek är otillräckligt, anser motionären. Hon föreslår att regeringen därför bör överväga att återinföra en liknande aktör som SIC som kan tillhandahålla både ekonomiskt stöd och stöd i form av rådgivare och mentorer.

Riksdagen bör uppmana regeringen att låta utreda hur privatpersoner och små företag kan få mer stöd – i form av t.ex. lotsning genom patentregler och ökat ekonomiskt stöd – i processen att omvandla idé till verklighet, anförs det i motion 2008/09:N411 (m). Privatpersoner och små företag står för huvuddelen av de innovationer och idéer som leder till nya, framgångsrika affärsidéer och växande företag, säger motionären som anser att stödet från myndigheter tyvärr nästan helt har fokus på idéer som kommer från universitetsvärlden.

Verket för innovationssystem (Vinnovas) särskilda roll för att tillhandahålla stöd till innovationsforskning bör slås fast genom ett tillkännagivande till regeringen, anför det i motion 2008/09:N434 (m). I betänkandet Forskningsfinansiering – kvalitet och relevans (SOU 2008:30) föreslogs en sammanslagning av Vinnova med andra offentliga forskningsfinansiärer, såsom de olika forskningsråden, erinrar motionären om. Han anser att detta är en olämplig utveckling till ytterligare koncentration av antalet forskningsfinansiärer, vilken måste motverkas.

Ett tillkännagivande om vikten av att Vinnovas verksamhet och resursbehov uppmärksammas föreslås i motion 2008/09:N397 (kd). Sverige har hört till de länder som satsat mest på FoU, men det har främst avsett näringslivets satsningar, påpekar motionären. Hon uppger att Vinnova 2006 disponerade medel som utgjorde mindre än 6 % av statens totala FoU-insatser. Vinnova spelar en avgörande roll för samhällsekonomin, varför det är av yttersta vikt att särskilt beakta anslagen till Vinnova och säkerställa myndighetens långsiktiga finansiering, anför motionären.

I kommittémotion 2008/09:N377 (v) begärs ett tillkännagivande om forskning och utveckling. Det behövs ökade resurser i FoU-kedjan – från tillämpad och behovsmotiverad forskning till utveckling av produkter, system och tjänster, anför motionärerna. De anser att behovsmotiverad forskning och utveckling har stått tillbaka för grundforskning, vilket har inneburit att avkastningen på satsade forskningsmedel har varit låg. Få forskningsresultat har kommersialiserats. Kommersiella framgångar föds sällan genom forskningsinsatser på högskolor utan oftare av människor med nära relationer till marknadernas problem och behov, hävdar motionärerna. De bedömer att småföretag med utvecklade marknadsrelationer har stor potential att identifiera goda utvecklingsidéer – idéer som för kommersialisering ofta kräver kvalificerade FoU-insatser.

Kvinnors företagande

Riksdagen bör genom ett tillkännagivande uppmärksamma regeringen på behovet av att stimulera fler kvinnor till att bli företagare, anför det i partimotion 2008/09:N435 (s). För att ta till vara den potential till nya och växande företag som finns bland kvinnor krävs ett brett arbete för att garantera att alla behandlas lika och erbjuds ett likvärdigt stöd i samband med t.ex. start av företag eller vid expansion, menar motionärerna. Detta måste genomsyra alla berörda myndigheters arbete, och kvinnor måste i större utsträckning inkluderas i de allmänna satsningarna. Denna ambition måste också tydligt framgå i regeringens instruktioner till berörda statliga myndigheter, anser motionärerna. De föreslår att Diskrimineringsombudsmannen ska ta initiativ till att genomlysna de privata finansiärerna ur ett jämställdhetsperspektiv för att minimera risken för att banker och kreditinstitut agerar på ett sätt som diskriminerar kvinnors företagande.

I kommittémotion 2008/09:N428 (s) begärs ett tillkännagivande om genomlysning av de privata företagsfinansiärerna ur ett jämställdhetsperspektiv, med likartad motivering som i den nyssnämnda motionen. Dessutom sägs att regeringens initiativ till en särskild kvinnosatsning är lovvärt, men att det inte är tillräckligt. Den tidsbegränsade satsningen är förhållandevis liten i förhållande till de totala företagsfrämjande insatserna, och verksamheten riskerar att upphöra i samband med att de öronmärkta pengarna tar slut, anser motionärerna.

Det är viktigt att regeringen säkerställer att den finansiering och rådgivning till småföretagare som sker via Almi och Nutek inte innebär att kvinnor missgynnas utan att kvinnor ges samma möjligheter som män att starta, finansiera och driva företag, anför det i motion 2008/09:N282 (s). De flesta kvinnor startar företag i branscher med litet kapitalbehov och eventuellt utan säkerheter i företaget, vilket påverkar möjligheterna att få lån, säger motionären.

I motion 2008/09:N334 (s) begärs ett tillkännagivande om behovet av riskkapital för kvinnors företagande. Forskning har visat att det generellt sett är svårt för företagare att lösa finansieringen av nya affärsverksamheter och att kvinnor verkar ha svårare att hitta finansiärer, vid såväl företagsstart som när de vill utveckla verksamheten, säger motionären. Hon anser att företag som drivs av kvinnor ska ha motsvarande möjligheter att växa som företag som drivs av män, varför staten bör se över sina företagsfrämjande åtgärder i detta syfte.

Ett tillkännagivande om fler kvinnliga företagare föreslås i motion 2008/09:N372 (m). Endast 28 % av småföretagarna är kvinnor, vilket gör Sverige till ett av de sämsta länderna i Europa på detta område, påpekar motionären. Hon anser att det finns behov av privatiseringar inom traditionella kvinnobrancher, såsom vård, skola och omsorg, eftersom personer startar företag inom branscher som de har erfarenhet av. Det är av yttersta vikt att regeringen ständigt har kvinnors företagande i tankarna och kommer med förslag om åtgärder för att ta bort eventuella hinder för kvinnor att starta företag, anför motionären.

Fem tillkännagivanden begärs i motion 2008/09:N387 (kd) – om företagande på deltid, om s.k. företagarlotsar, om affärsrådgivning riktad till kvinnor, om invandrade kvinnors möjligheter till eget företagande samt om en uppföljning av det befintliga stödet till kvinnor i enlighet med EU:s rekommendationer. Regeringen har genomfört en rad åtgärder för att öka kvinnors företagande, men det kvarstår en hel del att göra, anser motionären. Hon menar att hänsyn bör tas till kvinnors olika livssituation, att företagande på deltid bör underlättas, att invandrarkvinnors erfarenheter och kompetens bör tas till vara samt att särskilda satsningar bör göras på affärsrådgivning för kvinnor. Att personal inom vård- och omsorgssektorn blir egna företagare bör vidare uppmuntras. Stat och kommun bör initiera ett samarbete mellan seniorkonsulter som har lång erfarenhet av företagande och nya kvinnliga företagare som behöver affärsrådgivning och

hjälp med affärskontakter, anför motionären. I EU:s handlingsprogram för ökat entreprenörskap ges rekommendationer till Nutek och Almi att erbjuda ett skraddarsytt stöd till kvinnliga företagare, säger motionären. Hon anser att Nuteks och Almis stöd till kvinnors företagande bör utvärderas och följas upp kontinuerligt.

I kommittémotion 2008/09:N377 (v) föreslås tre tillkännagivanden, nämligen om finansieringssituationen för kvinnor, om innovationer och kvinnor samt om kluster, nätverk och kvinnor. När det gäller *finansieringssituationen för kvinnor* påpekas att kvinnor i betydligt mindre utsträckning än män är mottagare av statligt finansiellt stöd till företag. Vid utvärderingar av företagsstöd bör beaktas att kvinnor är i minoritet bland företagarna och att det finns stora variationer mellan olika branscher, anser motionärerna. De menar att det behövs en översyn av hur styrningen av insatserna för kapitalförsörjning fungerar och hur kvinnors behov tillgodoses. För att få till stånd en mer jämn fördelning av det statliga finansiella företagsstödet bör verksamheter som är kvinnodominerade uppmärksammas och speciell information riktas till dessa branscher (t.ex. mode och design), och de som arbetar med rådgivning till företag bör genomgå en jämställdhetsutbildning, anför motionärerna. När det gäller *innovationer* föreslås att staten ska ta ansvar för att den verksamhet som bedrivs av nätverket Quis – Kvinnliga uppfinnare i Sverige – inom Svenska uppfinnareföreningen ska kunna leva vidare och utvecklas. Kvinnors innovationer återfinns ofta inom handel, service och vård, sägs det – områden inom vilka det är svårt att finna kapital och rådgivning, samtidigt som det finns en stor potential vad gäller utveckling av nya innovationer och tillväxt. När det slutligen gäller *kluster och nätverk* påpekas att män i större utsträckning än kvinnor använder sig av nätverksbyggande. De befintliga klustren finns företrädesvis inom manligt dominerade branscher. Staten kan inte skapa kluster men däremot uppmuntra och skapa arenor för möten i branscher som domine-ras av kvinnor, anför motionärerna.

Företagare med utländsk bakgrund

Regeringen bör öka åtgärderna för att förbättra förutsättningarna för personer med invandrarbakgrund att etablera sig som företagare, t.ex. pröva ett system med mentorer för invandrare som vill starta företag, anför det i motion 2008/09:N336 (s). Småföretagen har en allt större betydelse för samsällsättningen av personer med utländsk bakgrund, men det är fortfarande problematiskt för många invandrare att etablera ett småföretag säger motionärerna. Det handlar om språksvårigheter, hinder att få krediter, ett dåligt kontaktnät, problem när det gäller kontakter med myndigheter och bristande nätverk och kontaktytor med svenska företagare. Regeringens satsningar på området lyser med sin frånvaro, menar motionärerna och föreslår nya former av kluster och lokala och regionala näringslivscentrum för att utveckla småföretagen.

I motion 2008/09:N347 (s) begärs ett tillkännagivande om att utlandsfödda småföretagare inte får missgynnas i förhållande till svenskar när de ansöker om lån. För många utlandsfödda svenskar blir den naturliga vägen ut ur arbetslöshet att starta ett eget företag, men tyvärr har utlandsfödda svårare att få lån och krediter, säger motionären. Han anser att småföretagarlån i större utsträckning bör riktas till utlandsfödda företagare, så att de får samma möjlighet som svenskfödda att finansiera sitt företagande.

Frågan om invandrades kapitalförsörjning i samband med företagsstart bör ses över, lämpligen inom ramen för Företagsfinansieringsutredningen (vars arbete pågick vid tidpunkten för allmänna motionstiden), anförs det i motion 2008/09:N343 (kd). Många invandrare vittnar om svårigheter att få tillgång till riskvilligt kapital, och många känner sig diskriminerade när de ansöker om lån, säger motionären. Hon erinrar om att Almi har särskilda lån till personer med invandrarbakgrund som vill starta företag men anser att tillgången till kapital ändå är ett problem för den berörda gruppen.

Social ekonomi och socialt företagande

I partimotion 2008/09:N435 (s) och kommittémotion 2008/09:N428 (s) begärs – med likartade motiveringar – tillkännagivanden om främjande av socialt företagande. Samverkan och gemenskap är viktiga för att utveckla företagandet, menar motionärerna. De anser att det sociala företagandet också med visst stöd från staten kan vara en möjlighet för människor som står långt från arbetslivet att få en ny chans. Motionärerna vill måna om mångfalden i företagandet och därför främja kooperativa företag och andra verksamheter inom den sociala ekonomin. Det ska vara lättare att starta och driva företag, oavsett om det görs i form av ett aktiebolag eller som ett kooperativt företag, sägs det. Rådgivningen kring och kunskapen om möjligheterna till socialt företagande bör därför stärkas. Det är angeläget att inte den kooperativa företagsformen behandlas annorlunda än andra företagsformer beträffande tillgång till lån, riskkapital och rådgivning. Därför krävs en insats för kunskapsspridning om den kooperativa företagsformen till myndigheter och institutioner samt kreditgivare, såväl privata som statliga, menar motionärerna. I detta sammanhang spelar Coompanion, kooperativa utvecklingscentrum, en central roll och deras utveckling måste säkerställas. Sociala företag kan komma att spela en växande roll för de människor som ställs utanför den reguljära arbetsmarknaden eftersom dessa företag möter behoven av arbete hos personer med psykisk ohälsa eller funktionshinder, anser motionärerna. Det sociala företagandet breddar arbetskraftsutbudet och är därmed ett komplement till näringslivsinsatser, arbetsmarknadsinsatser och socialpolitiska insatser, anför motionärerna. De vill därför att regeringen snarast genomför det nationella handlingsprogrammet Fler och växande sociala företag, som den tidigare, socialdemokratiska regeringen initierade och som Nutek tagit fram i samarbete med Arbetsförmedlingen, Socialstyrelsen och Försäkringskassan.

Ett tillkännagivande om behovet av forskning och utveckling för socialt företagande föreslås i motion 2008/09:N232 (s). De flesta sociala företag har startat under det senaste decenniet, men forskning kring kvalitet, utveckling och olika samverkanslösningar när det gäller affärsområden, målgrupper, maktfördelning och organisationsformer saknas, säger motionärerna. De anser att de sociala företagens utveckling och deras samverkan med privata företag och Samhall AB innebär förändringar på arbetsmarknaden som bör analyseras, och de samhällsekonomiska effekterna bör belysas.

I motion 2008/09:N262 (s) begärs ett tillkännagivande om kooperativt företagande och social ekonomi. Betänkandet Attityder och lagstiftning i samverkan (SOU 1996:31) presenterades 1996, påpekar motionärerna. Sedan dess har så mycket hänt att de anser att det behövs en ny liknande utredning. I motionen framläggs förslag för att främja kooperativt företagande och social ekonomi under följande rubriker: Utbildning och kunskapsutveckling, Kunskapsutveckling och forskning, Finansiering och kapitalförsörjning, Utveckling av det sociala företagandet, Sociala kooperativ som arbetsplats för trygghetsanställningar, Sociala företag och lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, De kooperativa företagens betydelse för landsbygdsutveckling, Ett sammanhållet ansvar för främjande av kooperativt företagande och företagande inom den sociala ekonomin, Nationell handlingsplan för socialt företagande samt Stöd till kooperativa utvecklingscentrum.

Möjligheterna för kommuner att vara behjälpliga vid start och drift av sociala företag och kooperativ bör ses över, anför det i motion 2008/09:N290 (s). Det är angeläget att det finns olika möjligheter till företagande för att motverka långa arbetslöshetsperioder i konjunktursvackor, anser motionärerna. De menar att möjligheten att kunna starta socialt företagande i samverkan med en kommun är en åtgärd som skulle gagna såväl den berörda arbetstagaren som den kommunala ekonomin.

I motion 2008/09:N333 (s) föreslås ett tillkännagivande om att stödinsatser så att fler kan starta kooperativa företag bör övervägas. Det småskaliga kooperativa företagandet och företagandet inom den sociala ekonomin är inslag i näringslivet som det finns skäl att stödja, anser motionären. Han påpekar att många personer som vill starta kooperativa företag saknar erfarenhet av företagande varför stödinsatser, t.ex. rådgivning, behövs.

Fyra tillkännagivanden föreslås i motion 2008/09:N344 (s) – om att regeringen bör verka för en ökad samverkan mellan den offentliga sektorn och de sociala företagen, om att regeringen bör verka för att det sociala företagandet får samma tillgång till företagsrådgivning och kompetensutveckling som andra småföretag, om att regeringen bör verka för att ett samarbetsorgan skapas som består dels av representanter för de berörda politikområdena (socialpolitiken, näringspolitiken och arbetsmarknadspolitiken), dels av representanter för de sociala företagen och de berörda intresseorganisationerna samt om att verkställa förslaget om nationellt handlingsprogram för socialt företagande. Tyvärr råder det ofta brist på kunskap

inom Almi om de sociala företagen, hävdar motionärerna. De säger att Coompanion som lämnar stöd, bl.a. affärsrådgivning, utbildning och projektutveckling, har begränsade ekonomiska resurser. Motionärerna anser att det är viktigt att nystartskontoren också informerar om att socialt företagande är en möjlighet. Samarbetsorganet som motionärerna har föreslagit bör få i uppdrag att komma med förslag på juridiska, ekonomiska och organisatoriska åtgärder för att främja det sociala företagandet.

En utredning bör tillsättas med uppgift att skapa stödstrukturer med långsiktiga villkor där även den mänskliga vinsten räknas för kooperativ som ägnar sig åt socialt företagande, anför det i motion 2008/09:N366 (c). Att se det sociala företagandet som vilket företagande som helst och att det ekonomiska risktagandet är en sak för det kooperativa företaget eller den enskilda företagaren är inte tillräckligt, anser motionärerna.

Ett tillkännagivande om intensifierade insatser för socialt företagande begärs i motion 2008/09:N313 (c). De sociala företagen spelar en viktig roll för att bryta utanförskapet för dem som står längst bort från arbetsmarknaden, framhåller motionärerna. Regeringen bör ta fram en nationell strategi för det sociala företagandet som ger förutsättningar att genomföra de förslag som Nutek, på regeringens uppdrag, har presenterat. Det rör sig om att offentliga sektorn ska bli bättre på att ta sociala hänsyn i sin upphandling, att öka rådgivningen och stödet till dem som vill starta sociala företag, att förbättra möjligheterna till lönebidrag och att stimulera forskning om den sociala ekonomin.

I kommittémotion 2008/09:N377 (v) föreslås två tillkännagivanden om social ekonomi och om kooperativt företagande. Verksamheter inom den sociala ekonomin förekommer i ökande utsträckning inom vård, skola, omsorg, fritid och kultur och kan ge möjligheter till utkomst för människor som inte får anställning på annat sätt eller som annars inte skulle starta företag, påpekar motionärerna. Intresset för att använda verksamhetsformer som inbegrips i social ekonomi är stort, både vid olika arbetsmarknads- och näringspolitiska åtgärder och för att skapa nya verksamheter. Olika lagar, t.ex. lagen om offentlig upphandling och konkurrenslagen (2008:579), måste ses över så att de inte förhindrar eller försvårar bildandet av sociala kooperativ, anför motionärerna. De menar att det kooperativa företagandet inte har lika hög status som andra företagsformer och att det inte är tillfredsställande att samhället ser med misstänksamhet på kooperativt företagande vad avser t.ex. utlåning. Motionärerna vill stödja kooperativt företagande genom fortsatt stöd till Coompanion. Även forskning, utveckling och informationsspridning, som t.ex. Nutek arbetar med, är viktiga faktorer för att kooperativt företagande ska få samma status som andra företagsformer. Att ändra attityder till kooperativt företagande är en viktig del av arbetet för att kooperativt företagande ska få samma möjligheter som andra företagsformer, anför motionärerna.

Det behövs insatser för information, kunskapsutveckling, samordning, kompetensutveckling och en översyn av relevanta lagar och regler m.m. vad gäller socialt företagande, anför det i motion 2008/09:A377 (mp). Socialt företagande är ett alternativ för att integrera de mest utsatta grupperna – funktionshindrade, f.d. missbrukare, f.d. kriminella och långtids-sjuka m.fl. – både i samhället och i arbetslivet, framhåller motionärerna. De anser att det sociala företagandet och dess förutsättningar är närmast okända hos myndigheter såsom Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan och hos företagsstödjande aktörer. Det nuvarande regelverket är ofta inte anpassat för de sociala företagen och deras medarbetare, sägs det.

Generationsskiftet

Det behövs en handlingsplan för att underlätta generationsväxlingar, anför det i motion 2008/09:N247 (m). En sådan plan bör innefatta administrativa frågor, skattefrågor och de offentliga försäkringssystemen. Inom de närmaste åren kommer en stor andel av de svenska företagarna att gå i pension, påpekar motionären. Hon erinrar om att den förra regeringen till viss del uppmärksammade problemet och gav Nutek i uppdrag att utforma ett nationellt program för att underlätta ägarskiftet.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagsbeslut våren 2008 avseende företagsfrämjande insatser

Utskottet behandlade våren 2008 en framställning och en redogörelse från Riksrevisionens styrelse angående Almi Företagspartner AB (2007/08:RRS9) respektive statens företagsfrämjande insatser till vissa prioriterade gruppers företagande (2007/08:RRS7) samt ett sextiotal motionsyrkanden rörande olika företagsfrämjande insatser (bet. 2007/08:NU7). Som ett underlag för behandlingen inhämtade utskottet information från ett tiotal aktörer på området för företagsfrämjande. Det rörde sig om Almi, Innovationsbron AB, Stiftelsen Industrifonden, Stiftelsen Norrlandsfonden, Industriella utvecklingscentrum (IUC), Coompanion – Kooperativ utveckling, Nationellt resurscentrum för kvinnor (NRC), Jobs & Society Nyföretagarcentrum, Connect Sverige och Famna – Riksorganisationen för vård och omsorg utan vinstsyfte.

Utskottet noterade att regeringen nyligen hade beslutat om att tillsätta en utredning om statliga finansieringsinsatser för företag, vilket utskottet tyckte var positivt. Samtidigt konstaterade utskottet att utredningsuppdraget omfattade endast finansieringsinsatser och sålunda inte rådgivningsinsatser. Mot bakgrund av den information som utskottet inhämtat från de olika aktörerna i samband med beredningen av ärendet fann utskottet (enhälligt) anledning att förorda att även rådgivningsinsatserna för företag borde bli föremål för utredning och att riksdagen genom ett tillkännagivande skulle

anmoda regeringen att se till att en sådan utredning genomfördes. Utskottet nämnde olika frågeställningar som borde ingå i den begärda utvärderingen och översynen. Riksdagen följde utskottet.

När det gällde företagsfrämjande insatser i övrigt avtog riksdagen den nämnda framställningen från Riksrevisionens styrelse och samtliga då aktuella motioner i berörda delar. Riksrevisionens styrelses redogörelse angående statens företagsfrämjande insatser till vissa prioriterade grupper företagande lades till handlingarna. Utskottet hänvisade till bl.a. utredningen om statliga finansieringsinsatser för företag och andra pågående utredningar. I tre reservationer (s; v; mp) förordades att riksdagen skulle anmoda regeringen att vidta olika åtgärder.

Riksdagsbeslut hösten 2008 med syfte att underlätta företags tillgång till krediter och lån

Hösten 2008 fattade riksdagen följande beslut med syfte att underlätta företags tillgång till krediter och lån:

- Utvidgning av insättningsgarantin (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14): Insättningsgarantin höjdes till 500 000 kr.
- Stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet (prop. 2008/09:61, bet. 2008/09:FiU16): Statliga åtgärder för att motverka risken för allvarlig störning i det finansiella systemet.
- Överlåtelse av aktier i Venantius AB till AB Svensk Exportkredit (SEK) samt åtgärder för förstärkt utlåning från SEK och Almi Företagspartner AB (prop. 2008/09:73, bet. 2008/09:FiU17): Därmed fick SEK ett kapitaltillskott om högst 3 miljarder kronor och Almi ett kapitaltillskott om högst 2 miljarder kronor.
- Åtgärder för förstärkt exportfinansiering (prop. 2008/09:86, bet. 2008/09:NU12): SEK kunde därmed för 2008 och 2009 få dels en låneram om högst 100 miljarder kronor, dels kreditgaranti för upplåning om högst 450 miljarder kronor. Vidare medgavs exportkreditgarantier genom Exportkreditnämnden under 2009 om, inklusive tidigare utfärdade garantier, högst 350 miljarder kronor.
- Stärkta insatser för fordonsindustrin (prop. 2008/09:95, bet. 2008/09:FiU19): Statliga kreditgarantier till företag i fordonsklustret för upptagande av lån i Europeiska investeringsbanken för omställning till s.k. grön teknik m.m. på upp till 20 miljarder kronor samt tillhandahållande av undsättningslån på upp till 5 miljarder kronor till företag inom fordonsklustret som befinner sig i ekonomiska svårigheter.

Ändrade riktlinjer för Almis verksamhet

Vid en extra bolagsstämma för Almi den 12 december 2008 fattades beslut om ett komplement till de tidigare lämnade ägardirektiven. Enligt de kompletterande ägardirektiven ska Almi i enlighet med innehållet i den i föregående avsnitt nämnda propositionen om bl.a. kapitaltillskott till Almi (prop. 2008/09:73) vidta aktiva åtgärder för att förstärka och utöka

utlåningen i syfte att förbättra finansieringssituationen för Sveriges nya, små och medelstora företag. Mot bakgrund av situationen på kreditmarknaden ska Almi verka för att tillgodose behovet av marknadskompletterande finansiering för hela det segment av små och medelstora företag som kan finansieras av Almi. Givet rådande omständigheter ska Almi även eftersträva ökad utlåning till kategorin medelstora företag och kunna erbjuda större lånevolymer. För att utöka utlåningen ska Almi samarbeta med kommersiella aktörer. Om det finns särskilda skäl ska Almi, efter samråd med en kommersiell aktör, fullt ut kunna tillgodose ett företags finansieringsbehov, förutsatt att företaget har goda framtidsutsikter. Almi ska kvartalsvis redovisa till styrelse och ägare hur arbetet med den stärkta utlåningen utvecklas. Redovisningen ska innehålla information om vilka åtgärder som vidtagits samt hur utlåningen utvecklas totalt, regionalt och för olika storlekskategorier av företag och kundgrupper. Redovisningen ska omfatta utvecklingen av kreditförluster. Almi förutsätts vidare medverka för att undersöka och ta till vara eventuella möjligheter att använda Europeiska investeringsbanken för förbättrad finansiering till små och medelstora företag i Sverige.

Regeringen fattade den 29 januari 2009 beslut om ny förordning om statlig finansiering genom Almi och bolag som ingår i dess koncern. Den nya förordningen innebär bl.a. att Almis mikrolån höjs från 100 000 kr till 250 000 kr. Mikrolånet riktar sig till företagare med mindre kapitalbehov och beviljas utan krav på säkerheter. Under 2007 tecknades omkring hälften av mikrolånen av kvinnor och drygt en tredjedel av invandrare, vilket är mer än respektive grupps andel av landets företagare, påpekas det i ett pressmeddelande från Näringsdepartementet. Förordningen innebär vidare att företagslån kan täcka högst 80 % av det beräknade finansieringsbehovet, och om det finns särskilda skäl får hela det beräknade finansieringsbehovet täckas. Den tidigare gränsen för Almis medverkan var 50 %.

Företagsfinansieringsutredningen

Företagsfinansieringsutredningen (särskild utredare: direktör Jan-olle Folkesson) avlämnade i december 2008 betänkandet *Innovationer och företagande – Sveriges framtid* (SOU 2008:121). Sammanfattningsvis föreslås i betänkandet följande:

En utvecklad Almikoncern med ett bredare verksamhetsuppdrag
Almikoncernen utvecklas och får ett bredare verksamhetsuppdrag. Det nya Almi blir därmed Sveriges ledande statliga aktör för utveckling av affärsidéer, innovationer samt finansiering och utveckling av små och medelstora företag.

Färre regionala dotterbolag Det nya Almi konsoliderar successivt sin verksamhet till färre regionala operativa dotterbolag.

Almi Innovationsbron AB Innovationsbron AB:s verksamhet och Almis nuvarande innovationsverksamhet förstärks genom en fusion mellan dessa för att ytterligare stärka tillgången till innovationsfinansiering i hela landet. Därmed bildas ett nytt dotterbolag inom den nya Almikoncernen, Almi Innovationsbron AB.

Almi Startgaranti AB En ny finansieringsprodukt, Startgarantin, tillförs det statliga utbudet av finansieringsinstrument. Startgarantin ska tillhandahållas av det nya Almi genom Almi Startgaranti AB.

Almi Invest AB Det nya Almi bildar ett holdingbolag för ägarkapital för att tillgodose behovet av marknadskompletterande regionalt ägarkapital. I betänkandet redovisas de principiella riktlinjer som bör ligga till grund för verksamheten inom Almi Invest.

Almi Norrlandsfonden AB Det nya Almi, Stiftelsen Norrlandsfonden och de regionala ägarna till Almi Företagspartner Nord AB och Almi Företagspartner Mitt AB bildar gemensamt ett nytt operativt bolag, Almi Norrlandsfonden AB, för företagsfinansiering, behovsrelaterad rådgivning och andra tjänster i Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Detta innebär bättre samordning och ökad effekt av de offentliga insatserna i området.

Den nya tjänsten Företagareslussen – en tydlig ingång Det nya Almi får ansvar för att bygga upp och driva den nya tjänsten Företagareslussen. Tjänsten är alla affärsidégivares, entreprenörers och företagares ingång till företagsfinansiering. Företagareslussen kan organisatoriskt samordnas med den rådgivning som Almi erbjuder och tillhandahållas i de regionala dotterbolagen på lokal nivå.

En kompetensutvärdering För att det nya Almi ska fungera och framgångsrikt kunna bygga upp sin verksamhet är kompetens, erfarenhetsutbyte och samarbete inom och mellan de olika verksamhetsdelarna av stor vikt. Styrelsen och ledningen för det nya Almi bör därför genomföra en kompetensutvärdering i samband med ombildningen.

Almis samarbete med privata aktörer Det nya Almi bör i utökad omfattning utveckla sitt samarbete med de privata aktörer som med sin kompetens och sitt kapital stärker affärsidéer och företag.

Ansvar för att utveckla nätverk för s.k. affärsänglar och inkubatorer Det föreslagna Almi Innovationsbron AB får ett särskilt ansvar för att utveckla samarbetet med s.k. affärsänglar och inkubatorer.

Ett utökat samarbete med bankerna och deras ledningar Ledningen för det nya Almi ska verka för ett utökat samarbete med bankerna och deras ledningar. En ny samfinansieringsmodell kan utarbetas mellan det nya Almi och respektive bank. Målet ska vara att förmå bankerna att aktivt delta i tidiga skeden med kompetens och kapital. Almi ska ha möjlighet att kunna erbjuda en högre risknivå i förhållande till bankerna. Några av storbankerna har uttalat ett positivt intresse för denna samsarbetsidé.

Ett marknadsråd inrättas Det nya Almi förutsätts, genom eget initiativ, inrätta ett s.k. marknadsråd för en objektiv och sakkunnig prövning av Almis finansieringsverksamhet avseende marknadskomplettering och undanträngning av privata aktörer.

Principer för finansiering av företagsutveckling Statlig finansiering av nya, små och medelstora företag, inklusive innovationer före företagsstart, ska som huvudprincip vara återbetalningspliktig. I detta inkluderas inte eventuella FoU-anslag från Vinnova, Energimyndigheten m.fl. De statliga finansieringsinstrumenten ska utformas på ett sådant sätt att det privata kapitalet så tidigt som möjligt kan medverka i finansieringen. De offentliga aktörerna förutsätts aktivt söka samarbete med aktörer på den privata marknaden och vice versa. Kraven på affärsmässighet och ordning och reda ska genomgående vara höga.

Lärosätenas innovationssystem Ett innovationskontor ska inrättas i varje region och ha det övergripande ansvaret för kommersialisering av innovationer för regionens alla lärosäten. Innovationskontoren förväntas att gemensamt "ägas" av regionens lärosäten. De lärosäten som har behov av ett holdingbolag ska få möjlighet att inom sin organisation inneha ett sådant bolag. Holdingbolagen ska bl.a. ansvara för inventering och verifiering av kommersialiseringsbara forskningsidéer och ung forskning inom sitt lärosäte.

Översyn av Stiftelsen Industrifondens verksamhet Stiftelsen Industrifonden fyller en mycket viktig funktion som offentlig investerare i ägarkapital. Styrelsen och ledningen för Industrifonden bör genomföra en översyn av investeringsinriktningen i portföljbolag och andra placeringar för att komma fram till inom vilka områden Industrifonden ska fokusera sina investeringar i framtiden.

Aktivt deltagande i nordiskt samarbete och erfarenhetsutbyte De statliga aktörer som finansierar företagsutveckling ska aktivt delta i ett utökat nordiskt erfarenhetsutbyte. I Sverige ska det nya Almi ha ett sammanfattande och sammanhållet ansvar.

Ett mer utvecklat samarbete mellan de statliga företagsfinansierarna Statliga aktörer som, helt eller delvis, finansierar nya, små och medelstora företag ska sinsemellan dra upp riktlinjer för det inbördes samarbetet och ansvarsfördelningen.

Tydligare mål och bättre uppföljning och utvärdering Alla aktörer som på olika sätt finansierar företagsutveckling ska årligen besluta om mål och verksamhetsplaner, vilka ska utvärderas. Alla mål och planer ska beslutas i respektive styrelse. Nutek får ett samlat ansvar för denna uppföljning och förväntas upphandla utvärderingstjänsten.

Ett ökat kvinnligt företagande Kvinnors rika erfarenhet och kompetens måste i väsentligt större omfattning tillvaratas genom ett mer omfattande kvinnligt företagande.

Finansiella insatser inom exportområdet Statliga finansieringsinsatser för exportfrämjande är av stor vikt för möjligheten till tillväxt i små och medelstora företag. Samarbetet mellan de statliga aktörer som finansierar företagsutveckling och exportfrämjande insatser måste därför ständigt utvecklas.

Remissbehandling av betänkandet pågår, och remisstiden går ut den 17 mars. Enligt uppgift från Näringsdepartementet kommer frågan därefter att beredas vidare under våren. Eventuella förslag beräknas kunna lämnas under hösten 2009, men möjligen kan vissa justeringar av enklare natur komma att göras under våren.

Utredning om företagsrådgivning

Mot bakgrund av riksdagens tidigare nämnda beslut våren 2008 om att rådgivningsinsatserna för företag borde bli föremål för utredning gav Näringsdepartementet i september 2008 konsultföretaget Forum for Business Administration (FBA) i uppdrag att genomföra en utredning om företagsrådgivning (dnr N2008/3064/ENT). Enligt uppdragsbeskrivningen ingår i uppdraget att föreslå hur det statliga centrala åtagandet inom företagsrådgivning kan definieras och att göra en analys av i vilken utsträckning nuvarande insatser faller inom ramen för det statliga åtagandet. Vidare ska analyseras i vilken mån befintliga insatser möter företagets behov och hur regionala skillnader bör påverka statens rådgivningsinsatser till företag. Slutligen ska prövas om, och i så fall i vilken utsträckning, de statligt finansierade insatserna snedvrider konkurrensen på en eventuell privat marknad.

FBA lämnade sin rapport, Statligt finansierad företagsrådgivning, den 2 februari. När det gäller *företagens behov av rådgivning* gör utredningen bedömningen att företagsrådgivning bidrar till för att främja tillväxt och ökad sysselsättning. Emellertid är det en relativt liten andel av små och medelstora företag som efterfrågar företagsrådgivning eller som tar del av den. De företag som använder sig av den statligt finansierade företagsrådgivningen tenderar att vara nöjda med den hjälp de fått. Forskning och utvärderingar har dock inte på en generell nivå kunnat besvara frågan om rådgivningsinsatserna faktiskt ger nytta i företagen. Utredningen har funnit en relativt *begränsad överlappning* mellan rådgivningsaktörer. Den finns främst mellan Almi och Nyföretagarcentrum (före start) och delvis mellan Almi och andra aktörer i systemet. Utredningen ser dock inte nödvändigtvis dessa mindre överlappningar som ett problem för rådgivningssystemet och företagen. Den offentligt finansierade rådgivningen når totalt sett relativt få företag, men företagen hittar oftast rätt i rådgivningssystemet. Utredningen räknar i nuläget med viss men mycket *begränsad undanträngning* av privata aktörer på grund av den offentligt finansierade rådgivningen.

När det gäller den *regionala aspekten* konstaterar utredaren att utbudet av rådgivningsaktörer varierar starkt mellan olika regioner. Procentuellt sett använder sig fler av Almi och Nyföretagarcentrum utanför storstäderna. Utredningen har hittat få bevis för att företagsrådgivningens aktörer

inte skulle nå *prioriterade grupper* – personer med utländsk bakgrund och kvinnor. Utredningen anser att målen, även om särskilda satsningar kan behövas för att uppmärksamma särskilda behov, alltid bör vara att sådana satsningar ska genomföras i redan existerande strukturer, dvs. principen bör vara att inte skapa nya permanenta organisatoriska lösningar för rådgivning till specifika branscher eller grupper. När det gäller den *statliga styrningen och utvärderingen* menar utredningen att tydligare mål och ett utvärderingssystem för företagsrådgivningen utgör en grundbult för att kunna bedöma rådgivningens relevans och effektivitet och för att kunna utveckla rådgivningen på ett sätt som svarar mot målen om fler och växande företag.

Utredningen redovisar sina förslag under tre rubriker – Det centrala statliga åtagandet, En effektivare statlig styrning och Åtgärder. När det gäller det *statliga åtagandet* föreslås följande:

- regionalt ansvarstagande, där staten utgör en av flera aktörer,
- ett garanterat basutbud i alla delar av landet, så att grundläggande företagsrådgivning för företagandets tidiga faser tillhandahålls,
- fokus på mikro- och småföretag samt rådgivning inför och efter företagsstart, varvid det statliga åtagandet bör omfatta stöd till rådgivning i fyra fall, nämligen före företagsstart, efter företagsstart för mikroföretag och små företag (0–49 anställda), till dess att företaget funnits i högst fem år och till personer med innovativa idéer där det förväntas ta tid innan idén når ut på en marknad,
- samverkan och slussning mellan rådgivarna, varvid staten bör säkerställa att den statligt finansierade rådgivningen fungerar både som sluss och mäklare till rådgivning i offentlig eller privat regi,
- integrering av arbetet med särskilda grupper i ordinarie verksamhet, dvs. insatserna för kvinnors företagande och utrikes födda företagare samt mångfaldsperspektivet bör integreras hos statligt finansierade rådgivningsaktörer.

När det gäller en *effektivare statlig styrning* föreslås följande:

- bättre tillvaratagande av privata och andra icke-offentliga utförare, varvid utökad upphandling eller ökad användning av konsultcheckar kan skapa ett mer flexibelt och kostnadseffektivt system,
- främjande av systematiskt kvalitetsarbete, varvid statens roll bör vara att främja utvecklingen av en mer metod- och kunskapsbaserad rådgivning,
- fokus på helhetssyn, transparens och styrbarhet, varvid staten i målformuleringar och krav på uppföljning, utvärdering och annan återrapportering bör främja överblick och helhetssyn.

Utredningen lämnar följande förslag om *åtgärder*:

- ökad konkurrensutsättning och efterfrågan på privata tjänster, med tre delar, nämligen insatser för ökad konkurrensutsättning och efterfrågan på privata utförare, förtydligande av rådgivningsaktörernas uppgift att följa konkurrenssituationen och utvärdering av erfarenheterna av konkurrensutsättning,

- utveckling av rådgivningssystemet, med fyra delar, nämligen stärkt utvärdering som styrinstrument av företagsrådgivningen (ansvaret bör läggas på (den nya) Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser), inrättande av ett nationellt konkurrens- och samverkansråd, tydligt uppdrag till regionerna (regionförbund, regionkommun eller länsstyrelse) för regional samordning av företagsrådgivning samt formulering av mål och indikatorer för samverkan och slussning mellan aktörerna,
- information om att starta och driva företag, vilket handlar om Företagsguiden och Startlinjen, samverkan mellan portaler kring företagandets villkor och möjligheter samt statliga myndigheters information om företagandets villkor,
- insatser riktade till särskilda målgrupper, med två delar, nämligen förstärkning och systematisering av uppföljning och återrapportering om hur insatser når prioriterade grupper (kvinnor och personer med utländsk bakgrund) samt styrning mot ökad mångfald bland de anställda i rådgivningsorganisationerna (kvinnor och personer med utländsk bakgrund).

I bilaga 1 till rapporten redovisas en sammanställning av hur utredningen ser på de olika frågeställningar som utskottet har nämnt i betänkandet om företagsfrämjande insatser (bet. 2007/08:NU7).

Rapporten har skickats på remiss till den 17 mars, då remisstiden för Företagsfinansieringsutredningens betänkande också går ut.

Kreditgarantiföreningar

I samband med behandlingen i utskottet hösten 2008 av anslagsbetänkande 2008/09:NU1 om utgiftsområde 24 Näringsliv lämnade företrädare för Kreditgarantiföreningen i Sverige vid ett utskottssammanträde information om sin verksamhet. Enligt regleringsbrevet för Nutek för 2009 ingår satsningar på kreditgarantiföreningar i anslaget Näringslivsutveckling m.m. Den nya myndigheten, Tillväxtverket, som ska inrättas den 1 april 2009 och som ska hantera frågor som för närvarande hör till bl.a. Nuteks ansvar, kan förväntas komma att svara för statens satsningar på kreditgarantiföreningar framöver. Den organisationskommitté som tillsattes i november 2008 och som har i uppgift att förbereda inrättandet av Tillväxtverket och Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser har lämnat sitt förslag till regeringen avseende regleringsbrev för myndigheterna i månadskiftet februari-mars, och regeringsbeslut har nyligen fattats.

I den tidigare nämnda Företagsfinansieringsutredningens betänkande ingår, som redovisats, förslag om att införa en ny finansieringsprodukt – Startgarantin, som ska tillhandahållas av det föreslagna nya Almi genom Almi Startgaranti AB.

Tilldelning av F-skattsedel

Riksdagen beslöt hösten 2008, på regeringens förslag, om att det i inkomstskattelagen (1999:1229) ska tillföras en bestämmelse som anger hur självständig en verksamhet ska vara för att bedömas som näringsverksamhet (prop. 2008/09:62, bet. 2008/09:SkU18). Syftet är att fler ska få möjligheten att starta företag. I en reservation (s, v, mp) avvisades regeringens förslag.

Skatteincitament

Regeringen bemyndigade i juni 2008 finansminister Anders Borg att tillkalla en särskild utredare som ska utreda skatteincitament för investeringar i mindre företag. Enligt direktiven (dir. 2008:80) ska den särskilde utredaren, lagman Leif Gäverth, analysera förutsättningarna för att införa särskilda skatteincitament för att stimulera fysiska personers investeringar i mindre företag. Med mindre företag avses onoterade företag, inklusive handelsbolag, som enbart ägs av fysiska personer. Utredaren ska särskilt beakta behovet av finansiering inför företagsstart och i tidiga skeden av företagets utveckling samt mindre företags behov i expansionsskeden. Utredaren ska redovisa uppdraget senast den 31 mars 2009.

Utvidgat uppdrag till SBAB och åtgärder för att stärka bankernas kapitalbas

Regeringen har nyligen lämnat en proposition (prop. 2008/09:104) med förslag om att riksdagen ska godkänna att uppdraget för Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB utvidgas. SBAB ska utöver den verksamhet bolaget bedriver för närvarande också få bedriva bankrörelse och annan finansiell verksamhet och sådan verksamhet som har ett naturligt samband därmed i enlighet med lagen (2004:97) om bank- och finansieringsrörelse samt fondverksamhet enligt lagen (2004:46) om investeringsfonder. En utvidgning av verksamheten förutsätter att Finansinspektionen beviljar nödvändiga tillstånd. All utvidgning ska vidare ske på affärsmässig grund och med syfte att förbättra företagets lönsamhet och därmed dess värde vid en framtida försäljning. Fram till dess en försäljning kan genomföras anser regeringen att staten ska fortsätta agera som en ansvarsfull ägare och ge SBAB möjlighet att på ett lönsamt sätt utveckla sin verksamhet, säger kommun- och finansmarknadsminister Mats Odell i ett pressmeddelande. Mot bakgrund av den finansiella oron är en försäljning för närvarande inte aktuell.

Regeringen har också nyligen föreslagit åtgärder för att stärka bankernas kapitalbas och därmed öka utlåningen. För att förbättra möjligheterna för svenska företag att få krediter vill regeringen, enligt ett pressmeddelande, möjliggöra för bankerna att stärka sin kapitalbas genom statliga kapitaltillskott. För deltagande banker införs stopp för bl.a. bonusar för företagsledningen. Vidare avser regeringen att fr.o.m. innevarande år införa den

stabilitetsavgift som tidigare aviserats. Den globala finansiella oron har lett till att kreditvillkoren för hushåll och företag i Sverige försämrats, samtidigt som svenska internationella storföretags efterfrågan på krediter från svenska banker ökat. Syftet med kapitaltillskottsprogrammet är att öka bankernas förmåga att förse hushåll och företag med krediter till rimliga villkor. Den totala ramen för programmet är 50 miljarder kronor, och det ska finansieras genom den s.k. stabilitetsfonden som inrättades hösten 2008.

Trygghetssystemen för företagare

Utredningen om trygghetssystemen för företagare (särskild utredare: jurist Alf Eckerhall) redovisade den 13 oktober sitt betänkande Trygghetssystemen för företagare (SOU 2008:89). Utredningen lämnade flera olika förslag som syftar till att åstadkomma likabehandling, förutsägbarhet, enklare administration, viss valfrihet och ökad trygghet vid framför allt nystart av företag. Betänkandet har remissbehandlats – remisstiden gick ut den 15 januari 2009. Enligt ett pressmeddelande från näringsminister Maud Olofsson ska förslagen efter remissbehandlingen beredas skyndsamt i Regeringskansliet.

Regelförenkling

När det gäller regelförenkling kan noteras att riksdagen i oktober 2008 behandlade utskottets betänkande 2008/09:NU5 om regelförenklingsarbetet. Samtliga aktuella motioner avslogs, och regeringens skrivelse 2007/08:131 lades till handlingarna. I tre reservationer (s; v; mp) framfördes synpunkter på regelförenklingsarbetet från respektive partiers företrädare.

EU-bidrag

I en motion tas upp frågan om information till företag om hur man ska söka EU-bidrag. Nutek är samordnare av det svenska nätverket Europe Enterprise Network som har till uppgift att informera och erbjuda rådgivning till företag och företagare om EU och Europamarknaden inklusive vilka finansieringsmöjligheter och program som finns inom EU. Information om detta finns på Nuteks webbplats. Information om EU-bidrag finns även i Företagarguiden, en webbtjänst hos Nutek, där information finns under rubriken Finansiering från Europeiska kommissionen. Vinnova erbjuder information och vägledning till företag om EU-program och EU-finansiering, med fokus på ramprogrammet för forskning och utveckling (webbplats: www.europaprogrammen.se). Båda myndigheterna erbjuder samlad information om olika program och finansieringsmöjligheter.

CSR-arbete

Frågan om stöd till små företags arbete på området sociala insatser, miljö-engagemang och satsningar på hälsa – Corporate Social Responsibility (CSR) – tas upp i en motion. Regeringen lägger, enligt uppgift från Närings-

departementet, stor vikt vid frågan, men CSR drivs huvudsakligen av företagen själva. För svenska företag är det viktigt att kunna konkurrera på lika villkor i världen. Företagen – oavsett storlek – uppmantras därför att följa OECD:s riktlinjer för multinationella företag och de tio principerna i FN:s Global Compact och att ansluta sig till Global Compact. Inom Näringsdepartementet pågår ett arbete avseende de statligt ägda företagen med att integrera hållbarhetsfrågorna (eller CSR) i förvaltningen genom bl.a. riktlinjer med krav på rapportering. Det pågår också ett arbete med att översätta en handbok för tillämpning av riktlinjer enligt Global Reporting Initiative (GRI) för hållbarhetsredovisning till svenska, en handbok som vänder sig till mindre företag.

Nutek har av regeringen fått ett uppdrag att främja miljödrivna marknader, och ett program riktat till små och medelstora företag håller på att sättas i gång. Inom ramen för denna satsning skapas nätverk och kluster, och information om hållbarhetsfrågor kopplade till miljö sprids. När det gäller miljöcertifiering finns inte någon särskild satsning. Däremot finns det, enligt Näringsdepartementet, kommuner som arbetar med att ta fram certifieringar som är mer anpassade till små och medelstora företag. Detta projekt – kommer Sverige att föreslå – ska presenteras som ett gott exempel på en konferens under det svenska ordförandeskapet i EU. Vad gäller den sociala aspekten finns det inom ramen för det nationella strukturfondsprogrammet möjlighet att söka medel hos Svenska ESF-rådet för små och medelstora företag för att öka kompetensen på detta område.

Innovationer och kommersialisering av FoU

I forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2008/09:50) finns ett särskilt avsnitt om forskningsbaserad innovation (avsnitt 8 s. 113). Där gör regeringen bedömningen att anslagen för forskning och forskarutbildning till vissa universitet och högskolor samt anslaget för institutens strategiska kompetensmedel m.m. bör öka för satsningar på forskningsbaserade innovationer, med totalt 350 miljoner kronor 2009–2012. Av dessa medel bör anslagen till vissa universitet och högskolor öka med totalt 150 miljoner kronor 2009–2012, varav 100 miljoner kronor 2009 och ytterligare 50 miljoner kronor 2012. Av medlen till universitet och högskolor bör 75 miljoner kronor användas för stöd för tidig marknadskompletterande såddfinansiering och affärsutveckling med syfte att öka affärsskapandet av forsknings- och kunskapsrelaterade affärsidéer med stor marknadspotential till Innovationsbron AB, varav 50 miljoner kronor 2009 och 25 miljoner kronor 2012. Anslaget för institutens strategiska kompetensmedel m.m. bör öka med totalt 200 miljoner kronor 2009–2012, varav 100 miljoner kronor 2009 och ytterligare 100 miljoner kronor 2012.

Under rubriken Nyttiggörande och kommersialisering av forskningsresultat föreslår regeringen beträffande förtydligande och utvidgning av lärosätenas uppgifter att högskolelagen (1992:1434) ska ändras så att det i högskolans samlade uppgift ska ingå att verka för att forskningsresultat till-

komna vid högskolan kommer till nytta. Enligt regeringen bör en lärare vid ett universitet eller en högskola ha en skyldighet att underrätta sin arbetsgivare om en patenterbar uppfinning som han eller hon har gjort. När det gäller stödresurser för lärosätenas nyttiggörande av forskningsresultat gör regeringen bedömningen att av de totala medel som bör fördelas till vissa universitet och högskolor för satsningar på forskningsbaserade innovationer 2009–2012 bör 75 miljoner kronor användas i arbetet med att verka för att forskningsresultat tillkomna vid högskolan kommer till nytta. Medlen bör fördelas till Uppsala universitet, Lunds universitet, Umeå universitet, Linköpings universitet, Karolinska Institutet, Kungl. Tekniska högskolan och Chalmers tekniska högskola AB med 50 miljoner kronor 2009 och med ytterligare 25 miljoner kronor 2012. Från och med 2010 bör medlen fördelas mellan de sju lärosätena med ledning av inkomna strategier för hur innovationskontor ska byggas upp och organiseras. En förutsättning för att få medel bör vara att mottagande lärosäten verkar för att forskningsresultat tillkomna även vid andra lärosäten än de nämnda kommer till nytta.

I ett par motioner tas upp frågan om Vinnovas roll, verksamhet och resursbehov. I forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2008/09:50) behandlades denna fråga, bl.a. mot bakgrund av förslag i betänkandet Forskningsfinansiering – kvalitet och relevans (SOU 2008:30), som omnämns i den ena motionen. Enligt propositionen (s. 161) bör Vinnova ha till uppgift att främja hållbar tillväxt genom finansiering av behovsmotiverad forskning och utveckling av effektiva innovationssystem. I förordningen med instruktionen för Vinnova (2007:1114) anges att Vinnova har till uppgift att främja utvecklingen av effektiva svenska innovationssystem inom verksamhetsområdena teknik, transport, kommunikation och arbetsliv. I det nyssnämnda betänkandet påpekades att denna begränsning i verksamhetsfält medför att flera viktiga sektorer inte täcks in och viktiga forskningsinriktningar inte omfattas, samt att det finns betydande samhälleliga och tillväxtekonomiska skäl att vidga Vinnovas mandat. Vinnova har haft en historiskt motiverad inriktning mot ämnesområdena teknik, transport, kommunikation och arbetsliv som ett arv från de myndigheter som Vinnova ersatte vid omstruktureringen 2001, konstateras det i propositionen. Denna avgränsning begränsar dock möjligheterna för myndigheten att bygga upp effektiva svenska innovationssystem men även för satsningar inom framväxande områden med hög tillväxtpotential samt inom tvärvetenskap. Vinnovas uppgift bör därför, enligt regeringens bedömning, vara att främja hållbar tillväxt genom finansiering av behovsmotiverad forskning och utveckling av effektiva innovationssystem, utan den hittillsvarande begränsningen till teknik, transport, kommunikation och arbetsliv. Detta bör dock, anför regeringen, inte leda till väsentliga förändringar av den inriktning Vinnova har för närvarande, och det finns skäl för myndigheten att fokusera sina satsningar. Dess huvudsakliga kompetens finns inom teknikområdet i samverkan med näringslivet.

Kvinnors företagande

Riksdagen beslutade hösten 2006 om en ökning av anslaget Näringslivsutveckling inom utgiftsområde 24 Näringsliv med 100 miljoner kronor för ett treårigt program, 2007–2009, för att främja företagande bland kvinnor och öka forskningen och kunskapen om kvinnors företagande (prop. 2006/07:1 utg.omr. 24, bet. 2006/07:NU1). Programmet består av följande fyra delprogram: Information, rådgivning och affärsutveckling, Projekt med särskilda inriktningar, Finansiering samt Attityder och förebilder. Programmet ska bidra till att nyföretagandet bland kvinnor ökar och till att fler av de företag som drivs av kvinnor växer. Detta preciseras vidare till att programmet ska bidra till att fler kvinnor kan tänka sig att starta företag, att andelen kvinnor av samtliga nyföretagare ska utgöra minst 40 % vid programperiodens slut, att en större andel av de kvinnor som driver företag väljer att göra det på heltid, att fler kvinnor som driver företag väljer att anställa personal samt att kunskap och kompetens om kvinnors företagande höjs och att insatser riktade till kvinnor integreras i rådgivarorganisationers och myndigheters verksamheter.

Delprogrammet Information, rådgivning och affärsutveckling består av följande delar: *Medfinansiering av projekt inom affärs- och innovationsutveckling* som syftar till att bidra till ett ökat nyföretagande, ökad konkurrenskraft, effektivitet och tillväxt i företag som drivs av kvinnor, *Spridning av beprövade modeller, metoder och verktyg* som syftar till att dokumentera, paketera och marknadsföra goda befintliga metoder och verktyg, *Utveckling av nya metoder och verktyg för affärsutvecklingsinsatser* som syftar till att utveckla nya modeller och verktyg för att tillgodose företagande kvinnors behov och efterfrågan, *Utbildning av rådgivare* som syftar till att stödja utbildningssatsningar och arrangera erfarenhetsutbyten och mötesplatser riktade till affärsrådgivare, *Utveckling av branschguider på webbplatsen Företagarguiden* som syftar till att utveckla två branschguider – en för hushållsnära tjänster och en för vård och omsorg samt *Starta-företag-dagar riktade till kvinnor* som syftar till att genomföra riktade startaföretag-dagar till kvinnor. Huvuddelen av medlen inom hela programmet Främja kvinnors företagande går till den förstnämnda delen, Medfinansiering av projekt inom affärs- och innovationsutveckling.

Delprogrammet Projekt med särskilda inriktningar består av följande tre delar: *Ägarskiftesprogrammet*, som är en särskild satsning som syftar till att anpassa, utveckla och sprida olika koncept för att underlätta ägarskiften med kvinnor som köpare, *Entreprenörskapsprogrammet*, som syftar till att öka kvinnors kunskaper om och intresse för att delta i entreprenöriella processer och starta företag under högskoletiden samt *Nationella mentorprogrammet*, som har till syfte att stärka det nationella mentorprogrammet med insatser för att dels nå och rekrytera fler kvinnor som vill ha en mentor, dels rekrytera fler kvinnor som mentorer.

Delprogrammet Finansiering består av följande fyra delar: *Almis innovationsfinansiering*, som syftar till att få fler kvinnor att kommersialisera sina innovationer och att andelen kvinnor som får innovationsfinansiering ska öka, *Nätverk för kvinnor som är affärsänglar*, som syftar till att stödja kvinnors deltagande i nätverk för affärsänglar och öka informations- och matchningsinsatserna mellan kvinnor som äger företag och affärsänglar, *Analys av statliga kapitalförsörjningsinsatser*, som syftar till att kartlägga utfallet av de statliga kapitalförsörjningsinsatserna för kvinnor respektive män och granska hur de styrande instrumenten tagit hänsyn till kvinnors finansieringsbehov samt *Tjänsteinnovationstävling*, som syftar till att inspirera kvinnor som är företagare inom tjänstesektorn att satsa på tjänsteinnovation för att utveckla sina företag.

Delprogrammet Attityder och förebilder består av följande tre delar: *Synliggörande av kvinnors företagande*, som syftar till att Nutek, i samarbete med relevanta aktörer, ska ta fram fakta om kvinnors företagande genom att presentera bl.a. könsuppdelad statistik och publicera denna på ett sådant sätt att den blir tillgänglig för olika målgrupper, *Attityder och förebilder*, som syftar till att genom olika insatser lyfta fram kvinnor som driver företag som förebilder samt *Aktörer och nätverk för kvinnor som driver företag*, som syftar till att göra aktörer och nätverk som arbetar med kvinnors företagande mer tillgängliga för kvinnor som driver företag.

Det kan vidare noteras att regeringen 2007 gav Nutek i uppdrag att samordna och genomföra en satsning på *ambassadörer för kvinnors företagande*. Arbetet sker på volontärbasis och satsningen sträcker sig fram t.o.m. 2009. Nutek har rollen som nationell koordinator och det finns regionala koordinatörer i varje län. Syftet med satsningen är att göra kvinnor som driver företag mer synliga i debatt och medier och att uppmuntra och inspirera kvinnor och flickor att se företagande som ett möjligt val, så att fler tar steget att driva företag. I mars 2008 presenterade näringsminister Maud Olofsson 880 ambassadörer för kvinnors företagande.

Regeringen har vidare, i juni 2007, gett Vinnova i uppdrag att under 2007–2009 finansiera forskning kring kvinnors företagande. Syftet är att generera ny forskningsbaserad kunskap som kan användas för att förbättra förutsättningarna för kvinnor att starta, driva och utveckla företag och därmed på sikt öka sysselsättningen och tillväxten i svensk ekonomi. Avsikten är dels att identifiera och synliggöra eventuella hinder för kvinnors entreprenörskap och företagande, dels att belysa förutsättningarna för företagande och tillväxt i könssegregerade branscher. Tio forskningsprojekt har beviljats bidrag för perioden 2008–2011.

Slutligen kan nämnas att regeringen i juni 2007 gav Statistiska centralbyrån i uppdrag att bygga en databas med uppgifter om kvinnors och mäns företagande. Databasen färdigställdes under 2008 och innebär att kvinnors och mäns företagande kommer att kunna analyseras ur olika synvinklar, t.ex. kön, utbildningsbakgrund, bransch och antal sysselsatta.

Företagare med utländsk bakgrund

Anslaget Näringslivsutveckling inom utgiftsområde 24 Näringsliv ökades med 20 miljoner kronor för 2008 för att främja företagande bland personer med utländsk bakgrund (prop. 2007/08:1 utg.omr. 24, bet. 2007/08:NU1). Satsningen, som ska uppgå till 20 miljoner kronor per år även under 2009 och 2010, ska bidra till både fler och växande företag samtidigt med integration och motverkande av utanförskap på såväl kort som lång sikt. Nutek utformade våren 2008, i dialog med Näringsdepartementet, ett program för att främja företagandet bland personer med utländsk bakgrund. Nuteks tidigare arbete med att främja invandrades företagande låg till grund för programutformningen, liksom en utfrågning med representanter för företagare, rådgivnings- och finansieringsaktörer, kommuner, regioner och organisationer. Programmets utformning baserades också på kunskap och forskning om företagande bland personer med utländsk bakgrund.

Nutek genomför programmet i nära samarbete med såväl offentliga som privata aktörer. Programmet består dels av finansiellt stöd till Insamlingsstiftelsen IFS Rådgivningscentrum på 2,5 miljoner kronor per år, dels av följande fyra insatsområden: Bättre rådgivning till företagare med utländsk bakgrund (ca 10,5 miljoner kronor per år), nätverk som stöd för utveckling (ca 5 miljoner kronor per år), kunskap och attityder inom det finansiella systemet (ca 1 miljon kronor per år) samt kunskap om företagare med utländsk bakgrund (ca 1 miljon kronor per år). Programmets fokus är stöd till bättre rådgivning till företagare med utländsk bakgrund. Denna ska ge företagarna bättre förutsättningar att växa, både nationellt och internationellt. En annan del av programmet är stöd genom mentorprogram och nätverk till företagare med utländsk bakgrund. Vidare har Nutek inlett ett samarbete med aktörer inom den finansiella sektorn för att öka kunskaperna hos berörd personal om de affärsmöjligheter som den aktuella befolkningsgruppen innebär. Nutek ska också, tillsammans med forskare vid universitet och högskolor, svara för att kunskap om den aktuella företagargruppen tas fram och sprids.

Det kan vidare noteras att Sveriges exportråd i december 2008 fick i fortsatt uppdrag av regeringen att genomföra särskilda insatser avseende nätverksbyggande för företagare med utländsk bakgrund. För insatserna har 1,5 miljoner kronor avsatts. Verksamheten ska bedrivas så att synergier med andra exportfrämjande och företagsutvecklande verksamheter tas till vara. Exportrådet ska inom ramen för uppdraget samarbeta med relevanta myndigheter och organisationer för näringslivsutveckling och internationalisering, såsom Almi, Nutek, Swedfund International AB m.fl. Exportrådet ska i redovisningen av uppdraget i årsredovisningen för 2009 lämna en rapport om insatsernas utfall med en redovisning och analys av effekter och resultat samt en redovisning av kostnaderna.

Social ekonomi och socialt företagande

I utskottets betänkande om företagsfrämjande insatser våren 2008 (bet. 2007/08:NU7) behandlades ett antal motioner om social ekonomi och socialt företagande. I bakgrundsinformationen (s. 29) gjorde utskottet en viss utredning av dessa begrepp. Utskottet framhöll i sitt ställningstagande att de båda nämnda begreppen bör hållas isär från begreppet kooperativt företagande. Sammanfattningsvis sades att företag inom social ekonomi eller socialt företagande har som syfte att tillgodose något samhälleligt ändamål eller behov. Verksamheterna har allmännytta som främsta drivkraft. Den associationsrättsliga ställningen för det berörda företaget kan dock variera. Efter detta klarläggande uttryckte utskottet sin positiva inställning till de verksamheter som går in under begreppen social ekonomi och socialt företagande. Utskottet hänvisade också till det uppdrag Nutek hade getts av regeringen att, tillsammans med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Socialstyrelsen, utarbeta ett tvärsektoriellt program med förslag om insatser som stimulerar till att fler sociala företag startar och växer och som skulle avlämnas i maj 2008. I tre reservationer (s; v; mp) begärdes tillkännagivanden avseende social ekonomi och socialt företagande. Riksdagen följde utskottet.

Nutek redovisade i maj 2008 sitt uppdrag i rapporten Programförslag för fler och växande sociala företag. I rapporten förs ett resonemang om definitionen av socialt företagande. Med arbetsintegrerande sociala företag, i rapporten benämnt sociala företag, menas i programförslaget företag som driver näringsverksamhet (producerar och säljer varor eller tjänster) och som utmärks av följande:

- Det övergripande ändamålet är att integrera människor som har stora svårigheter att få och/eller behålla ett arbete i arbetsliv och samhälle.
- Delaktighet för medarbetarna skapas genom ägande, avtal eller på annat väl dokumenterat sätt.
- Vinsterna återinvesteras i huvudsak i den egna eller liknande verksamheter.
- Verksamheten är organisatoriskt fristående från offentlig verksamhet.

Förslaget till program omfattar följande tre delprogram: Sektorsövergripande samverkan och utbildningsinsatser i offentlig förvaltning, Programinsatser riktade till potentiella och etablerade sociala företag (information och rådgivning, utbildning och annan kompetensutveckling samt kapitalförsörjning) samt Lärande, statistikutveckling och initiering av behovsmotiverad forskning.

Inom Näringsdepartementet bereds förslaget genom arbete med att ta fram en handlingsplan. Detta meddelade också näringsminister Maud Olofsson i december 2008 i ett svar på en fråga om social ekonomi (fr. 2008/09: 316) av Krister Örnfjäder (s). I frågesvaret redovisade näringsministern vidare att regeringen i november 2008 hade gett Nutek i uppdrag att, i samarbete med Arbetsförmedlingen, Socialstyrelsen och Försäkringskassan, genomföra olika informationsinsatser om socialt företagande. Syftet med

uppdraget är att öka den allmänna kunskapen hos myndigheter och i samhället om de sociala företagens potential när det gäller rehabilitering och sysselsättning och att öka kunskapen om socialt företagande och inspirera fler blivande och nuvarande entreprenörer/eldsjälar att vilja starta sociala företag. För uppdraget, som ska genomföras under 2008 och 2009, får högst 10 miljoner kronor användas, och finansiering sker under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, anslaget Sjukpenning och rehabilitering m.m. Nutek ska redovisa hur uppdraget genomförts i en lägesrapport som ska lämnas senast den 10 augusti 2009 och en slutrapport som ska lämnas senast den 28 februari 2010. I slutrapporten ska också redovisas vilka resultat som uppnåtts.

Generationsskiften

Riksdagen avslog våren 2008 en motion likartad den nu aktuella motionen 2008/09:N247 (m) om åtgärder för att underlätta generationsskiften i företag (bet. 2007/08:NU7). I bakgrundsinformationen redovisade utskottet (s. 34) att Nutek i december 2004 gavs i uppdrag av den dåvarande regeringen att utforma och genomföra ett nationellt program för att underlätta ägarskiften i små företag. Programmet, som genomfördes under 2005–2007, skedde i samverkan med Almi och organisationerna Företagarna och Svenskt Näringsliv. Programmet slutredovisades i rapporten Ägarskifte. I sitt ställningstagande (s. 41) hänvisade utskottet till den nämnda rapporten och påpekade därutöver att en rad utredningar och översyner som ska underlätta företagande, kapitaltillgång, rådgivning, m.m. pågår eller ska genomföras. Något behov av ytterligare särskilda åtgärder från statsmakternas sida i den aktuella frågan kunde utskottet inte se.

Enligt uppgift från Näringsdepartementet har ett arbete rörande kompetensutveckling ur ett småföretagarperspektiv nyligen satts i gång på departementet. I detta arbete kommer frågan om generationsskiften att tas upp, främst ur perspektivet för yngre personer som ska ta över de aktuella företagen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlade våren 2008 ingående frågan om företagsfrämjande insatser. Riksdagen gjorde då, på förslag av ett enhälligt utskott, ett tillkännagivande till regeringen om att rådgivningsinsatserna för företag också borde bli föremål för utredning. Vid tidpunkten för riksdagsbeslutet hade regeringen nyligen tillsatt Företagsfinansieringsutredningen. Denna utredning har, liksom den utredning av rådgivningsinsatserna som regeringen har låtit genomföra, nyligen redovisat sina uppdrag i två rapporter. Båda dessa dokument är nu föremål för remissbehandling. Av utskottets tidigare redovisning av de förslag som dessa båda utredningar har lämnat framgår att många av de frågor som tas upp i de nu aktuella motionerna är sådana som berörs av dessa förslag.

Regeringen kommer alltså – efter den genomförda remissbehandlingen – att bereda och överväga de olika förslag som de båda utredningarna har lämnat. Utskottet anser att detta arbete bör avvaktas och ser ingen anledning att i beredningsprocessen göra ett förnyat tillkännagivande.

Utskottet vill i den situation som nu råder med den internationella ekonomiska krisen och lågkonjunkturen framhålla att ett bra entreprenörs- och företagsklimat är ännu mer betydelsefullt för att det svenska välståndet ska kunna upprätthållas. En positiv och öppen attityd till företagande och företagsamhet är en förutsättning för ett ökat nyföretagande. Fler företag och jobb kräver ett dynamiskt näringsliv och fler innovationer. När ny kunskap och nya idéer omsätts i lönsamma verksamheter och i nya produkter och tjänster skapas bättre förutsättningar för en långsiktigt hållbar tillväxt i hela landet. Att återupprätta arbetslinjen i Sverige är att bygga en stabil grund för trygghetssystemen. Full sysselsättning är det främsta medlet mot växande klyftor och orättvisor i samhället.

I det nu rådande läget med varsel är det viktigt att det inte finns onödiga hinder för dem som vill starta företag eller utveckla en befintlig verksamhet. Det gäller inte minst kvinnor, unga och personer med utländsk bakgrund – grupper som lyfts fram i flera av de här aktuella motionerna. Det gäller också verksamheter inom social ekonomi och socialt företagande. För de nu nämnda områdena pågår, som tidigare redovisats, arbete av olika slag – program, projekt, m.m. – till vilka utskottet hänvisar.

Utskottet vill också särskilt uppmärksamma det arbete som kreditgarantiföreningarna bedriver och som berörs i några motioner. Dessa föreningar har ofta en lokal förankring och kan utifrån detta förhållande ha en positiv effekt i tillväxtsvaga regioner. Företagsfinansieringsutredningen har behandlat frågan om kreditgarantier, och utskottet ser fram emot regeringens ställningstagande med anledning av utredningens betänkande och remissut-fallet.

Sammantaget anser utskottet således att det nu inte är befogat för riksdagen att göra tillkännagivanden beträffande de olika frågeställningar rörande företagsfrämjande insatser som tas upp i de här aktuella motionerna. Samtliga motioner avstyrks alltså i berörda delar.

Turism

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår 22 motioner med 36 yrkanden rörande turism. Utskottet redovisar de olika åtgärder som regeringen vidtagit på turistområdet och de aktiviteter och det beredningsarbete som pågår.

Jämför reservationerna 4 (s, v) och 5 (mp).

Motionerna

I betänkandet behandlas 22 motioner som tar upp olika frågor rörande turism.

I kommittémotion 2008/09:N431 (s) begärs nio tillkännagivanden – om att regeringen ska säkerställa att berörda myndigheter och verk i sin verksamhet beaktar besöksnäringens potential, om samordning av marknadsföring, om att ett dotterbolag bör bildas under Visit Sweden AB för att främja stora internationella idrotts- och kulturevenemang i Sverige, om att ett övergripande mål för besöksnäringen fastställs av Visit Sweden, om att Exportrådet får ett tydligare uppdrag att också främja besöksnäringens produkter, om att Nutek ges i uppdrag att driva ett långsiktigt utvecklingsprogram för besöksnäringen, om att Nutek ges i uppdrag att ta fram gemensamma värderingsmodeller inför marknadsföringsinsatser och prognoser, om Sverigefrämjandet samt om ett samarbete med turistnäringen: ”Det gröna Sverige”.

Besöksnäringen utgör en betydande del av tjänstesektorn och exportvärdet är större än Sveriges export av personbilar, framhåller motionärerna. Antalet nya företag ökar och jobben blir alltfler. Den utländska turismen ökar, och potentialen är fortsatt mycket stor. Motionärerna anser att besöksnäringen är en basnäring och vill skynda på utvecklingen. Det program som föreslås i motionen bedöms komma att skapa 20 000 nya jobb inom besöksnäringen fram till 2018, då Sverige, enligt motionärernas målsättning ska vara världens främsta turistland. För att nå dithän föreslås att regeringen ska ta fram ett strategiskt utvecklingsprogram för den svenska besöksnäringen tillsammans med berörda företag och fackliga organisationer och att programmet ska ha ökad ambitionsnivå. Även kompetensförsörjningen inom näringen bör förbättras, anför det i motionen.

Export- och investeringsfrämjandet och det Sverigefrämjande arbete som Visit Sweden och Svenska Institutet bedriver förstärker tillsammans Sveriges attraktivitet som affärspartner och som investerings- och turistland, säger motionärerna. De anser att samordningen mellan de myndigheter som arbetar med Sverigefrämjande därför bör stärkas och att den internationella marknadsföringen av Sverige bilden bör samordnas ytterligare. I motsats till vad regeringen sägs vilja, vill motionärerna fortsätta att investera i varumärket Sverige. Därför motsätter de sig det som benämns

som regeringens kraftiga nedskärningar av investerings- och exportfrämjandet och de förestående nedläggningarna av beskickningar i viktiga tillväxtländer. Dessa nedläggningar sägs innebära att möjligheten för svenska företag att nå ut till nya marknader försämras. Att avisera nedläggningar av flera ambassader i Asien, samtidigt som de asiatiska turisterna blir allt fler, är kortsiktigt och försämrar kännedomen om Sverige, inte bara som investerings- och handelspartner utan också som besöksmål, anför motionärerna. De vill stärka bilden av "Det gröna Sverige" och utveckla ett samarbete med besöksnäringen där "Det gröna Sverige" förstärker en positiv Sverigebild. Naturturism och miljöprofilerad svensk turism kan bli en viktig del i att stärka varumärket Sverige, säger motionärerna vidare. Det stärker Sveriges roll i det internationella miljöarbetet och öppnar för nya affärsmöjligheter och samarbeten. Ett dotterbolag, Event Sweden, bör enligt motionärerna bildas under Visit Sweden, med uppdrag att locka internationella evenemang till Sverige, att erbjuda kompetens och ekonomiskt stöd med ansökningar, marknadsföring, evenemangsutveckling och genomförande till de ansökande evenemangsorganisationerna samt att vid större evenemang bistå med ekonomiska garantier och säkerhet. Event Sweden bör också utarbeta metoder för utvärdering och prognoser om samhällseffekterna av olika evenemang. Motionärerna vill öka kvaliteten på marknadsföringen och föreslår att Nutek ges i uppdrag att ta fram värderingsmodeller inför marknadsföringsinsatser och prognoser för olika insatsers påverkan på jobb och antal besök.

I en annan kommittémotion från Socialdemokraterna – 2008/09:N429 (s) – begärs ett tillkännagivande om besöksnäringen. Turismen genererar stora intäkter till Sverige, och utländska turister ger inkomster i utländsk valuta, vilket är att betrakta som exportinkomster, säger motionärerna. Turistnäringen är spridd över hela landet och ger jobb som är fast knutna till bygden. Besöksnäringen sysselsätter för närvarande ca 160 000 personer på helårsbasis och har en stor potential att utvecklas ytterligare. Motionärerna vill att fler utländska besökare ska få ta del av den historia, den natur och de upplevelser som finns att erbjuda i Sverige. De föreslår att det ska genomföras ett strategiprogram för besöksnäringen, innehållande en betydande ambitionsökning vad gäller marknadsföringen av Sverige som turistland.

Det behövs en nationell tillväxtstrategi för den svenska idrottsindustrin, anför det i motion 2008/09:N234 (s). En sådan strategi bör främja ett samspel mellan idrottsrörelsen, forskning och utveckling, massmedier, teknik- och byggföretag, besöksnäringar, producenter av tjänster och produkter inom sport samt investerare.

I motion 2008/09:N300 (s) föreslås ett tillkännagivande om motorsport och om nationella och internationella evenemang. Dessa bidrar till turism och arbetstillfällen och bör därför ses som en del av näringspolitiken, säger motionärerna. De anser att Sverige bör konkurrera om stora internationella motorevenemang och att motorklubbar och kommuner inte ska

behöva ta hela den ekonomiska risken, utan att staten och kommunerna bör ta fram modeller för risktagande och marknadsföring. Regeringen bör, enligt motionärerna, ta initiativ till att utforma en politik för att arrangera internationella evenemang.

Det behövs ökade insatser för att fler internationella evenemang ska förläggas till Sverige, anføres det i motion 2008/09:N301 (s). Det strategiarbete för internationella evenemang som regeringen bedriver omfattar idrotten, men det bör omfatta även andra områden, såsom scoutrörelsens evenemang, bo- och byggnadsmässor, bilmässor, sjukvårdsmässor, båtmässor och miljö- och klimatmässor, anser motionären. Han menar att staten måste ha en mer aktiv roll, i samverkan med branschorganisationer och andra aktörer, såsom Visit Sweden och Nutek.

Liknande synpunkter som i den nyssnämnda motionen framförs också i motion 2008/09:N304 (s). Regeringen har trots löften i regeringsförklaringen 2006 fortfarande inte levererat några konkreta förslag för att stärka Evenemangslandet Sverige, säger motionären. Hon anser att staten i samarbete med kommuner, föreningar och företag måste ta ett ökat ansvar för att locka evenemang till Sverige. Det behövs en strategi för genomförandet av stora internationella evenemang inom idrott och kultur samt för större konferenser och liknande, i samarbete med idrottsrörelsen, kulturlivet och besöksnäringens organisationer, anför motionären.

Det behövs ett utvecklingsprogram för turistnäringen där olika intressenter tar aktiv del, anføres det i motion 2008/09:N315 (s). Turistnäringen håller på att bli en av världens största industrier, framhåller motionären. Han anser att staten måste ta sitt ansvar när det gäller att lansera Sverige som turistmål och att insatserna ska göras i samverkan med turistnäringen, kommuner och landsting, organisationer, myndigheter och arbetsmarknadens parter.

I motion 2008/09:N325 (s) föreslås ett tillkännagivande om en utveckling av natur- och kulturturismen på ett ekologiskt hållbart sätt. Sverige och inte minst Skaraborg har goda förutsättningar att attrahera det växande antal människor som efterfrågar ekologiskt hållbar natur- och kulturturism, säger motionärerna. De erinrar om att Socialdemokraterna har föreslagit ett strategiprogram för turistnäringen med bl.a. ökade insatser för att marknadsföra Sverige som turistland. Natur- och kulturturism på ett ekologiskt hållbart sätt måste få en mer framträdande plats i marknadsföringen, samtidigt som den lokala och regionala turistnäringen måste bli bättre på att utveckla intressanta natur- och kulturmiljöer, anför motionärerna.

En nationell strategi för att få stora internationella evenemang till Sverige bör utvecklas, föreslås det i motion 2008/09:N328 (s). Kommunerna och näringslivet i Jämtlands län har satsat stora resurser för att kunna genomföra stora vintersporthävenemang, konstaterar motionärerna. De påpekar att det lokala engagemanget är avgörande för att få anordna evene-

mang men att det samtidigt är angeläget att staten stöder de orter som har förutsättningar att anordna stora evenemang – både idrottsevenemang och andra evenemang inom t.ex. kultur och underhållning.

Ett riksdagsuttalande om turistnäringen som exportprodukt efterfrågas i motion 2008/09:N335 (s). Turistnäringens exportvärde är större än personbilsexporten, och näringen har bidragit med drygt 35 000 nya heltidsarbeten sedan 1995, en ökning med 35 %, samtidigt som sysselsättningen inom många traditionella basnäringar har minskat, säger motionären. Hon menar att om besöksnäringen, liksom tidigare ett flertal industribranscher, ges ett strategiskt branschprogram kan näringens status höjas och turismen få ytterligare expansionskraft.

I motion 2008/09:N349 (s) begärs ett tillkännagivande om evenemangsturismen. Sedan 1990-talets början har Göteborg varit värd för flera stora internationella evenemang, påpekar motionären och konstaterar att konkurrensen om de stora evenemangen är hård. Enligt världsturistorganisationen World Travel & Tourism Council kan Sverige fördubbla turistexporten, vilket på relativt kort tid skulle kunna skapa 40 000 nya jobb, säger motionären. Hon anser att det behövs en kraftfull insats från näringsliv, stat och kommuner för att marknadsföra Sverige utomlands.

Det behövs en översyn av hur arrangörernas risker för förluster vid stora evenemang kan minskas, anförs det i motion 2008/09:N400 (s). En åtgärd som motionärerna anser bör övervägas är införande av en statlig garanti som skulle kunna sökas av t.ex. en kommun och en arrangör i samarbete.

I motion 2008/09:N403 (s) föreslås ett tillkännagivande om rovdjursturism. Denna typ av turism, som i Finland 2008 omsatte ca 50 miljoner kronor (inklusive flygresor), skulle kunna vara viktig även för Sverige, menar motionären. Hon anser att det behövs en handlingsplan för rovdjursturism, som bör tas fram i samarbete mellan olika parter och bör bestå av en flerårig försöksperiod med åtling för turiständamål på utvalda platser i landet, under Naturvårdsverkets översyn. (Åtel, som betyder död djurkropp som lockbete, är en förutsättning för att man ska kunna arrangera björn-, örn-, varg- och älgskådning.)

För att turistnäringen ska utvecklas krävs ett långsiktigt engagemang från statens sida, vilket kan ske i form av ett program där staten, näringen och regionala aktörer samverkar, anförs det i motion 2008/09:N406 (s). Turismen har stor betydelse för glesbygden och det krävs kraftfull marknadsföring internationellt av de norra delarna av Sverige, anser motionärerna.

I motion 2008/09:N418 (s) begärs ett tillkännagivande om insatser för att stärka den internationella turismen till turistmål i sydöstra Sverige. I motionen pekas på de utvecklingsmöjligheter som turistnäringen i denna del av landet har. Visit Sweden bör lansera regionerna på ett bättre sätt vid t.ex. internationella turistmässor och Nutek bör främja företagande och entreprenörskap inom turistnäringen och stödja den regionala utvecklingen, anförs motionärerna. De anser vidare att svenska ambassader bör ges i upp-

drag att marknadsföra turism i Sverige. Ett strategiskt utvecklingsprogram bör utformas för besöksnäringen där det redovisas hur regionerna, bl.a. sydöstra Sverige, ska marknadsföras i andra länder, föreslår motionärerna.

Två tillkännagivanden föreslås i motion 2008/09:N426 (s) – om att samordna resurserna när det gäller besöksnäringen och utforma ett strategiprogram och om att bredda det nordiska samarbetet med främst Danmark inom besöksnäringen. Regeringen bör, i samarbete med olika intressenter, utforma ett strategiskt utvecklingsprogram för besöksnäringen, anför motionärerna. De anser att resurserna inom besöksnäringen måste samordnas bättre och att de statliga marknadsföringsinsatserna utomlands måste öka. En förstärkt internationell turism i Skåne skapar ökad rörlighet och påskyndar integrationen i Östersjöländerna, och för Skåne är det viktigt att bredda det nordiska samarbetet med framför allt Danmark, säger motionärerna.

I fyra motioner från samma motionär – motionerna 2008/09:N283 (m), 2008/09:N284 (m), 2008/09:N286 (m) och 2008/09:N302 (m) – begärs olika tillkännagivanden avseende turistnäringen. Det rör sig om att staten ska uppdra åt Sveriges regioner och kommuner att säkerställa flerspråkig information vid evenemang och vid tåg och bussar, om att införa nationell certifiering av guider, om marknadsföringsanslaget och Sverige som turistdestination, om att regeringen bör ta fram en nationell strategi för att vara världland för stora internationella idrotts- och kulturevenemang samt om att medel från Svenska Spel AB ska fonderas och användas till ansökningsprocesser och garantier. Vid stora idrottsevenemang, såsom Vasaloppet, är det viktigt att det finns flerspråkig information för utländska besökare, säger motionären. Han konstaterar att det visserligen ligger i en kommuns intresse att se till detta men anser att staten bör uppdra åt regioner och kommuner att tillgodose flerspråkig information, särskilt vid stora evenemang. Dalarna har många utländska besökare och det är viktigt att dessa besökare – på t.ex. Zorngården och gruvmuseet – får information med hög kvalitet på en guidad visning, menar motionären. Han påpekar att kvaliteten tyvärr varierar starkt mellan olika guider, vilket försämrar bilden av Sverige som turistmål och att en nationell certifiering av guider i Sverige därför bör införas. Det är positivt att regeringen har ökat anslaget för marknadsföring av Sverige, men i relation till andra länder är det relativt lågt, säger motionären. Sverige satsar 11 kr per person i marknadsföring, medan övriga nordiska länder satsar tre gånger så mycket. Regeringen bör överväga att öka marknadsföringsanslaget, anför motionären. Sverige behöver en strategi för att söka internationella tävlingar och för hur de ska finansieras, anser motionären vidare och föreslår att Svenska Spel ska säljas och en del av överskottet från försäljningen fonderas för ändamålet. Intäkter från andra licensierade spelbolag skulle också kunna fonderas för detta ändamål och dessa medel skulle kunna användas till ansökningar och ekonomiska garantier vid ansökningar om större evenemang, menar motionären.

Fyra tillkännagivanden begärs i motion 2008/09:N415 (kd) – om marknadsföring av svensk turistnäring, om behovet av forskning och utveckling av svensk turistnäring, om behov av att få fler internationella konferens-, kultur- och idrottsevenemang till Sverige samt om att betänkandet Tillväxt genom turistnäringen (SOU 2007:32) ska skickas ut på remiss. Sverige har, enligt turistexperter, en potential att locka till sig dubbelt så många utländska turister jämfört med för närvarande, en slutsats som också drogs i det nyssnämnda betänkandet, anför motionären. Hon menar att en ökning av marknadsföringen av Sverige utomlands från ca 110 till 200–300 miljoner kronor per år skulle vara en framgångsrik regionalpolitisk satsning. Sverige tappar marknadsandelar när det gäller turistnäringen jämfört med många andra länder som driver en mer aktiv marknadsföring, säger motionären. Hon anser att Sverige också måste ändra policy vad gäller stora internationella kultur-, konferens- och idrottsarrangemang där staten ofta utan risk gör förtjänster, medan de lokala arrangörerna riskerar förlust.

Staten bör ta fram en nationell strategi med klar inriktning på hållbar utveckling – ekologiskt, socialt och ekonomiskt – för stora internationella evenemang inom idrott och kultur och för stora internationella sammankomster inom mötesindustrin, anför det i motion 2008/09:N209 (mp). I motionen begärs också ett tillkännagivande om att när eventuella statliga garantier ges till stora evenemang ska dessa bidra till miljöteknisk utveckling och omställning till ett klimatsmart samhälle. I den föreslagna nationella strategin ska myndigheter, organisationer, ambassader och generalkonsulat som arbetar Sverigefrämjande ges tydligare riktlinjer om att stödja arrangörer av större evenemang inom idrott och kultur samt större sammankomster inom mötesindustrin, under förutsättning att de arbetar miljöutvecklande. I strategin ska också tydligt anges att evenemangen ska vara klimatsmarta och bidra till en långsiktigt hållbar utveckling ekologiskt, socialt och ekonomiskt. När det gäller stora evenemang, såsom OS, fotbolls-VM och friidrotts-VM, är det vanligt att staten går in som garant eller borgenär, säger motionären. Hon anser att om staten för att godkänna garantier ställer krav på miljöutveckling skulle det kunna bidra till nytänkande och möjligheter för miljöinnovationsföretag att utveckla sina idéer.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Riksdagen avslog våren 2008 ett flertal motioner om turistnäringen (bet. 2007/08:NU8). Utskottet lämnade i betänkandet en relativt utförlig redovisning av bakgrundsinformation (s. 10) till vilken här hänvisas och som kort uppdateras i det följande.

Riksdagen beslutade hösten 2008 om att avsätta 110 miljoner kronor för 2009 till anslaget turistfrämjande (1:7) under utgiftsområde 24 Näringsliv (prop. 2008/09:1 utg.omr. 24, bet. 2008/09:NU1), vilket innebar en ökning med 10 miljoner kronor för 2009 och 2010. Från anslaget finansieras statens aktieägartillskott till Visit Sweden AB.

Mål för turistpolitiken

Riksdagen beslutade våren 2005 på förslag av den dåvarande regeringen att målet för turistpolitiken ska vara att Sverige ska ha en hög attraktionskraft som turistland och en långsiktigt konkurrenskraftig turistnäring som bidrar till hållbar tillväxt och ökad sysselsättning i alla delar av landet (prop. 2004/05:56, bet. 2004/05:NU13). Detta mål återfinns som det övergripande målet för Visit Sweden i regeringsbeslut den 11 december 2008 om riktlinjer för budgetåret 2009 för bolaget. Där anges också följande tre övriga mål:

- Turismen ska öka genom övergripande marknadsföring och information om Sverige som turistland utomlands.

- Omstrukturering av verksamheten ska fortsätta för att få större flexibilitet och lägre fasta kostnader i förhållande till omsättningen. Arbetet med partnerskap ska stärkas. Även utvecklingsarbetet hållbar turism ska stärkas.

- Samverkan med utrikesförvaltningen, Sveriges exportråd, Myndigheten för utländska investeringar i Sverige (ISA) och Svenska institutet ska stärkas. (Det kan noteras att respektive aktör har fått motsvarande uppdrag.)

För samtliga tre mål finns återrapporteringskrav.

Nutek – Tillväxtverket

Den uppgift Nutek har haft när det gäller turistfrågor kommer sannolikt Tillväxtverket att svara för. Som tidigare nämnts beräknas regleringsbrev för den sistnämnda myndigheten, som inrättas den 1 april, att utfärdas i mitten av mars.

Betänkandet Tillväxt genom turistnäringen (SOU 2007:32)

Betänkandet, som presenterades i maj 2007, har inte blivit föremål för remissbehandling i traditionell bemärkelse men har behandlats vid ett s.k. dialogmöte mellan Näringsdepartementet och berörda aktörer hösten 2007. Ytterligare möten har därefter hållits och beredning pågår inom Näringsdepartementet.

Interpellationer

Näringsminister Maud Olofsson besvarade i oktober en interpellation (ip. 2008/09:44) av Carina Adolfsson Elgestam (s) om investeringar i besöksnäringen. Näringsministern redovisade de ökade och riktade partnerskaps- och marknadsföringsinsatser som sker inom ramen för Visit Sweden. Därutöver har Nutek regeringens uppdrag att utveckla näringspolitiska insat-

ser för främjande av företagande och entreprenörskap inom turistnäringen. Näringsministern sade vidare att Näringsdepartementet har inlett ett samarbete med turistnäringen kring strategiska framtidsfrågor med hållbar turism som utgångspunkt. Dessutom gör regeringen en satsning för att främja turistnäringen inom ramen för Sveriges landsbygdsprogram, varvid det under programperioden 2007–2013 avsätts 700 miljoner kronor för att främja och utveckla turistnäringen på landsbygden.

Landsbygdsturism

Beträffande det i det nyssnämnda interpellationssvaret redovisade landsbygdsprogrammet, som hanteras av Jordbruksdepartementet, gäller att insatser till företag kan vara investeringsstöd och stöd för inköp av externa tjänster. Investeringsstöd lämnas för infrastruktur som stärker landsbygdsturismens attraktivitet och konkurrenskraft och kan avse kostnader förenade med uppförande, införskaffande eller anpassning av byggnader och lokaler, inköp av maskiner och annan utrustning samt småskalig infrastruktur. Det kan t.ex. röra sig om byggande av övernattningsstugor i mindre skala eller upprustning och ombyggnad av befintliga byggnader för uthyrning till turister, anläggande av vandrings-, cykel-, kanot- eller ridleder eller handikappanpassning för att öka tillgängligheten till besöksmål och aktiviteter. Investeringsstöd kan också lämnas för småskalig infrastruktur, t.ex. skyltning. Stödet för inköp av externa tjänster ska täcka delar av kostnader för köp av kunskap och tjänster för utveckling av verksamheten. Det kan t.ex. gälla förstudier, utveckling av turistprodukter (paket), marknadsställningar, såsom marknadsundersökning och marknadsföring, samt deltagande i nätverk med övrig rese- och turistnäring inom och utanför Sverige, särskilt inom EU. I programbeskrivningen sägs vidare att det också finns behov av mer generella insatser som förbättrar förutsättningarna för en konkurrenskraftig turistnäring och som påskyndar utvecklingen av nya affärs- och verksamhetsidéer.

Enligt statistik från Jordbruksverket uppgår beviljade stöd för turistfrämjande inom landsbygdsprogrammet till ca 164 miljoner kronor för 2007 och 2008. Totalt har stöd beviljats till 309 sökande, varav 164 företagsstöd och 145 projektstöd. Intresset för åtgärden har varit stort, t.ex. i länen Dalarna, Gotland, Gävleborg, Jämtland, Västra Götaland och Östergötland.

Policy för stora evenemang

Inom Regeringskansliet har det under hösten 2008 bedrivits ett arbete rörande internationella evenemang i en intern arbetsgrupp med representanter från Kulturdepartementet, Näringsdepartementet, Visit Sweden, Nutek och Riksidrottsförbundet. I den proposition om statens stöd till idrotten (prop. 2008/09:126) som Kulturdepartementet avlämnade den 26 februari berörs frågan om stöd till internationella idrottsevenemang i ett särskilt avsnitt (s. 36). Regeringen gör där bedömningen att det är viktigt att

främja att internationella idrottsevenemang arrangeras i Sverige, särskilt sådana evenemang som bidrar till att idrottsliga och andra positiva värden uppstår.

Sverige har goda förutsättningar att genomföra stora internationella idrottsevenemang, sägs det i propositionen. Regeringen anser att ett långsiktigt, strategiskt samarbete mellan staten, idrottsorganisationerna och på sikt kommunerna, turistnäringen och andra intressenter bör inledas för att bygga upp en nationell kompetens. Avsikten är att samarbetet ska vara ett stöd för främst idrottens organisationer inför och under en kandidatur för att få stora internationella evenemang till Sverige. Regeringen bedömer att frågan behöver beredas vidare och avser därför att återkomma i ärendet.

Utskottets ställningstagande

Turismen är en näring med stor potential. Det rika svenska natur- och kulturarvet i kombination med ett fördelaktigt företagsklimat ger goda förutsättningar, inte minst för små och medelstora företag, att etablera sig inom turistsektorn.

Som framgått av nyss lämnad redovisning har olika åtgärder för att främja turismen vidtagits. Anslaget för turistfrämjande har ökat med 10 miljoner kronor för 2009 och 2010. Ett arbete bedrivs inom Nutek rörande näringspolitiska insatser för främjande av företagande och entreprenörskap inom turistnäringen. Inom Näringsdepartementet har det inletts ett samarbete med turistnäringen kring strategiska framtidsfrågor med hållbar turism som utgångspunkt. Det sker vidare en satsning för att främja turistnäringen inom ramen för landsbygdsprogrammet. När det gäller frågan om villkoren för anordnande av internationella evenemang, som tas upp i flera motioner, kan noteras att det inom regeringen bedrivs ett arbete på detta område under ledning från Kulturdepartementet. I den nyligen avlämnade propositionen om statens stöd till idrotten meddelar regeringen sin avsikt att efter vidare beredning återkomma i frågan.

Med hänvisning till det anförda kan utskottet för närvarande inte se något behov av ett uttalande från riksdagens sida när det gäller turism. Samtliga motioner avstyrks därmed i berörda delar.

Vissa forskningsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår 12 motioner avseende olika forskningsfrågor. De gäller frågor om rymden, nanoteknik, fordonsindustrin, medicinteknikindustrin, skogsindustrin, livsmedelsindustrin och tjänsteforskning. Utskottet hänvisar till olika faktauppgifter rörande de olika områdena.

Jämför reservation 6 (mp) och särskilt yttrande (s).

Rymdfrågor

Motionerna

Det europeiska rymdsamarbetet går in i en ny fas, varför det finns skäl för regeringen att formulera en tydlig svensk rymdpolicy, anför det i motion 2008/09:N352 (m, kd). Sverige har en förhållandevis omfattande och framgångsrik rymdverksamhet, och svenska rymdföretag och rymdforskare åtnjuter stor internationell respekt, säger motionärerna. De anser att denna ställning hotas om det inte sker en återknytning till svenskledda utvecklingsprojekt och en samverkan mellan rymdforskning och rymdteknik.

I motion 2008/09:N353 (m, kd) efterfrågas ett tillkännagivande om vikten av att satsa på klimatsatelliten Steam. Svenska forskare och rymdföretag har utformat ett rymdforskningsprojekt, Steam, kring vattenångans betydelse för klimatet, och det använder samma observationsteknik som Odinsatelliten, säger motionärerna. Projektet, som kan ge viktiga bidrag till förbättrad noggrannhet hos klimatmodellerna och minskad osäkerhet i prognoser om temperaturökning, innehåller avancerad rymdteknik som bidrar till svenska rymdföretags kommersiella möjligheter. Steam, som kan genomföras i samarbete med t.ex. Kanada och länder i Europa, skulle kunna vara ett svenskt initiativ inför det svenska ordförandeskapet i EU 2009 och även vara ett svenskt bidrag till EU:s projekt Global övervakning för miljö och säkerhet (Global Monitoring Environment Security – GMES), anser motionärerna. De föreslår att regeringen i regleringsbrev till berörd myndighet ska se till att Steam ges hög prioritet.

Det krävs kraftfulla politiska initiativ från regeringen i syfte att rädda den europeiska rymdorganisationens (European Space Agency, ESA:s) satellitstation i Kiruna från nedläggning, anför det i motion 2008/09:N205 (fp). ESA:s station i Salmijärvi utanför Kiruna har kontrakt till 2012, var efter framtiden är osäker, framhåller motionären. Han anser att Salmijärvi-stationen vore den naturliga platsen att förlägga GMES-projektet till. Det har emellertid kommit signaler om att projektet i stället kan hamna på Svalbard i Norge, vilket skulle hota stationens existens, uppger motionären.

I motion 2008/09:N396 (kd) begärs två tillkännagivanden – om betydelsen av svensk rymdverksamhet och om en översyn av Odinsatellitens finansiering. Det förstnämnda yrkandet har en likartad motivering som i de nyssnämnda motionerna 2008/09:N352 (m, kd) och 2008/09:N353 (m, kd). Vad gäller Odinsatelliten, som varit i drift sedan 2001, sägs att den kan tillhandahålla en unik mätserie över en hel solcykel (11 år) av förhållanden i atmosfären kring ozonets kemi och fenomen i stratosfären av betydelse för klimatet. Satelliten kommer troligen att återinträda i atmosfären inom fyra år, och det är viktigt att satelliten kan fortsätta sina mätningar under denna period, anför motionären. Hon menar att frågan om fortsatt finansiering av Odin och övrig rymdverksamhet är en fråga för den forskningspolitiska propositionen.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagen avsgav våren 2008 två motionsyrkanden (m, kd) identiska med de nu aktuella i motion 2008/09:N396 (kd). I sitt ställningstagande, som var enhälligt (bet. 2008/09:NU8 s. 20), anförde utskottet att Sverige har en viktig roll att spela i det europeiska rymdsamarbetet.

I forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2008/09:50) finns under det strategiska forskningsområdet teknisk forskning ett särskilt avsnitt om rymdforskning (s. 86). Där gör regeringen bedömningen att anslaget för rymdforskning till Rymdstyrelsen bör öka med totalt 20 miljoner kronor fr.o.m. 2009. Svensk rymdforskning och rymdverksamhet är en strategisk tillgång för kunskapssamhället, industrins konkurrenskraft och för att möta samhällets behov, inte minst när det gäller frågor om klimat och miljö, vilket motiverar statligt engagemang och höga ambitioner, sägs det i propositionen. Svensk rymdforskning och rymdverksamhet bedrivs från flera utgångspunkter. För det första handlar det om att utveckla och tillvarata fördelarna med den avancerade rymdtekniken för att ge svenskt näringsliv goda förutsättningar att konkurrera internationellt, men också att utnyttja de fördelar som ett nordligt geografiskt läge innebär i rymdsammanhang. För det andra handlar det om att ge svenska forskare möjlighet att utnyttja rymdens särskilda förutsättningar. Ett genomgående inslag i rymdpolitiken innebär att Sverige tillsammans med andra länder i det europeiska samarbetet skapar och utvecklar möjligheter för Europa i rymden och att investeringarna som görs i rymdforskning kommer till nytta för Europas medborgare. Regeringens bedömning är att svensk rymdverksamhet och rymdforskning även i fortsättningen till stora delar bör bedrivas med nämnda utgångspunkter men att vissa frågor inom rymdområdet bör uppmärksammas.

Rymden har unika möjligheter att bidra med kunskap för att möta samhällsutmaningar, sägs det vidare i forsknings- och innovationspropositionen. Den rymdtekniska utvecklingen ger nya möjligheter att bidra med kunskap om bl.a. förändringar av klimat och miljö. Rymdens infrastruktur ökar i betydelse för olika samhällsområden och bidrar, inte minst genom

tillgången till satellitdata, med ny och värdefull kunskap för forskningen, bl.a. för att följa förändringar på jorden eller analysera processer i atmosfären. Telekommunikationer, navigering och medicinsk forskning är andra exempel på områden som är beroende av rymdinfrastrukturen. Denna utveckling har också medfört att användarna av rymdinfrastrukturen har ökat i omfattning och inflytande. Det blir därmed angeläget att i ökad utsträckning uppmärksamma användarnas behov vid användning av de statliga resurserna för rymdverksamhet och rymdforskning. Det är samtidigt en fortsatt viktig uppgift att beakta de förutsättningar som rymdverksamheten har för Sveriges långsiktiga konkurrenskraft. Sverige har goda förutsättningar för framtiden, bl.a. genom sin spetskompetens inom den kraftigt framväxande infrastrukturen för rymden, heter det avslutningsvis i forsknings- och innovationspropositionen.

När det gäller satelliten Odin och dess finansiering, som tas upp i en motion, kan noteras att ett likartat motionsyrkande avlogs av riksdagen våren 2008 (bet. 2007/08:NU8). I betänkandet (s. 19) redovisades faktauppgifter om satelliten, till vilka här hänvisas. Statsrådet Lars Leijonborg besvarade i april 2008 en fråga (fr. 2007/08:1066) av Yvonne Andersson (kd) om vilka åtgärder han avsåg att vidta för att säkra fortsatt drift av Odin. Statsrådet konstaterade att Odin, som varit i drift sedan 2001, byggdes och budgeterades för att vara i drift i två år. Han noterade att Rymdstyrelsen i början av 2008 beslutade om finansiering även under 2008 och att Rymdstyrelsen hade aviserat att den avsåg att upphöra med finansieringen, bl.a. med hänsyn till att det fanns många andra nya initiativ som var intressanta för finansiering. Frågan om Rymdstyrelsens förutsättningar för finansiering av satelliter och av övrig rymdverksamhet var en fråga för det kommande budgetarbetet och den forskningspolitiska propositionen, sade statsrådet. I detta arbete beaktades alla prioriteringar inom svensk forskning. En fortsatt finansiering av Odin i förhållande till andra insatser och behov inom rymdområdet var, utifrån de ramar som tilldelats Rymdstyrelsen efter 2008, en fråga för Rymdstyrelsens prioriteringar, framhöll statsrådet.

I fråga om satelliten Steam, som tas upp i en motion, kan noteras att de svenska forskare som låg bakom Odinsatelliten har planerat en efterföljare, Steam, som avses använda samma instrumentteknik för att ge en typ av data om atmosfären som för närvarande saknas. Steam-konceptet ska kunna tillhandahålla data om vattenånga, ozon, kolmonoxid, aerosoler och moln med hög upplösning. Enligt uppgift från Näringsdepartementet har Rymdstyrelsen bedömt det som ett intressant projekt men inte haft finansiellt utrymme för genomförandefasen av projektet. Satsningar på och prioriteringar av enskilda projekt är i första hand en fråga för myndigheten och dess styrelse. Rymdstyrelsens prioriteringar av enskilda projekt görs med utgångspunkt i regeringens instruktion för Rymdstyrelsen och det årliga regleringsbrevet, men regeringen pekar inte ut vilka enskilda projekt som Rymdstyrelsen ska prioritera.

Beträffande Salmijärvistationen, som berörs i en motion, kan noteras att enligt uppgift från Näringsdepartementet har diskussioner mellan ESA och medlemsländerna sedan en längre tid förts avseende framtiden för samtliga ESA:s markstationer. För flera av stationerna innebär denna översyn en osäkerhet om framtiden. Av den anledningen tog näringsminister Maud Olofsson upp betydelsen av Salmijärvi i ett möte i maj 2007 med generaldirektören för ESA, Jean-Jacques Dordain. Näringsministern följde upp detta möte med ett brev till generaldirektören i december 2007. Rymdstyrelsen har därefter fortsatt att verka för svenska intressen i översynen av ESA:s markstationer. Sverige har senast i samband med ESA:s rådsmöte på ministernivå i november 2008 i Haag argumenterat för betydelsen av Salmijärvi. När det gäller frågan om GMES-projektet och Salmijärvi bör noteras att GMES är ett EU-projekt, vilket enligt Näringsdepartementet med stor sannolikhet innebär att valet av markstation kommer att göras genom en upphandling.

Nanoteknik

Motionen

Det behövs en strategi för forskning om nanoteknik, anfördes det i motion 2008/09:N227 (mp). Nanotekniken håller på att revolutionera många områden inom elektronik, ytbehandling, medicin, energi m.m., säger motionärerna och anser att tekniken kan medföra stora vinster men även risker. Nanotekniken kan ge omfattande miljö- och hälsoproblem som inte kan förutses. EU:s nya kemikalielagstiftning (Reach) är inte alltid tillämplig på nanoteknik, eftersom det går att tillverka stora mängder nanopartiklar innan sådana gränsvärden uppnås där det ställs krav på tester, påpekar motionärerna. De föreslår att Sverige ska samla resurserna kring nanoforskningen och bedriva forskning även avseende etik och säkerhet.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagen avsåg våren 2008 en motion (c) med förslag om en nationell nanostrategi (bet. 2008/09:NU8). I betänkandet (s. 25) redovisades olika aktiviteter, till vilka hänvisas här. Det rörde sig om en kartläggning av nanoteknikens risker som Kemikalieinspektionen presenterat i november 2007, en studie av nanoteknikens innovationssystem som Vinnova gjort 2007, en handlingsplan för nanovetenskap och nanoteknik som EU antagit 2005, ett dokument från EU-kommissionen i februari 2008 om rekommendationer för säker nanoforskning och ett förslag från Ingenjörsvetenskapsakademien i december 2006 om en nanostrategi för Sverige. I sitt ställningstagande (som var enhälligt) anförde utskottet att nanotekniken öppnar oanade möjligheter för innovationer i gränslandet mellan kemi och fysik. Utforskning och exploatering av dessa möjligheter måste dock göras utan avkall på försiktighetsprincipen, och eventuella miljö- och hälsorisker får inte förringas. Utskottet konstaterade att Kemikalieinspektionen hade

genomfört en kartläggning av nanoteknikens risker, att myndigheten har regeringens uppdrag att följa utvecklingen på nanoområdet ur ett riskperspektiv och att nanoteknikrelaterade risker även hade uppmärksammats inom EU. Mot denna bakgrund gjorde utskottet bedömningen att det inte behövdes någon riskinriktad nanostrategi i enlighet med den då aktuella motionen.

I forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2008/09:50) finns under det strategiska forskningsområdet teknisk forskning ett särskilt avsnitt om nanovetenskap och nanoteknik (s. 86). Där gör regeringen bedömningen att anslagen för forskning och forskarutbildning till vissa universitet och högskolor bör öka för satsningar på strategisk forskning inom nanovetenskap och nanoteknik. Anslagen bör öka med totalt 80 miljoner kronor 2010–2012, varav 30 miljoner kronor 2010, ytterligare 15 miljoner kronor 2011 och ytterligare 35 miljoner kronor 2012. Medlen bör tillföras efter utlysning och utvärdering av Vetenskapsrådet i samråd med Vinnova. Regeringen avser att i budgetpropositionen för 2010 presentera en fördelning för 2010–2012.

Nanovetenskapen är ett område med snabb utveckling internationellt och är ett bra exempel på hur koppling mellan olika discipliner inom medicin samt natur- och teknikvetenskaperna leder till att ny mark bryts för innovationer inom bl.a. elektronik, materialvetenskap och medicin, sägs det i propositionen. Svenska forskare och svensk industri har varit banbrytare inom området under lång tid innan nanovetenskap blev ett begrepp, vilket bl.a. har manifesterat sig i högtekniska material (t.ex. specialstål), och den grundläggande forskningen har gett Sverige en internationell konkurrensfördel. Sverige har genom sin starka materialforskning ett gott utgångsläge med hög kompetens inom akademi och industri.

Inom nanovetenskapen finns många olika inriktningar som spänner över fysik, kemi, biologi och medicin och som innefattar både mer grundläggande och mer tillämpad forskning, sägs det vidare i propositionen. Några exempel på inriktningar är nanostrukturerade material, nanoelektronik, nanomagnetism, nanooptik, nanopartiklar för riktad medicinering, kolnanorör och deras olika användningsområden och kvantdatorer. Mycket starka, internationellt framstående forskningsmiljöer i Sverige har under det senaste decenniet byggts upp inom nanovetenskapen, med inriktning mot såväl kemiska tillämpningar som material, energi och elektronik. Vissa delar av nanomaterialforskningen har nått industriell tillämpning i Sverige, men forskningsfältet är bara i början av produktionen av praktiskt användbara resultat. Nanovetenskapen berör delområden såsom framtidens elektronik och därmed datorer, nanostrukturerade material, nanokrystaller för olika typer av tillämpningar och nanomedicin. Forskningen inom nanoteknik kommer, åtminstone på sikt, att innebära att fler produkter baserade på nanopartiklar kommer i cirkulation. Nanoskalan har en mängd fördelar där tekniska lösningar och elektronik kan göras i nanoskala, vilket kommer att

ge en rad nya tillämpningsområden. Utökad forskning om de potentiella risker för hälsa och miljö som följer med introduktion av nanomaterial är också nödvändig, sägs det i propositionen.

Stödet till nanoforskning i Sverige uppgick 2007 till ca 260 miljoner kronor, varav Vetenskapsrådet stod för ca 140 miljoner kronor, medan Stiftelsen för strategisk forskning och Vinnova svarade för resterande del. På två år har stödet till detta område från Vetenskapsrådet fördubblats, men internationellt har området vuxit avsevärt mer. Med den kompetens som nu vuxit fram i Sverige finns en utmärkt möjlighet att expandera detta område på ett fruktbart sätt, anser regeringen. En strategisk satsning inom nanoforskningen där några lärosäten får ökade resurser skulle kunna vara ytterligare kvalitetsdrivande för denna forskning i Sverige. Forskningen kan också ske i samverkan med andra nordiska länder inom ramen för det föreslagna nordiska forskningsprogrammet om klimat, energi och miljö, sägs det avslutningsvis i propositionen.

I regleringsbrevet för 2009 gav regeringen Vinnova i uppdrag att i samråd med Vetenskapsrådet och efter samråd med Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande och Kemikalieinspektionen utifrån deras respektive kompetensområden utarbeta en strategi för hur möjligheter och risker som kan vara förknippade med användning av nanoteknik kan tillvaratas och beaktas mot bakgrund av den snabba utvecklingen på området. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet med kopior till Utbildnings- och Miljödepartementen) senast den 31 december 2009.

När det gäller säkerhetsfrågor för nanoteknik pågår det vidare, enligt Näringsdepartementet, mycket inom EU. Det finns t.ex. en övergripande etisk grupp som arbetar mer generellt men som även tar upp frågor som rör nanoteknik. Kommissionen driver frågan även med länder utanför EU för att påverka deras säkerhetsarbete kring nanoteknikfrågor.

Fordonsindustrin

Motionerna

Det behövs åtgärder för att trygga svensk fordonsindustri, anför det i motion 2008/09:N264 (s). Den socialdemokratiska regeringen tog initiativ till ett handslag med svensk fordonsindustri, i syfte att i samverkan med branschen långsiktigt stärka fordonsindustrin och därmed trygga tillverkningen och sysselsättningen i Sverige, framhåller motionärerna. De anser att det är angeläget att staten stärker samarbetet med fordonsindustrin. Fordonsindustrin behöver utveckla hållbara och klimatsmarta fordon. Det offentliga kan bidra med skatteregler, infrastruktursatsningar, forskningsresurser och satsningar på förnybara bränslen, anför motionärerna.

I motion 2008/09:N235 (fp) begärs ett tillkännagivande om Södertäljes förutsättningar att fortsätta vara ett centrum för bl.a. fordonsmässig produktion, forskning och utveckling. Forskningsintensiva företag behöver en

miljö som stimulerar utbyte av erfarenheter och kunskaper mellan skilda men till sin akademiska inriktning likartade verksamheter, anför motionärerna. I Södertälje syns detta främst på fordonsområdet, där produktion har gått hand i hand med marknadsföring och försäljning. Det är viktigt att säkra att produktionen kan fortsätta i Sverige, anser motionärerna och menar att det förutsätter att de personalkostnadsfördelar som finns i andra länder kan uppvägas av de konkurrensfördelar på kunskaps-, miljö-, personal-, forsknings- och utvecklingsområdena som Sverige kan erbjuda.

Det statliga stödet till miljöforskning för fordonsindustrin bör utredas, anför det i motion 2008/09:N441 (mp). Trots omfattande statliga satsningar på forskning om fordon och miljö har de svenska biltillverkarna varit långsamma med att anpassa sig till miljökraven, säger motionärerna. De anser att detta reser frågor om vilka brister det finns inom det statliga stödsystemet, forskningen och företagen, om det behövs tydligare krav på att forskningen i högre utsträckning blir produktinriktad och om det behövs krav på att forskningsresultat tillämpas i produktutvecklingen. Regeringen bör utreda de statliga stöden utifrån varför de inte har lett till mer miljöanpassade produkter och tryggare jobb i tillverkningsindustrin och hur stödformerna kan förbättras, anför det.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagen fattade under hösten 2008 beslut om stärkta insatser för fordonsindustrin (prop. 2008/09:95, bet. 2008/09:FiU19). I beslutet ingick följande tre delar: Inrättande av statliga bolag med uppgift att bedriva forsknings- och utvecklingsverksamhet och annan verksamhet inom fordonsklustret och att ge de berörda bolagen ett kapitaltillskott om högst 3 miljarder kronor, införande av statliga kreditgarantier till företag i fordonsklustret för upptagande av lån i Europeiska investeringsbanken för omställning till s.k. grön teknik m.m. på upp till 20 miljarder kronor samt tillhandahållande av undsättningslån på upp till 5 miljarder kronor till företag inom fordonsklustret som befinner sig i ekonomiska svårigheter.

I sitt yttrande till finansutskottet (ytr. 2008/09:NU6y) välkomnade utskottet (enhälligt) förslagen till insatser. Kombinationen av långsiktiga satsningar på FoU-verksamhet och omställning till grön teknik med kortsiktiga, snabbverkande insatser för att hjälpa de berörda företagen att överleva under den tid som kan behövas för omstrukturering av verksamheten, fann utskottet lämplig med hänsyn till de behov som finns inom fordonsindustrin. Utskottet konstaterade att de aktuella förslagen inte var konkretiserade i alla delar och att tiden för riksdagsbehandlingen hade varit mycket knapp, vilket medförde att utskottets inhämtande av information hade fått begränsas. Utskottet ansåg dock att riksdagen borde fatta beslut om stärkta insatser för fordonsindustrin men att riksdagen samtidigt, genom ett tillkännagivande till regeringen, borde uppmana regeringen att under våren 2009 redovisa för riksdagen den närmare utformningen av åtgärderna. Finansutskottet delade näringsutskottets uppfattning, och riksdagen

gen beslutade (enhälligt) om ett tillkännagivande till regeringen. I tre avvikande meningar (s; v; mp) till näringsutskottets yttrande, vilka följdes upp i tre reservationer (s; v; mp) till finansutskottets betänkande, förordades ytterligare åtgärder.

Från Näringsdepartementet har följande information om beredningsläget för åtgärderna erhållits. När det gäller *bolag för FoU-verksamhet* förvärvade regeringen den 19 december 2008 ett bolag, och en övergångsstyrelse bestående av tjänstemän utsågs. Bolaget tillfördes 3 miljarder kronor. Inom departementet pågår nu beredningsarbete med att rekrytera en styrelse och att förtydliga uppdragsbeskrivningen. Styrelsens uppgift blir därefter att rekrytera en verkställande direktör och att utforma en affärsidé och en strategi.

Undsättningslån regleras i förordningen (2009:19) om lån till företag i fordonsindustrin, vilken trädde i kraft den 15 februari. Beslut om stöd fattas av Riksgäldskontoret. Stöd enligt förordningen får lämnas till företag med verksamhet i Sverige som har minst hälften av sin omsättning inom fordonsindustrin, som vid det senast avslutade räkenskapsåret hade en omsättning som översteg 500 miljoner kronor och som befinner sig i ekonomiska svårigheter. Lånevillkoren ska utformas enligt EU:s regler. Enligt ett pressmeddelande från Näringsdepartementet om regeringens beslut om förordningen sades också att företag som är små och medelstora och som har en omsättning lägre än 500 miljoner kronor och färre än 250 anställda har möjlighet att ansöka om lån hos Almi. Regeringen erinrade vidare i pressmeddelandet om riksdagens beslut i december om att förstärka Almis utlåning genom ett kapitaltillskott på 2 miljarder kronor. Därutöver erinrade regeringen om att Almi ges möjlighet att finansiera upp till 80 % av ett företags lånebehov tillsammans med företags bank.

När det gäller *statliga kreditgarantier till företag i fordonsklustret för upptagande av lån i Europeiska investeringsbanken (EIB)* pågår diskussioner mellan Näringsdepartementet och fordonstillverkarna. Regeringen beslutade den 29 januari att Riksgäldskontoret får ansvar för att förhandla med EIB, Volvo och Ford om de avtal som krävs för att staten genom Riksgäldskontoret ska kunna ställa ut garantier för de lån som Volvo Personvagnar har ansökt om hos EIB på motsvarande ca 5 miljarder kronor. Ansökan avser ett antal projekt med syfte att ställa om verksamheten till en mer miljövänlig produktion. Projekten ska också bidra till att stärka de långsiktiga förutsättningarna för att bedriva kunskapsintensiv utveckling och produktion i Sverige. Projekten ska utveckla bl.a. kommande generation bränslesnåla motorer samt vikeffektiva och flexibla plattformar anpassade till kommande miljökrav inom fordonsindustrin. EIB fattade nyligen beslut om att bevilja Volvo Personvagnar ett lån på 200 miljoner euro till forskning och utveckling fram till 2012. EIB kommer, enligt Mats Gunnarsson, rådgivare på EIB, senare att ta ställning till resterande 300 miljoner

euro. (Det kan tilläggas att EIB också har fattat beslut om att bevilja Volvo Lastvagnar och Scania lån på vardera 400 miljoner euro. Dessa lån är dock inte beroende av statliga garantier.)

Förutom de nyssnämnda insatserna för att stärka fordonsindustrin kan noteras riksdagens beslut i slutet av januari om forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2008/09:50, bet. 2008/09:UbU4). I denna ingår ett nytt program för fordonsforskning, som ersätter det branschprogram vars finansiering tog slut 2008. Statssekreterare Jöran Hägglund, Näringsdepartementet, informerade utskottet om detta program vid ett sammanträde i mitten av oktober. Satsningen startade den 1 januari 2009 och säkerställer en långsiktig statlig finansiering på nivån 450 miljoner kronor per år. Tillammans med motsvarande finansiering från fordonsindustrin innebär detta att forskningsprogrammet totalt omfattar 900 miljoner kronor årligen. För programmet ansvarar Vinnova i samverkan med Vägverket och Statens energimyndighet. Övriga parter är de fyra fordonstillverkarna och Fordonskomponentgruppen som representant för underleverantörerna. En förutsättning som planeringen av programmet ska utgå från är att projektportföljen ska inriktas till cirka två tredjedelar på klimat och energi och till cirka en tredjedel på säkerhet. Verksamheten ska bedrivas inom följande fem tematiska områden: transporteffektivitet, energi och miljö, fordons- och trafiksäkerhet, fordonsutveckling samt fordons- och drivlineproduktion (hållbar produktionsteknik).

Medicinteknikindustrin

Motionen

I motion 2008/09:N235 (fp) begärs ett tillkännagivande om Södertäljes förutsättningar att fortsätta vara ett centrum för bl.a. svensk vetenskaplig medicinteknisk forskning på högsta internationella nivå. Astra Zeneca, liksom andra läkemedelsföretag, befinner sig i ett skede där personalbesparingar sker och forskningsprojekt läggs ned, påpekar motionärerna. De framhåller att medicinteknikindustrin är en viktig plattform för det svenska välbefindandet, som skapar jobb och forskning, och det är i detta perspektiv som förutsättningarna för industrin bör ses.

Vissa kompletterande uppgifter

Vinnova bedriver olika projekt med koppling till medicinteknikindustrin. Ett rör ett uppdrag att genomföra en jämförande internationell studie inom områdena läkemedel, bioteknik och medicinteknik. I bakgrundsbeskrivningen till uppdraget sägs att i Sverige är för närvarande ca 800 företag verksamma med utveckling av produkter och tjänster inom läkemedel, bioteknik och medicinteknik, och att industrin i hög grad utvecklas genom kontinuerlig kontakt med vetenskaplig forskning. Den internationella konkurrensen inom området ökar, och många länder gör omfattande satsningar på forskning, utveckling och kommersialisering inom områdena. Det blir

därmed viktigt att ha kunskap om hur väl innovationssystemet i Sverige står sig i internationell konkurrens. Projektet innehåller följande tre analysområden som ska studeras ur ett innovationssystemperspektiv: De centrala aktörerna i det svenska innovationssystemets omfattning och position i internationell jämförelse, kunskap om trender, initiativ och satsningar i andra länder och regioner samt jämförande fallstudier som belyser det svenska innovationssystemets konkurrensförutsättningar.

Ett annat uppdrag hos Vinnova rör samverkansmiljöer. Regeringen uppdrog i november 2008 åt Vinnova att, i samråd med Almi och Innovationsbron AB och efter samråd med Sveriges Kommuner och Landsting, genomföra en satsning med syfte att öka antalet samverkansmiljöer som stimulerar kommersialisering av innovationer inom hälso- och sjukvården. Satsningen ska ha en total omfattning på minst 40 miljoner kronor under tre år. Syftet är att stimulera till mer kreativitet och företagande runt sjukvården, vilket kommer att kunna ge medicinteknikbolag tillgång till fler produkter att vidareutveckla. Branschorganisationen Swedish Medtech har deltagit i projektarbetet.

Regeringen bemyndigade i juni 2007 näringsminister Maud Olofsson att tillkalla en delegation bestående av ledamöter från universitet, näringsliv, landsting och myndigheter – väl förtrogna med den kliniska forskningen – med uppdrag att stärka samverkan inom den kliniska forskningen (dir. 2006:74). Delegationens arbete ska bestå i att förbättra förutsättningarna för samarbete mellan aktörer som är verksamma inom klinisk forskning. Delegationen ska verka under tre år och lämna en årlig rapport över sitt arbete. Slutrapportering ska ske senast den 31 december 2009. I direktivens bakgrundsbeskrivning sägs att i samband med branschsamtalet inom läkemedels-, bioteknik- och medicinteknikindustrin framkom synpunkter från industri och myndigheter om behovet av att utveckla samarbetet mellan aktörerna inom klinisk forskning. Uppdraget ska därför ses som ett led i genomförandet av strategiprogrammet för läkemedels-, bioteknik- och medicinteknikindustrin.

Skogsindustrin

Motionerna

Det behövs insatser för att öka användningen och återvinningen av trä, anför det i motion 2008/09:N381 (s). För att Sverige inte ska reduceras till en leverantör av råvaror till Europas byggande måste förutsättningarna för en utveckling av svensk trämekanisk industri säkerställas, menar motionärerna. Den svenska byggmarknaden behöver mer kunskap om användningen av trä i storskaligt byggande. Större offentliga byggprojekt skulle vidare kunna fungera som ett föredöme och sprida kunskap om tillämpningar i byggsektorn och stimulera ytterligare investeringar i träindustrin, anser motionärerna. Dessutom bör behovet av återvinning uppmärksam-

mas, varvid ett alternativ är att införa ett generellt återvinningssystem för trä. De strategiska branschprogram som togs fram under 2006 och som är viktiga för skogs- och träindustrin bör drivas vidare, sägs det avslutningsvis.

I motion 2008/09:N212 (m) begärs ett tillkännagivande om ökade satsningar på forskning och utveckling av Sveriges skogsråvaror. En förädling av skogsprodukterna säkrar arbetstillfällena och ger möjligheter att skapa nya företag och nya arbeten, säger motionären. Han anser att om inte möjligheten till forskning och utveckling rörande skogsråvarorna tas till vara, kommer utvecklingen att ske någon annanstans.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagen avlog våren 2008 en motion (m) om vidareförädling av skogsråvara (bet. 200708:NU8). I betänkandet (s. 27) redovisades att Vinnova, Skogsindustrierna och Trä- och möbelindustriförbundet i april 2007 hade tecknat avtal om ett branschforskningsprogram för skogs- och träindustrin. Programmet avser perioden 2006–2012 och finansieras gemensamt av staten och näringslivet. Det övergripande målet är att bidra till hållbar tillväxt, stärka den svenska skogs- och träindustrins internationella konkurrenskraft och bidra till ett framgångsrikt svenskt engagemang inom det europeiska forskningssamarbetet. Programmet fokuserar bl.a. på vidareförädling av trä. I betänkandet noterades också det arbete som bedrevs inom ramen för kommittén Nationella träbyggnadsstrategin. Denna strategi hade sitt ursprung i ett beslut från december 2002 då regeringen i linje med riksdagens önskemål (bet. 2001/02:NU12) tillsatte en förhandlare med uppdraget att ta fram underlag till en överenskommelse inom näringslivet kring en nationell strategi för att främja en ökad användning av trä i byggandet. I januari 2007 beslutade regeringen att förlänga tiden för genomförandet av träbyggnadsstrategin till senast den 31 december 2008. I sitt ställningstagande, som var enhälligt, anförde utskottet att vidareförädling av skogsråvara utgör själva kärnan i det nämnda branschforskningsprogrammet. Utskottet ansåg att branschforskningsprogrammet, tillsammans med arbetet inom ramen för Nationella träbyggnadsstrategin, tillgodosåg önskemålen i den då aktuella motionen.

Nationella träbyggnadsstrategin lämnade sin slutrapport i december 2008. I sammanfattningen i rapporten sägs att målet med träbyggnadsstrategin är att trä ska bli ett självklart alternativ i allt byggande och att andelen flervåningsbostadshus som byggs med trä om 10–15 år ska vara 30 %. Bland åtgärderna i träbyggnadsstrategin fanns uppgiften att verka för tillkomsten av fler demonstrationsprojekt och att utbilda yrkesverkssamma i modernt träbyggande. Under den tid som kommittén har arbetat har ett stort antal byggnader med bärande träkonstruktion uppförts, och bedömningen är att ca 15 % av alla flervåningsbostadshus som nu uppförs har bärande träkonstruktion. Andelen träbroar har ökat avsevärt under perioden. Cirka 5 000 personer har deltagit i fortbildnings- och informationsaktiviteter inom ramen för hela strategiarbetet. Utvecklingen inom träbyggan-

det under de gångna åren innebär att nya träbyggsystem och aktörer har etablerats på marknaden, nya upphandlings- och samverkansformer har utvecklats och ny kunskap har tagits fram. Träbyggandet har fått genomslag inom områdena flervåningsbostadshus, hallbyggnader, broar och påbyggnader, sägs det avslutningsvis i rapportens sammanfattning.

Resultaten från Nationella träbyggnadsstrategins arbete hanteras vidare av den delegation för hållbara städer, under ordförandeskap av Peter Örn, som regeringen tillsatte i september 2008 genom miljöminister Andreas Carlgren. Satsningen på hållbara städer har gjorts för att stimulera stadsbyggnadsprojekt som bidrar till förbättrad miljö och minskad klimatpåverkan och samtidigt underlättar svensk miljöteknikexport. Satsningen ska bidra till att skapa nya skyltfönster för klimatvänligt byggande med miljöteknik och avancerad planering. Delegationens uppdrag ska genomföras i nära samarbete med näringsliv, kommuner, myndigheter, forskningsinstitutioner och andra parter. Regeringen har för avsikt att ge delegationen för hållbara städer i uppdrag att hantera det ekonomiska stödet till utveckling av hållbara städer – 340 miljoner kronor har avsatts för 2009 och 2010 för att finansiera satsningen och delegationens arbete. I uppdraget till delegationen sägs att erfarenheterna från Nationella träbyggnadsstrategin, som under flera år verkat för ökad konkurrens och klimateffektiva alternativ i byggandet, bör tas till vara.

I forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2008/09:50) finns under det strategiska forskningsområdet klimatrelaterad forskning ett särskilt avsnitt om skog och övrig växtråvara (s. 103). Där sägs bl.a. att av Sveriges totala varuexport på 1 141 miljarder kronor 2007 svarade skogsindustrin för 127,5 miljarder kronor, dvs. mer än 10 %. Det är en för landet viktig näring, och eftersom en förväntad ökad konkurrens om skogsråvaran kan medföra brist på skogsråvara för industrin behöver produktionen av skogsråvara ökas. Skogen och skogsbruket är viktiga i arbetet för att minska koldioxidhalten i atmosfären, och skogen har stor potential som råvarukälla för att utveckla nya produkter. Den nuvarande trenden mot en ökad användning av förnybara råvaror är positiv för hela skogsnäringen och kan utgöra grunden för en fortsatt positiv utveckling mot globalt konkurrenskraftigt och hållbart skogsbruk och skogsindustri. Det behövs forskningssatsningar på effektivare produktionsmetoder, skogsförnyring och skogsskötselsystem, på frågor om avverkning på otjälad mark, på massförökning av förädlade plantor, på produkter med högt förädlingsvärde och på nya produkter. Den svenska skogsforskningen omsätter ca 2 miljarder kronor, där näringen svarar för ca 1,2 miljarder kronor medan staten och stiftelser svarar för 800 miljoner kronor i ungefär lika delar. Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Statens energimyndighet och Vinnova är de största statliga finansierarna, sägs det i propositionen.

Livsmedelsindustrin

Motionen

För att stärka konkurrenskraften och ytterligare utveckla livsmedelsindustrin bör regeringen överväga att ta fram ett branschprogram som bl.a. ska inriktas på forskning, utbildning och infrastruktur, anför det i motion 2008/09:N392 (s). Export av livsmedel är en framtidsbransch för Sverige och inte minst för Skaraborg, säger motionärerna. De anser att stat, kommuner och landsting, industri, fackliga organisationer, universitet och högskolor bör delta i det föreslagna programarbetet.

Vissa kompletterande uppgifter

I forsknings- och innovationspropositionen finns under avsnittet om forskning om de areella näringarna ett delavsnitt om forskningens utveckling och kunskapsbildning (prop. 2008/09:50). Där sägs beträffande livsmedelsområdet (s. 259) bl.a. att detta område kräver en tvärvetenskaplig forskningsansats, då området spänner över flera sektorer. Detta har medfört svårigheter för en kraftsamling av forskning på området. Forskning om t.ex. matvanor, näringsstatus, samspelet människa–livsmedel samt klimat-aspekter på livsmedelsproduktionen är nödvändig. Utveckling av nya livsmedelsprodukter som t.ex. funktionella livsmedel är ett växande och innovativt område med hög kunskapsnivå. Regeringen anser att bättre samordning mellan forskningsfinansiärerna är nödvändig och att ett samfinansierat forskningsprogram mellan staten och näringslivet bör övervägas. Regeringen avser att återkomma i frågan. Den nationella forskningsagendan inom teknikplattformen Food for Life bör kunna vara en lämplig utgångspunkt för samverkan inom livsmedelsområdet, sägs det i propositionen.

Från Jordbruksdepartementet har följande information erhållits. Jordbruksminister Eskil Erlandsson lanserade sommaren 2008 en vision om Sverige som det nya matlandet med målet att bli ledande i Europa. Visionen bygger på att Sverige ska ta till vara de goda förutsättningarna och att råvaror av hög kvalitet och livsmedelsförädling ska kopplas samman med måltidsupplevelser och turism. Insatser inom landsbygdsprogrammet, livsmedelsstrategin och regelförenklingsarbetet ingår som delar för att stödja visionen. Livsmedelsindustrin är tillsammans med turistnäringen av stor betydelse för att nå visionen. Det huvudsakliga målet med visionen är att skapa fler jobb. Livsmedelsstrategin består av tre delar, nämligen exportfrämjande (20 miljoner kronor), innovationer (30 miljoner kronor) och ett nyinrättat forum för dialog med branschen – Livsmedelssektorns strategigrupp. Inom ramen för landsbygdsprogrammet finns bl.a. åtgärder för kompetensutveckling, förädlingsstöd och stöd till samarbete för att initiera nya produkter, processer och tekniker inom jordbruks- och livsmedelssek-

torerna, omfattande totalt nästan 2 miljarder kronor under programperioden 2007–2013. Dessa medel är dock inte enbart destinerade till livsmedelssektorn utan ska täcka även miljörådgivning m.m. och söks i konkurrens.

Mot bakgrund av vad som sagts i forsknings- och innovationspropositionen ska Vinnova, i samverkan med Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande samt näringslivet och efter samråd med övriga berörda forskningsfinansiärer, utforma och genomföra ett tvärvetenskapligt forskningsprogram inom livsmedelsområdet. Utgångspunkten för finansieringen bör vara att näringslivet svarar för minst hälften av totalkostnaden.

Tjänsteforskning

Motionen

Regeringen bör pröva inrättandet av en svensk tjänsteforskningsstrategi, anfördes det i motion 2008/09:N253 (m). Tjänstesektorns betydelse för Sverige behöver lyftas fram i forskning, anser motionären. Hon påpekar att Sverige saknar en nationell tjänsteforskningsstrategi och finner det beklagligt, eftersom åtta av tio nystartade företag är tjänsteföretag. I en sådan strategi skulle kunna ingå hur tjänstemarknaderna kan stärkas, hur tjänsteinnovationer kan utvecklas och hur kunskapsöverföring från den internationella forskningen kan ökas samt göras en översyn av tjänstesektorns betydelse för nationell och regional tillväxt.

Vissa kompletterande uppgifter

I forsknings- och innovationspropositionen finns under det strategiska forskningsområdet teknisk forskning ett särskilt avsnitt om forskningsbaserade tjänsteinnovationer (prop. 2008/09:50 s. 140). Där sägs bl.a. att behovsmotiverad tjänsteforskning som utgår från tjänstesamhällets förutsättningar och egenskaper behöver utvecklas. En viktig uppgift är att ta fram begrepp, data och metoder som är anpassade till tjänsteföretagens logik och som förbättrar möjligheten att mäta tjänstesektorns storlek och utveckling. Forskning kring internationalisering av tjänster och tjänsteinnovation med fokus på användarens eller kundens roll är angelägen, eftersom värdet av en tjänst realiserar först när en tjänst konsumeras, sägs det i propositionen. Det handlar också om vilka organisatoriska förutsättningar som förmår att bäst ta till vara människans produktiva och skapande egenskaper. Frågor som arbetsmiljö, organisation och ledarskap blir därmed väsentliga i detta sammanhang. Det är viktigt att berörda aktörer samverkar i syfte att stimulera tjänsteinnovationer. Regeringen uppmanar insatser för att skapa strukturer för att utbyta kunskap och erfarenheter, identifiera nya forskningsbehov och lägga grunden för nya kunskapsmiljöer, sägs det avslutningsvis i propositionen.

Utskottets ställningstagande

I detta avsnitt behandlas tolv motioner rörande forskningsfrågor inom olika områden – rymdverksamheten, nanotekniken, fordonsindustrin, medicinteknikindustrin, skogsindustrin, livsmedelsindustrin och tjänsteområdet. Utskottet har i sitt yttrande till utbildningsutskottet (yttr. 2008/09:NU3y) över forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2008/09:50) redovisat sina ståndpunkter när det gäller forsknings- och innovationspolitiken under de närmaste åren. I avvikande meningar redovisade företrädarna för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet sina synpunkter i frågan.

Utskottet har inte sett något behov av att i detta ärende återupprepa tidigare redovisade ståndpunkter utifrån de olika områden som här är aktuella. I det föregående har under rubriken Vissa kompletterande uppgifter lämnats olika faktauppgifter rörande de olika områdena till vilka här hänvisas. Med detta avstyrks samtliga här aktuella motioner i berörda delar.

Vissa övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår sex motioner rörande ett antal disparata områden – glasbruksindustrin, modeindustrin, design och hemslöjd, användning av sten och begravningsbranschen. Utskottet redovisar faktauppgifter, beredningsläge m.m. och hänvisar till dessa.

Glasbruksindustrin

Motionen

Det behövs en nationell strategi eller ett nationellt handlingsprogram för glasbruksindustrins utveckling för att säkra denna industris framtid i Sverige, anför det i motion 2008/09:N266 (s). Glasforskningsinstitutet bör ges en ökad säkerhet vad gäller ekonomin för att kunna utvecklas, anser motionären. Han menar att glasbruksindustrin behöver utveckla forskning och utbildning för såväl glasblåsare som formgivare och att även fortbildningen behöver förstärkas. Det svenska glasets, som är ett kulturarv, riskerar att flyttas ut ur landet, säger motionären, som anser att glaskulturen måste bevaras för eftervärlden.

Vissa kompletterande uppgifter

Näringsminister Maud Olofsson besvarade i januari en fråga (fr. 2008/09:481) av Désirée Liljevall (s) om vilka åtgärder näringsministern avsåg att vidta för att stödja den småländska glasindustrin. I sitt svar redovisade näringsministern de åtgärder som regeringen beslutat om när det gäller varsel i olika branscher och i olika delar av landet, bl.a. med stöd av de

regionala samordnare regeringen utsett i t.ex. Kalmar län. Vidare hänvisade näringsministern till de satsningar som gjordes i budgeten för 2009 och de ytterligare resurser om sammanlagt 8,3 miljarder kronor för jobb och omställning som kompletterar inriktningen i budgeten. Regeringen förstärker verktygen inom arbetsmarknadspolitiken och förbättrar efterfrågan inom byggsektorn, sade näringsministern och nämnde också att Almi tillförts ytterligare 2 miljarder kronor som kapitaltillskott. Totalt sett finns det alltså resurser på både kort och lång sikt för att möta neddragningarna och det gäller att samordna dessa resurser, menade näringsministern.

När det gäller Orrefors Kosta Boda AB-koncernens glassamlingar har kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth nyligen besvarat två frågor i detta ämne – dels i december en fråga (fr. 2008/09:396) av Carina Adolfsson Elgestam (s), dels i januari en fråga (fr. 2008/09:472) av Marie Weibull Kornias (m). Kulturministern instämde med de båda frågeställarna om att glasbrukstraditionen skapar ett starkt identitetsvärde för Sverige och för bruksorterna i Småland. Hon påpekade att stora samlingar av bl.a. svenskt konstglas bevaras i flera museisamlingar. Att staten skulle äga samtliga samlingar av kulturföremål med nationellt intresse är en omöjlighet, framhöll kulturministern. Hon erinrade om att det finns regler om utförsel vid försäljningar – enligt lagen (1988:50) om kulturminnen m.m. krävs det tillstånd för att föra ut vissa typer av kulturföremål ur landet.

Länsstyrelsen och Regionförbundet i Kalmar län har i en skrivelse i december 2008 till Näringsdepartementet föreslagit åtgärder för Orrefors Kosta Boda AB-koncernen. Ett förslag rör samlingarna och innebär att koncernen skulle avyttra sina glassamlingar inklusive arkivmaterial (vilka värderas till 32,6 miljoner kronor exklusive mervärdesskatt) vid de tre glasbruken. Ett statligt bidrag eller en statlig lånegaranti anses vara en naturlig grund för ett förvärv. Ett annat förslag rör marknadsföring. Ökade marknadsföringsresurser om 15–25 miljoner kronor under en tvåårsperiod skulle förbättra den situation som uppstått till följd av försämrad försäljning, sägs det i skrivelsen. Beredning av ärendet pågår inom Näringsdepartementet.

Näringsminister Maud Olofsson besvarade i februari två interpellationer om glasindustrin i Glasriket – en (ip. 2008/09:265) av Carina Adolfsson Elgestam (s) och en (ip. 2008/09:319) av Krister Örnfjäder (s). I sitt svar redovisade näringsministern de insatser som regeringen gjort från budgetpropositionen för 2009 och därefter. Genom dessa finns det totalt sett resurser både på kort och på lång sikt för att möta de neddragningar som skett, anförde näringsministern. Det kan handla om utbildningsinsatser, arbetsmarknadspolitiska program, företagsutveckling, strukturfondsprogram m.m. Nu gäller det att kraftsamla och samordna dessa resurser och regionalt ta fram åtgärder för att utveckla glasindustrin. Näringsministern anser att turismen är en mycket viktig del för Glasriket och att det i turistnäringen finns nya möjligheter att expandera trots att världskonjunkturen förändrats drastiskt.

Ytterligare en interpellation rörande glasbruksindustrin har nyligen besvarats. Det gäller en interpellation (ip. 2008/09:304) ställd av Carina Adolfs-son Elgestam (s) till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth avseende vad den sistnämnda är beredd att göra för att en stiftelse ska få möjlighet att ta över Orrefors Kosta Boda AB:s glassamlingar och vad hon i övrigt tänker göra för glaskulturen i Glasriket. I sitt svar erinrade kulturministern om det svar hon tidigare lämnat på en riksdagsfråga och som nyss refererats. Hon ansåg det glädjande att de tre kommunerna Nybro, Emmaboda och Lessebo har bildat en ekonomisk förening i syfte att ta över Orrefors och Kosta Bodas glassamlingar. Regionen har fortlöpande kontakter med Regeringskansliet angående glassamlingen.

Modeindustri, design och hemslöjd

Motionerna

I motion 2008/09:N424 (s) begärs ett tillkännagivande om utveckling av modenäringen. Svenskt mode kan bli ett sätt att marknadsföra Sverige internationellt precis som skett med svensk design, musik och film, anför motionären. Han anser att modeindustrin bör få t.ex. ett modeinstitut – på motsvarande sätt som svensk film fått ett institut. Ett sådant institut skulle kunna samordna och ge stöd, alltifrån utbildning och företagande till start- och riskkapital och exportstöd.

I en annan motion från samma motionär – motion 2008/09:N425 (s) – föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för att ta fram ett tillväxtprogram för svensk design. Det finns regeringar som gjort nationella satsningar på design, påpekar motionären. Han redovisar att nätverket Svenskt Designsamarbete, bestående av designorganisationer, informerar beslutsfattare om de mervärden som design kan skapa för näringsliv och samhälle. Svenskt Designsamarbete har i ett upprop efterlyst att regeringen bryter sin passivitet i näringspolitiken och uttalat att Sverige tyvärr inte tillhör det växande antal länder som har tillväxtprogram där design är en viktig faktor eller en nationell angelägenhet. Sverige bör ta efter Danmark, där regeringen i april 2007 antog tillväxtprogrammet Design Danmark, anför motionären.

Det behövs åtgärder för att stärka hemslöjden som näring, anføres det i motion 2008/09:N271 (s). I motionen förs bl.a. följande åtgärder fram för att stärka hemslöjden som näring:

– *Tillsättande av en rikskonsulent.* Konsulentens arbetsområde ska vara nationellt och fokus ska ligga på företags- och entreprenörskapsfrågor utifrån hemslöjdens specifika karaktär. Konsulenten ska stödja de olika läns-hemslöjdskonsulenternas arbete.

– *Översyn av möjliga former av skattelättnad.* En tänkbar åtgärd är sänkt mervärdesskatt. Skattesatsen skiljer sig åt mellan hemslöjd och konsthantverk, vilket medför gränsdragningsproblem som riskerar att snedvrider konkurrensen.

– *Förbättring och fördjupning av statistiken.* En standard bör tas fram, och SCB:s statistikproduktion när det gäller hemslöjd bör förbättras.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagen avtog våren 2008 en motion (s) om att utveckla modenäringen, identisk med den nu aktuella motionen 2008/09:N424 (s) och med samma motionär, och en motion (m) om design (bet. 2007/08:NU8). Utskottet redovisade i sin bakgrundsbeskrivning (s. 16) uppgifter om bl.a. Rådet för arkitektur, form och design, Stiftelsen Svensk Industridesign och rapporter från Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS). I sitt ställningstagande anförde utskottet att verksamheter inom ramen för det som betecknas upplevelseindustrin förtjänar uppmärksamhet och att mode och design är två områden där svenska aktörer har framgång. Utskottet konstaterade att det pågick utredningsarbete beträffande Rådet för arkitektur, form och design och av ITPS. Regeringens ställningstagande till dessa utredningar borde avvaktas innan det, enligt utskottets uppfattning, fanns anledning för riksdagen att ta några initiativ i enlighet med vad som föreslogs i de då aktuella motionerna. I en reservation (v) efterfrågades ökade insatser för design i linje med vad som hade föreslagits i den ena motionen (m).

Riksdagen avtog våren 2007 en motion (s) om hemslöjd som näring (bet. 2006/07:NU6). Utskottet, som hade redovisat statens satsningar på området under de senaste åren, framhöll vikten av att hemslöjdens roll som näring inte glöms bort. Utskottet ansåg (enhålligt) emellertid att det inte är riksdagens sak att ta ställning till den mer specifika användningen av de medel som står till regeringens förfogande för hemslöjdsfrämjande insatser, utan att det ankommer på regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att göra prioriteringar på området.

Staten stöder via Nutek verksamheten vid Stiftelsen Svensk Industridesign. Stiftelsen verkar bl.a. för att företag, organisationer och offentliga verksamheter ska bli medvetna om designens betydelse som konkurrensmedel. Vidare stöder stiftelsen, som finns representerad över hela landet, utbildnings- och forskningsinsatser inom designområdet.

Nämnden för hemslöjdsfrågor har, enligt sin instruktion (2007:1193) och regleringsbrevet för 2009, till uppgift att ta initiativ till, planera, samordna och göra insatser för att främja hemslöjd genom att stärka förnyelsen och utvecklingen av hemslöjden ur såväl ett kultur- som ett närings- och hållbarhetsperspektiv och därmed tillvarata hemslöjdens materialkunskap, teknikkunskap, formspråk, tradition och kvalitet samt att öka barns och ungdomars intresse för utövande av olika slöjdtekniker. Nämnden ska kartlägga och analysera det regionala utfallet av sin verksamhet för 2008 respektive 2009. Analysen ska avse samtliga anslag som myndigheten disponerar och i första hand fördelas på de olika länen. I regleringsbrevet ges nämnden i uppdrag att – som en fortsättning på den

fördjupade samverkan mellan kulturpolitiken, näringspolitiken och den regionala tillväxtpolitiken – under 2009 utveckla och medverka i insatser för att främja kulturella och kreativa näringar.

Riksdagen beslutade hösten 2008 om ett anslag till Nämnden för hemslöjdsfrågor om 2 miljoner kronor (prop. 2008/09:1 utg.omr. 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid, bet. 2008/09:KrU1). Vidare beslutade riksdagen om 22,4 miljoner kronor till främjande av hemslöjden. Av dessa medel ska 16,8 miljoner kronor användas för konsulentverksamhet. Under villkoren för denna anslagspost anges att nämnden ska lämna bidrag till huvudmannen för hemslöjdskonsulentverksamheten i varje län. Statsbidraget lämnas till huvudmannen under förutsättning att den regionala/kommunala offentliga finansieringen är minst lika stor som statens. Nämnden ska lämna bidrag till fem rikskonsulenttjänster eller motsvarande. Anslagsposten får också användas för fortbildning och årlig informationskonferens. Till anslagsposten projektmedel anvisas 1,5 miljoner kronor, med angivande av att medlen får användas för bidrag till projekt inom hemslöjdsområdet. För bidrag till Svenska Hemslöjdsföreningars Riksförbund anvisas 4,1 miljoner kronor.

I budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1 utg.omr. 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid) redovisas under rubriken Satsning på kulturella och kreativa näringar att under våren 2008 hade flera kulturmyndigheter, Nutek, ITPS och ett fristående konsultföretag i olika rapporter visat på behovet av samordnade insatser för att utveckla områdets betydelse och potential för tillväxt både inom kulturområdet och inom näringslivet. Tre seminarier har hittills hållits med kulturministern och näringsministern som värdar. Vid dessa seminarier har deltagare från kultur- respektive näringslivsområdet diskuterat hur samverkan mellan kultur och näringsliv kan främjas för att utveckla entreprenörskap, företagande och ett innovativt näringsliv. Som en fortsättning på den fördjupade samverkan mellan näringspolitiken, den regionala tillväxtpolitiken och kulturpolitiken avser regeringen genomföra insatser för att främja tillväxten i kulturella och kreativa näringar. Det finns ett behov av aktörer som kan fungera som brobyggare och mellanhänder för att stimulera kreativa och innovativa processer i näringslivet liksom för att öka entreprenörskap, innovation och företagande inom kultursektorn. Regeringen avser att ta fram en handlingsplan i syfte att skapa en ram för arbetet med kulturella och kreativa näringar, som exempelvis kan inkludera att främja entreprenörskap inom den kulturella sektorn, sades det i budgetpropositionen. Enligt uppgift från Kulturdepartementet pågår arbete med att ta fram denna handlingsplan; 13 miljoner kronor disponeras för ändamålet.

Statens kulturråd, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Stiftelsen svenska filminstitutet har i sina respektive regleringsbrev fått motsvarande uppdrag som Nämnden för hemslöjdsfrågor har fått och som tidigare redovisats. Uppdraget innebär att de olika aktörerna – som en fortsättning på den fördjupade samverkan mellan kulturpolitiken, näringspolitiken och den

regionala tillväxtpolitiken – under 2009 ska utveckla och medverka i insatser för att främja kulturella och kreativa näringar. Konstnärsnämnden har getts i uppdrag att hålla sig informerad om de insatser som genomförs.

Näringsminister Maud Olofsson besvarade i november 2008 en interpellation (ip. 2008/09:65) av Börje Vestlund (s) om vilka åtgärder hon är beredd att vidta för att utveckla företag som sysslar med design. I sitt svar hänvisade näringsministern till att de generella åtgärder som regeringen har vidtagit för att främja företagande också ger företagen utrymme att våga investera och satsa på t.ex. design. Design bör vara ett integrerat moment i produktutveckling och är ett verktyg eller en arbetsmetod som såväl företag som offentliga organisationer bör utveckla, sade näringsministern. Om detta görs på ett medvetet och strategiskt sätt skapas mervärden som syns i form av både ökad lönsamhet och ökat värde för såväl kunder som medborgare. Regeringen främjar design på ett antal sätt, framhöll näringsministern, bl.a. har Stiftelsen Svensk Industridesign fått bidrag till sin verksamhet via Nutek. Stiftelsens uppgift är att verka för att företag, organisationer och offentliga verksamheter ska bli medvetna om designens betydelse som konkurrensmedel och integrera designmetodik i sina verksamheter, dvs. det som interpellanten hade efterlyst, sade näringsministern. Stiftelsen stöder också utbildnings- och forskningsinsatser inom designområdet för att öka kunskapen om design.

Svenskt Designsamarbete, som omnämns i motion 2008/09:N425 (s), bildades 2007 av Svensk Form, Stiftelsen Svensk Industridesign, Sveriges designer, Rådet för arkitektur, form och design, Föreningen Sveriges konsthantverkare och industriformgivare, Stiftelsen Konsthantverkscentrum, Föreningen Svenska Tecknare, Svenska Moderådet samt Nätverket för upplevelseindustrin. En huvudfråga som gruppen har fört fram är behovet av en designpolicy för Sverige.

Användning av sten

Motionen

I motion 2008/09:N291 (c) föreslås ett tillkännagivande om utveckling av användning av sten i Sverige. Stenbearbetning är en liten bransch som sysselsätter ca 1 200 personer, men med goda utvecklingsmöjligheter och möjlighet till många arbetstillfällen, säger motionärerna. De framhåller att det dock saknas mycket kunskap om stenens betydelse – det finns ingen professur i ämnet vid tekniska högskolor och inget organiserat samarbete mellan arkitektstuderande och stenhuggare.

Vissa kompletterande uppgifter

Regeringen beslutade i april 2007 att uppdra åt Sveriges geologiska undersökning (SGU) att i samverkan med industrin och relevanta myndigheter genomföra ett program för industrimineral-, ballast- och stenindustrierna. Programmet ska särskilt bidra till utveckling av potentiella innovationsom-

råden, funktionsbaserade högkvalitativa produkter ur industriella mineral och bergarter med speciellt fokus på miljöteknik samt små och medelstora företag. Programmet ska stimulera till nyföretagande och gynna sysselsättningen i små och medelstora företag genom fokusering på miljöteknik som främjar resurssnål och hållbar utveckling.

Programmet ska baseras på det förslag som SGU på regeringens uppdrag tillsammans med industrin och relevanta myndigheter lämnat. I programmet bör även projektet Stenakademien ingå. Detta projekt bör vara riksomfattande och genomföras i samverkan med Sveriges stenindustriförbund. Projektet bör riktas till studenter inom arkitektur och ingenjörsutbildning inom bygg och anläggning, landskap och trädgård. Programmet omfattar totalt 26 miljoner kronor t.o.m. 2010 med följande fördelning på åren 2007–2010: 5, 6, 6 och 9 miljoner kronor. En förutsättning för statlig finansiering är att näringslivet bidrar med minst hälften av programmets totala omfattning och att programmet följer gällande statsstödsregler. Finansieringsandelen kan dock variera mellan olika projekt i programmet. En programutvärdering med oberoende utvärderare ska genomföras efter programmets avslutning.

Begravningsbranschen

Motionen

Ett tillkännagivande om behovet av en kvalitetssäkring i begravningsbranschen begärs i motion 2008/09:N206 (kd). Det finns få regler om hur en begravningsbyrå ska skötas och det finns inga kompetenskrav, säger motionären. Hon anser att Sverige bör anta den rekommenderade gemensamma EU-standarden för begravningsväsendet och att det bör införas dels ett formellt kompetenskrav för att få driva en begravningsbyrå, dels krav på utbildning för att få arbeta inom begravningsbranschen. En nationell prisjämförelse på internet vore också lämplig, anför motionären.

Vissa kompletterande uppgifter

Utskottet har för knappt tio år sedan – våren 2000 och våren 2001 – behandlat motioner avseende begravningsbranschen (bet. 1999/2000:NU13 och bet. 2000/01:NU7). Det rörde sig då om krav på införande av auktorisation av begravningsentreprenörer. Utskottet ansåg (enhälligt) att det inte fanns skäl att införa en lagreglerad auktorisation på området. Det system för frivillig auktorisation som medlemskap i Sveriges Begravningsbyråers Förbund innebär utgör ett exempel på en bra, egeninitierad näringslivsauktorisering, anförde utskottet. En fördel med systemet ansågs vara att det ger konsumenterna en sorts kvalitetsdeklaration för de tjänster som de anslutna företagen kan erbjuda.

Lagstiftning som berör begravning är begravningslagen (1990:1144) och begravningsförordningen (1990:1147). Vad gäller boutredning finns i ärvdabalken (omtryckt 1981:359) regler om vilka krav som ställs i samband med arvsskifte vid dödsfall samt de krav som kan ställas på boutredningsman.

Sveriges Begravningsbyråers Förbund (SBF) är en bransch- och medlemsorganisation för drygt 380 privatägda begravningsbyråer. Förbundet startade 1922, och ändamålet är att förse allmänheten med konsumentupplysning och skydd och att verka för en kunnig yrkeskår samt främja god begravningssed och hög yrkesetik. I den frivilliga auktorisation som finns inom ramen för SBF fastställs krav för auktorisation och riktlinjer för hur begravningsbyråerna bör agera i sin verksamhet. Även krav på utbildning anges. Förbundet har en egen utbildnings- och fortbildningsverksamhet. Det förutsätts att en auktoriserad byrå följer en uppsättning regler avseende följande: vad byrån hjälper till med, pris- och produktinformation, dokumentation, etik, marknadsföring, lokaler, utbildning, garantier och kundmaterial. Vidare har SBF en egen reklamationsnämnd för tvister mellan medlemmar och kunder samt en garantifond för skadestånd som ska garantera att kunder går ekonomiskt och ideellt skadefria ur eventuella tvister med medlemsbyråer. SBF har också ett etiskt råd.

Kooperativa begravningsföreningar började bildas 1945 för att motverka de privata begravningsentreprenörernas monopolställning. Sedan dess har en fortlöpande fusionering av föreningar skett, och sedan 1982 drivs Fonus som en rikstäckande begravningsförening. Verksamheten bedrivs för närvarande på fler än 350 platser, dels genom egna kontor, dels genom lokalombud. Verksamheten inom Fonus är kvalitetscertifierad enligt ISO 9001:2000 inom områdena juridik, försäkring, begravning och sten. Dessutom är begravningsverksamheten certifierad enligt SS-EN 15017:2006 – en europeisk standard för begravningstjänster.

Det bör noteras att det finns begravningsbyråer som inte är medlemmar i vare sig SBF eller Fonus. Det finns också andra forum som på olika sätt kräver ett visst uppträdande av sina medlemmar, t.ex. Europeiska federationen för begravningsbyråer som ställer upp etiska principer.

I den aktuella motionen omnämns en EU-standard för begravningsväsendet. Enligt uppgift från Kulturdepartementet, som inom Regeringskansliet ansvarar för begravningsfrågor, avses sannolikt den europeiska standard för begravningstjänster som nyss nämndes när det gällde certifiering av begravningsverksamhet. Enligt ett pressmeddelande från Sveriges standardiseringsråd (SIS) är syftet med standarden att garantera en hög kvalitet på begravningstjänster med avseende på respekt för den döda och de anhöriga. Riktlinjer i standarden ska bidra till att tydliggöra vad som ingår vid köp av dessa tjänster och till att öppet redovisa hur prissättningen görs och därmed göra det lättare för kunderna att göra jämförelser mellan olika leverantörer. Standarden specificerar vilka tjänster som ska ingå och vilka kvalifikationer och vilken utbildning som personalen på begravningsbyrån

ska ha. Till grund för standarden ligger en rad etiska värderingar, bl.a. etisk och professionell relation med kunderna, respekt för kundernas tro och traditioner och fullkomlig tystnadsplikt som endast kan brytas i rättsliga sammanhang. I arbetet med att ta fram standarden har olika intressenter – Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund, Svenska Kyrkans Församlingsförbund, Sveriges Begravningsbyråers Förbund och Sveriges Konsumentråd – deltagit. Många begravningsbyråer använder standarden i sin verksamhet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlar här i ett sammanhang sex motioner som tar upp frågor inom ett antal disparata områden – glasbruksindustrin, modeindustrin, design och hemslöjd, användning av sten och begravningsbranschen. I det föregående har utskottet lämnat relativt utförliga kompletterande uppgifter, i form av faktauppgifter, beredningsläge, m.m. Med hänvisning till dessa uppgifter avstyrker utskottet de här aktuella motionerna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Företagsfrämjande insatser, punkt 1 (s)

av Tomas Eneroth (s), Carina Adolfsson Elgestam (s), Alf Eriksson (s), Karin Åström (s), Börje Vestlund (s) och Renée Jeryd (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:N428 yrkandena 3, 4 och 7 samt 2008/09:N435 yrkandena 21 och 45 samt avslår motionerna 2008/09:N232, 2008/09:N247, 2008/09:N252, 2008/09:N262, 2008/09:N269, 2008/09:N272, 2008/09:N275, 2008/09:N279 yrkande 5, 2008/09:N282, 2008/09:N290, 2008/09:N303, 2008/09:N307, 2008/09:N308, 2008/09:N312, 2008/09:N313, 2008/09:N314, 2008/09:N317, 2008/09:N333, 2008/09:N334, 2008/09:N336, 2008/09:N340, 2008/09:N343 yrkande 2, 2008/09:N344 yrkandena 2, 3, 5 och 6, 2008/09:N347, 2008/09:N356, 2008/09:N362, 2008/09:N366, 2008/09:N372, 2008/09:N377 yrkandena 4, 9–12, 15, 19 och 20, 2008/09:N387 yrkandena 2–4, 6 och 7, 2008/09:N394, 2008/09:N397, 2008/09:N411, 2008/09:N419, 2008/09:N434, 2008/09:A377 yrkande 5 och 2008/09:A402 yrkande 34.

Ställningstagande

Den inriktning av näringspolitiken som regeringen står för innebär en nedtrappning av politiken och att tilltro sätts till att massiva skattesänkningar för dem som redan har det bäst ska uppväga bristerna. Detta är en mycket olycklig strategi, och regeringen tycks helt ha missat dynamiken i vad samhälle, fackföreningar och näringsliv tillsammans kan åstadkomma.

Den näringspolitik som vi förordar och som kommer till uttryck i partimotion 2008/09:N435 (s) och kommittémotion 2008/09:N428 (s) präglas i stället av en helhetssyn – en armkrok mellan samhälle och näringsliv. Sverige är för litet för ökade klyftor, för ett kallare samhälle och för minskade satsningar såväl på företagen som på trygghetsförsäkringarna. Det är kombinationen av trygghet och utveckling, för såväl anställda som entreprenörer, som gör Sverige modernt och konkurrenskraftigt. Vi vill att Sverige ska vara ett av världens mest konkurrenskraftiga länder. För att nå dit bör en politik för frihandel, öppenhet och konkurrens förenas med breda sats-

ningar på kunskap, entreprenörskap och trygghet för alla. Vi är oroad över att regeringen ersätter offensiva satsningar på kunskap med subventioner till låglönejobb och sämre omställningstrygghet. Sverige ska konkurrera med kunskap. Utöver breda satsningar på utbildning krävs kompletteringar i form av företagsanknuten forskning, exportfrämjande och riskkapital.

Småföretagarna blir allt viktigare för tillväxt och sysselsättning. Förutsättningarna för små och stora företag skiljer sig dock åt, och det finns anledning att särskilt stödja de små företagens utveckling. Vi vill investera i en starkare svensk konkurrenskraft. Därför har vi föreslagit ett entreprenörsprogram riktat till de små företagen och ett industripaket för att möta de stora utmaningar som svensk industri nu står inför och som inneburit en stor ökning i antal varsel. Vi har också föreslagit ett program för ökad tillväxt i den breda tjänstesektorn. Dessa förslag lades fram i Socialdemokraternas budgetmotion hösten 2008 och innebar ökade insatser för att stärka småföretagen.

Som utskottet utförligt har redovisat har två utredningar rörande företagsfrämjande insatser nyligen lämnat sina förslag. Den ena – Företagsfinansieringsutredningen – har presenterat en rad förslag rörande finansieringsfrågor för små och medelstora företag. Den andra, som tillkom efter ett enhälligt utskottsinitiativ våren 2008, avser rådgivningsinsatser. Båda är nu föremål för remissbehandling, varefter sedvanligt beredningsarbete inom regeringen vidtar. Vi anser självfallet att de resultat som kan komma ut av detta arbete är av stort intresse. Samtidigt bör det inte innebära att riksdagen ålägger sig munkavle till dess att regeringen anser att arbetet är slutfört. Det kan i stället vara en fördel att riksdagen gör inpass i det arbete som regeringen bedriver.

Vi anser att riksdagen bör göra ett tillkännagivande om att tillgången på riskkapital bör öka. Denna begäran framstår som särskilt motiverad i den finansiella situation som råder för närvarande. Vi vill i detta sammanhang också framhålla vår från regeringen skiljaktiga syn på forskningspolitiken och medel till holdingbolag och innovationskontor vid högskolor. I reservationer till utbildningsutskottets betänkande om forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2008/09:50, bet. 2008/09:UbU4) har Socialdemokraternas syn i dessa frågor redovisats. Bland annat anser vi att den begränsning av medel till holdingbolag vid endast sex lärosäten som regeringen föreslagit är felaktig. Genom att endast dessa lärosäten får del av de nya resurserna för holdingbolag tas ingen hänsyn till flera högskolors mycket väl utvecklade samarbete med det regionala näringslivet. Därtill kommer att relationen mellan befintliga holdingbolag och de nya innovationskontoren är oklar. Vi anser att ytterligare resurser bör fördelas till lärosätenas holdingbolag. Att tillföra ännu en kommersialiseringsaktör i form av innovationskontor riskerar att bli ineffektivt. Vad som krävs är mer pengar och bättre samordning mellan de kommersialiseringsaktörer som redan finns i anslutning till samtliga lärosäten.

Två områden där det efterfrågas åtgärder i de båda nämnda motionerna är kvinnors företagande och socialt företagande. När det gäller kvinnors företagande krävs det – för att ta till vara den potential till nya och växande företag som finns bland kvinnor – ett brett arbete för att garantera att alla behandlas lika och erbjuds ett likvärdigt stöd i samband med t.ex. start av företag eller vid expansion. Detta måste genomsyra alla berörda myndigheters arbete, och kvinnor måste i större utsträckning inkluderas i de allmänna satsningarna. Denna ambition måste också tydligt framgå i regeringens instruktioner till berörda statliga myndigheter. För att minimera risken för att banker och kreditinstitut agerar på ett sätt som diskriminerar kvinnors företagande bör Diskrimineringsombudsmannen ta initiativ till att genomlysas de privata finansörerna ur ett jämställdhetsperspektiv. Regeringens initiativ till en särskild kvinnosatsning är lovvärt, men det är inte tillräckligt. Den tidsbegränsade satsningen är förhållandevis liten i förhållande till de totala företagsfrämjande insatserna, och verksamheten riskerar att upphöra i samband med att de öronmärkta pengarna tar slut.

Beträffande socialt företagande vill vi framhålla att samverkan och gemenskap är viktiga för att utveckla svenskt företagande. Det sociala företagandet kan också med visst stöd från staten vara en möjlighet för människor som står långt från arbetslivet att få en ny chans. Vi vill måna om mångfalden i företagandet och därför främja kooperativa företag och andra verksamheter inom den sociala ekonomin. Det ska bli lättare att starta och driva företag, oavsett om det görs i form av ett aktiebolag eller som ett kooperativt företag. Vi vill därför stärka rådgivningen kring och kunskapen om möjligheterna till socialt företagande. Det är angeläget att inte den kooperativa företagsformen behandlas annorlunda än andra företag beträffande tillgång till lån, riskkapital och rådgivning. Därför krävs en insats för kunskapsspridning om den kooperativa företagsformen till myndigheter och institutioner samt kreditgivare, såväl privata som statliga. I detta sammanhang har Coompanion, kooperativa utvecklingscentrum, en central roll och deras utveckling måste säkerställas. Sociala företag kan komma att spela en växande roll för de människor som ställs utanför den reguljära arbetsmarknaden. Dessa företag möter behoven av arbete hos personer med psykisk ohälsa eller funktionshinder. Det sociala företagandet breddar arbetskraftsutbudet och är därmed ett komplement till näringslivs-satsningar, arbetsmarknadsinsatser och socialpolitiska insatser. Vi vill därför att regeringen snarast genomför det nationella handlingsprogrammet Fler och växande sociala företag, som den förra socialdemokratiska regeringen initierade och som Nutek tagit fram i samarbete med Arbetsförmedlingen, Socialstyrelsen och Försäkringskassan.

Vi vill också särskilt uppmärksamma det arbete som kreditgarantiföreningarna bedriver och som berörs i några motioner. Dessa föreningar har ofta en lokal förankring och kan utifrån detta förhållande ha en positiv effekt för tillväxten i regionerna. Företagsfinansieringsutredningen har

behandlat frågan om kreditgarantier, och vi utgår från att den får en positiv behandling i regeringens beredningsarbete med anledning av utredningens betänkande och remissutfallet.

Sammanfattningsvis anser vi att riksdagen genom ett tillkännagivande bör uppmana regeringen att vidta åtgärder beträffande den allmänna tillgången till riskkapital, beträffande kvinnors företagande och beträffande socialt företagande i enlighet med vad vi här har anfört och som framgår av de nämnda motionerna 2008/09:N435 (s) och 2008/09:N428 (s). Dessa båda motioner tillstyrks i berörda delar. Av de övriga här aktuella motionerna finns det en del som ligger i linje med vad vi förordar – vissa dock med en helt annan bakomliggande grundsyn på hur de aktuella frågorna bör hanteras. Samtliga övriga motioner avstyrks i berörda delar.

2. Företagsfrämjande insatser, punkt 1 (v)

av Kent Persson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:N377 yrkandena 4, 9–12, 15, 19 och 20 samt avslår motionerna 2008/09:N232, 2008/09:N247, 2008/09:N252, 2008/09:N262, 2008/09:N269, 2008/09:N272, 2008/09:N275, 2008/09:N279 yrkande 5, 2008/09:N282, 2008/09:N290, 2008/09:N303, 2008/09:N307, 2008/09:N308, 2008/09:N312, 2008/09:N313, 2008/09:N314, 2008/09:N317, 2008/09:N333, 2008/09:N334, 2008/09:N336, 2008/09:N340, 2008/09:N343 yrkande 2, 2008/09:N344 yrkandena 2, 3, 5 och 6, 2008/09:N347, 2008/09:N356, 2008/09:N362, 2008/09:N366, 2008/09:N372, 2008/09:N387 yrkandena 2–4, 6 och 7, 2008/09:N394, 2008/09:N397, 2008/09:N411, 2008/09:N419, 2008/09:N428 yrkandena 3, 4 och 7, 2008/09:N434, 2008/09:N435 yrkandena 21 och 45, 2008/09:A377 yrkande 5 och 2008/09:A402 yrkande 34.

Ställningstagande

För att skapa en hållbar tillväxt och fler jobb är tillgången till kapital av central betydelse – många gånger är det en av de främsta förutsättningarna för att ett företag ska kunna växa. I likhet med vad som anförs i motion 2008/09:N377 (v) bör staten vidta olika åtgärder för att underlätta för småföretag att starta och att växa.

Som utskottet utförligt har redovisat har två utredningar rörande företagsfrämjande insatser nyligen lämnat sina förslag. Den ena – Företagsfinansieringsutredningen – har lämnat en rad förslag rörande finansieringsfrågor för små och medelstora företag. Den andra, som tillkom efter ett enhälligt

utskottsinitiativ våren 2008, avser rådgivningsinsatser. Båda är nu föremål för remissbehandling, varefter sedvanligt beredningsarbete inom regeringen vidtar. Jag anser självfallet att de resultat som kan komma ut av detta arbete är av stort intresse. Samtidigt bör det inte innebära att riksdagen ålägger sig munkavle till dess att regeringen anser att arbetet är slutfört. Det kan i stället vara en fördel att riksdagen gör inpass i det arbete som regeringen bedriver.

De områden där jag anser att riksdagen nu genom tillkännagivanden bör uppmana regeringen att vidta åtgärder rör forskning och utveckling (FoU), kvinnors företagande och socialt företagande. Jag vill också erinra om att Vänsterpartiet i sin budgetmotion hösten 2008 föreslog ökade medel för 2009 till insatser för att stärka småföretagen. När det gäller FoU bör riksdagen uttala att det behövs ökade resurser i FoU-kedjan – från tillämpad och behovsmotiverad forskning till utveckling av produkter, system och tjänster. Innovationer är ofta en följd av många års utveckling, med betydande forskningsarbete bakom. I Sverige satsar staten stora resurser på grundforskning, och den svenska forskningen håller en hög internationell kvalitet inom många områden. Den behovsmotiverade forskningen och utvecklingen har däremot fått stå tillbaka, vilket har inneburit att avkastningen på satsade forskningsmedel har varit låg. Få forskningsresultat har kommersialiserats. Det blir alltmer uppenbart att kommersiella framgångar sällan föds genom forskningsinsatser på högskolor utan oftare av människor med nära relationer till marknadernas problem och behov. Småföretag med utvecklade marknadsrelationer har en stor potential att identifiera goda utvecklingsidéer, idéer som för kommersialiseringen allt oftare kräver kvalificerade FoU-insatser, t.ex. för att tillämpa nya tekniska rön.

Två andra områden som bör ingå i det tillkännagivande som jag förordar och som har koppling till FoU är Snilleblyxtarna och kommunala teknikskolor (Komtek). Syftet med organisationen Snilleblyxtarna, som vänder sig till barn i åldrarna 7–12 år och deras lärare, är att stimulera barns kreativitet och företagsamhet och därigenom öka deras självförtroende och självtillit. Kommunala teknikskolor (Komtek) började som en idé på Nutek inom programmet Kvinnor och innovationer. Komtek är ett komplement till skolundervisningen och tillhandahåller en teknisk kunskap med tonvikt på mekanik, elektronik och IT. Komtek läggs nu ut på anbud från Nutek med en liten budget. Jag anser att Nutek även i fortsättningen ska sköta och utveckla Komtek. Ett tredje område med koppling till FoU är IT och dess betydelse för småföretag – detta bör också ingå i det föreslagna tillkännagivandet. IT i småföretag och god infrastruktur i hela landet är en avgörande fråga för välbefinnande och utveckling. Staten bör satsa medel för att öka kunskapen och IT-mognaden i de små företagen. Det är även en förutsättning för att de, på samma villkor som övriga näringslivet, ska kunna få delta i t.ex. offentliga upphandlingar och få del av andra affärsmöjligheter liksom kunna tillgodogöra sig den information och de e-tjänster som myn-

digheter erbjuder. Vid utformning av det föreslagna programmet bör lokal förankring och företagets verksamhet stå i fokus för att målet om ökad kunskap och IT-mognad i småföretag ska uppnås.

Ytterligare ett område som bör ingå i det av mig föreslagna tillkännagivandet av riksdagen gäller kvinnors företagande och rör tre delar – finansieringssituationen för kvinnor, innovationer samt kluster och nätverk. När det gäller den förstnämnda kan konstateras att kvinnor är mottagare av statligt finansiellt stöd till företag i betydligt mindre utsträckning än män. Vid utvärderingar av företagsstöd bör beaktas att kvinnor är i minoritet bland företagare och att det finns stora variationer mellan olika branscher. Det behövs en översyn av hur styrningen av insatserna för kapitalförsörjning fungerar och hur kvinnors behov tillgodoses. För få till stånd en mer jämn fördelning av det statliga finansiella företagsstödet bör verksamheter som är kvinnodominerade uppmärksammas och speciell information riktas till dessa branscher såsom t.ex. mode och design; de som arbetar med rådgivning till företag bör genomgå en jämställdhetsutbildning. Beträffande kvinnor och innovationer vill jag hänvisa till Quis – Qvinnliga uppfinnare i Sverige, som är ett nätverk inom Svenska uppfinnareföreningen. Staten bör ta ansvar för att denna verksamhet ska kunna leva vidare och utvecklas. Kvinnors innovationer återfinns ofta inom handel, service och vård. Inom dessa områden är det svårt att finna kapital och rådgivning, samtidigt som det finns en stor potential vad gäller utveckling av nya innovationer och tillväxt. När det gäller kluster och nätverk kan konstateras att män i större utsträckning än kvinnor använder sig av nätverksbyggande. De befintliga klustren finns företrädesvis inom manligt dominerade branscher. Staten kan inte skapa kluster men däremot uppmuntra och skapa arenor för möten i speciellt kvinnliga branscher.

Det tredje område som jag anser bör ingå i ett tillkännagivande från riksdagen gäller social ekonomi och kooperativt företagande. Verksamheter inom den sociala ekonomin förekommer i ökande utsträckning inom vård, skola, omsorg, fritid och kultur och kan ge möjligheter till utkomst för människor som inte får anställning på annat sätt eller som annars inte skulle starta företag. Intresset för att använda verksamhetsformer som inbegrips i social ekonomi är stort, både vid olika arbetsmarknads- och näringspolitiska åtgärder och för att skapa nya verksamheter. Olika lagar, såsom t.ex. lagen om offentlig upphandling och konkurrenslagen, måste ses över så att de inte förhindrar eller försvårar bildandet av sociala kooperativ. Det kooperativa företagandet har inte lika hög status som flera andra företagsformer. Det är inte tillfredsställande att samhället ser med misstänksamhet på kooperativt företagande vad avser t.ex. utlåning. Vänsterpartiet vill stödja kooperativt företagande genom fortsatt stöd till Coompanion. Även forskning, utveckling och informationsspridning, som t.ex. Nutek arbetar med, är viktiga faktorer för att kooperativt företagande ska få samma sta-

tus som andra företagsformer. Att ändra attityder till kooperativt företagande är en viktig del i ett arbete för att kooperativt företagande ska få samma möjligheter som andra företagsformer.

Sammanfattningsvis anser jag att riksdagen genom ett tillkännagivande bör uppmana regeringen att vidta åtgärder beträffande FoU (inklusive Snilleblyxtarna, Komtek och IT), kvinnors företagande samt social ekonomi och kooperativt företagande i enlighet med vad jag här har anfört och som framgår av den nämnda motionen 2008/09:N377 (v). Denna motion tillstyrks i berörda delar. Av de övriga här aktuella motionerna finns det en del som ligger i linje med vad jag förordar – vissa dock med en helt annan bakomliggande grundsyn på hur de aktuella frågorna bör hanteras. Samtliga övriga motioner avstyrks i berörda delar.

3. Företagsfrämjande insatser, punkt 1 (mp)

av Per Bolund (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:A377 yrkande 5 och 2008/09:A402 yrkande 34 och avslår motionerna 2008/09:N232, 2008/09:N247, 2008/09:N252, 2008/09:N262, 2008/09:N269, 2008/09:N272, 2008/09:N275, 2008/09:N279 yrkande 5, 2008/09:N282, 2008/09:N290, 2008/09:N303, 2008/09:N307, 2008/09:N308, 2008/09:N312, 2008/09:N313, 2008/09:N314, 2008/09:N317, 2008/09:N333, 2008/09:N334, 2008/09:N336, 2008/09:N340, 2008/09:N343 yrkande 2, 2008/09:N344 yrkandena 2, 3, 5 och 6, 2008/09:N347, 2008/09:N356, 2008/09:N362, 2008/09:N366, 2008/09:N372, 2008/09:N377 yrkandena 4, 9–12, 15, 19 och 20, 2008/09:N387 yrkandena 2–4, 6 och 7, 2008/09:N394, 2008/09:N397, 2008/09:N411, 2008/09:N419, 2008/09:N428 yrkandena 3, 4 och 7, 2008/09:N434 och 2008/09:N435 yrkandena 21 och 45.

Ställningstagande

Småföretagen är av stor betydelse för den svenska ekonomin. Staten bör vidta åtgärder för att småföretag ska ges goda möjligheter för att starta och att de ska kunna växa. Som utskottet utförligt har redovisat har två utredningar rörande företagsfrämjande insatser nyligen lämnat sina förslag. Den ena – Företagsfinansieringsutredningen – har presenterat en rad förslag rörande finansieringsfrågor för små och medelstora företag. Den andra, som tillkom efter ett enhälligt utskottsinitiativ våren 2008, avser rådgivningsinsatser. Båda är nu föremål för remissbehandling, varefter sedvanligt beredningsarbete inom regeringen vidtar. Jag anser självfallet att de resultat som kan komma ut av detta arbete är av stort intresse. Samtidigt

bör det inte innebära att riksdagen ålägger sig munkavle till dess att regeringen anser att arbetet är slutfört. Det kan i stället vara en fördel att riksdagen gör inpass i det arbete som regeringen bedriver.

Jag vill ta upp två områden där jag anser att riksdagen genom ett tillkännagivande bör uppmana regeringen att vidta åtgärder. Det ena rör mikrolån till småföretagare och det andra socialt företagande. Jag vill också erinra om att Miljöpartiet i sin budgetmotion hösten 2008 föreslog ökade medel för 2009 till insatser för att stärka småföretagen.

I likhet med vad som anförs i partimotion 2008/09:A402 (mp) anser jag att möjligheten att få tillgång till startkapital måste förbättras för företag som drivs av personer med invandrarbakgrund. För närvarande finns en möjlighet att söka s.k. mikrolån genom Almi. Vid tiden för allmänna motionstiden hösten 2008 kunde sådana lån ges endast upp till 100 000 kr, men denna gräns höjdes, som utskottet redovisat, i januari till 250 000 kr. Detta är en bra åtgärd, men det behövs en ytterligare utveckling av det statliga systemet för utgivning av mikrolån till den som vill utveckla sin företagsidé. Som ett led i en särskild satsning på utsatta grupper bör staten även öka sina medel till de redan befintliga systemen för förmedling av riskkapital.

Det andra området som bör ingå i det av mig föreslagna tillkännagivandet rör socialt företagande. Som anförs i motion 2008/09:A377 (mp) bör riksdagen göra ett tillkännagivande om att det behövs insatser för information, kunskapsutveckling, samordning, kompetensutveckling och en översyn av relevanta lagar och regler m.m. vad gäller socialt företagande. Trots en god konjunktur och en god arbetsmarknad är det fortfarande stora grupper av människor som inte får arbete. Det kan handla om funktionshindrade, f.d. missbrukare, f.d. kriminella och långtidssjuka m.fl.

Socialt företagande är ett alternativ för att integrera de mest utsatta grupperna både i samhälle och i arbetsliv. Det skapar nya arbetstillfällen och ökar arbetskraftsutbudet. De sociala företagens affärsverksamhet är ett medel för att uppnå de sociala målen, och eventuella vinster återinvesteras i verksamheten. Samhällsvinsterna av det sociala företagandet är uppenbara och dokumenterade. År 2007 fanns det ca 150 sociala företag i Sverige som vuxit fram oberoende av varandra och som är förankrade i de grupper vars behov de avser att lösa. De har ofta startat som projekt med stöd av intresseorganisationer eller kommuner och med starka inslag av eldsjäalars engagemang. Intresset för socialt företagande är växande i Sverige men också internationellt. Goda erfarenheter finns i flera av EU:s medlemsstater. Trots detta är det sociala företagandet och dess förutsättningar för dåligt kända hos myndigheter som Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan och hos företagsstödande aktörer. Det nuvarande regelverket är ofta inte anpassat för de sociala företagen och deras medarbetare.

Sammanfattningsvis anser jag att riksdagen genom ett tillkännagivande bör uppmana regeringen att utveckla formerna för att ge mikrolån till småföretagare och att vidta åtgärder beträffande socialt företagande i enlighet

med vad jag här har anfört och som framgår av de nämnda motionerna 2008/09:A402 (mp) och 2008/09:A377 (mp). Dessa båda motioner tillstyrks i berörda delar. Av de övriga här aktuella motionerna finns det en del som ligger i linje med vad jag förordar – vissa dock med en helt annan bakomliggande grundsyn på hur de aktuella frågorna bör hanteras. Samtliga övriga motioner avstyrks i berörda delar.

4. Turism, punkt 2 (s, v)

av Tomas Eneroth (s), Carina Adolfsson Elgestam (s), Alf Eriksson (s), Karin Åström (s), Kent Persson (v), Börje Vestlund (s) och Renée Jeryd (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:N429 yrkande 5 och 2008/09:N431 yrkandena 1–7, 9 och 15 samt avslår motionerna 2008/09:N209 yrkandena 1 och 2, 2008/09:N234, 2008/09:N283, 2008/09:N284, 2008/09:N286, 2008/09:N300, 2008/09:N301, 2008/09:N302 yrkandena 1 och 2, 2008/09:N304, 2008/09:N315, 2008/09:N325, 2008/09:N328, 2008/09:N335, 2008/09:N349, 2008/09:N400, 2008/09:N403, 2008/09:N406, 2008/09:N415 yrkandena 1–4, 2008/09:N418 och 2008/09:N426 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Besöksnäringen utgör en betydande del av tjänstesektorn och exportintäkterna är väsentliga för Sverige. Antalet nya företag ökar och jobben blir alltfler. Den utländska turismen ökar, och potentialen är fortsatt mycket stor. Vi anser, i likhet med vad som anförs i kommittémotionerna 2008/09:N429 (s) och 2008/09:N431 (s), att besöksnäringen är en basnäring, vars utveckling bör påskyndas. Turismen genererar stora intäkter till Sverige. Utländska turister ger inkomster i utländsk valuta, vilket är att betrakta som exportinkomster. Turistnäringen är spridd över hela landet och ger jobb som är fast knutna till den aktuella bygden. Besöksnäringen sysselsätter för närvarande ca 160 000 personer på helårsbasis och har en stor potential att utvecklas ytterligare. Vi vill att fler utländska besökare ska få ta del av den historia, den natur och de upplevelser som erbjuds i Sverige. I motionerna föreslås ett strategiprogram för besöksnäringen innehållande en betydande ambitionsökning vad gäller marknadsföringen av Sverige som turistland. Det föreslagna programmet bedöms komma att skapa 20 000 nya jobb inom besöksnäringen fram till 2018. För att nå dithän föreslås följande:

– Regeringen bör ta fram ett strategiskt utvecklingsprogram för den svenska besöksnäringen, tillsammans med berörda företag och fackliga organisationer.

– 50 miljoner kronor bör investeras i ökad marknadsföring av Sverige som turistland.

– 50 miljoner kronor bör investeras i insatser för att fler internationella evenemang ska förläggas till Sverige, inom allt från idrott och kultur till musik.

– Kompetensförsörjningen inom näringen bör förbättras, varvid företagen bör få ett ökat inflytande över vilka utbildningar som ska köpas upp genom en kraftig utbyggnad av den kvalificerade yrkesutbildningen, fler platser på högskolan och mer resurser till gymnasiet.

Följande mål bör sättas upp för branschen att nå under den närmaste tioårsperioden:

– 70 000 nya jobb på tio år upp till 230 000 årsverken 2018; för närvarande ligger sysselsättningen inom besöksnäringen på 160 000 årsverken.

– En ökning av antalet utländska gästnätter till 15,5 miljoner 2018; för närvarande ligger antalet utländska besöksnätter på 11 miljoner.

– En ökning av exportintäkterna till 125 miljarder kronor 2018; för närvarande motsvarar exportintäkterna från besöksnäringen 87 miljarder kronor.

– Sverige bör vara främsta turistland på World Economic Forums ranking 2018; för närvarande ligger Sverige på åttonde plats.

– Ökad politisk prioritering, Sverige ska vara bland de 10 bästa i världen 2018 enligt WEF:s ranking vad gäller engagemang från staten; för närvarande ligger Sverige på 88:e plats.

– Besöksnäringen bör ses som en central basnäring i Sverige; för närvarande betraktas besöksnäringen alltför ofta som en mindre prioriterad del av svensk ekonomi.

– En ökning av besöksnäringens andel av BNP till 4 % 2018; för närvarande ligger andelen på 2,8 %.

Turism är en viktig del i förmedlingen av en positiv Sverigebild. Marknadsföringen av varumärket Sverige spelar en avgörande roll för Sverigebild. Export- och investeringsfrämjandet samt Visit Swedens och Svenska Institutets Sverigefrämjande förstärker tillsammans Sveriges attraktivitet som affärspartner och som investerings- och turistland. Samordningen mellan de myndigheter som arbetar med Sverigefrämjande bör därför stärkas. Den internationella marknadsföringen av Sverigebild bör också samordnas ytterligare. Kopplingen till näringspolitiken skulle därmed kunna stärkas och marknadsföringen av Sverige samordnas ytterligare med export- och investeringsfrämjandet. I motsats till regeringen vill vi fortsätta att investera i varumärket Sverige, varför vi motsätter oss regeringens kraftiga nedskärningar av investerings- och exportfrämjandet och nedläggningar av beskickningar i viktiga tillväxtländer. Nedläggningarna innebär att möjligheten för svenska företag att nå ut till nya marknader försämras. Att samtidigt som de asiatiska turisterna blir alltfler avisera nedläggningar av

flera ambassader i Asien är kortsiktigt och försämrar kännedomen om Sverige, inte bara som investerings- och handelspartner utan också som besöksmål.

Vi vill vidare stärka bilden av ”Det gröna Sverige” och utveckla samarbete med besöksnäringen där ”Det gröna Sverige” förstärker en positiv Sverigebild. Naturturism och miljöprofilerad svensk turism kan bli en viktig del i varumärket Sverige. Det stärker Sveriges roll i det internationella miljöarbetet och öppnar för nya affärsmöjligheter och samarbeten. Ett dotterbolag, Event Sweden, bör bildas under Visit Sweden, med uppdrag att locka internationella evenemang till Sverige, att erbjuda kompetens och ekonomiskt stöd med ansökningar, marknadsföring, evenemangsutveckling och genomförande till de ansökande evenemangsorganisationerna samt att vid större evenemang bistå med ekonomiska garantier och säkerhet. Event Sweden bör också utarbeta metoder för utvärdering och prognoser om samhällseffekterna av olika evenemang. Vi vill skärpa kvaliteten på marknadsföringen. Därför bör Nutek (eller Tillväxtverket) ges i uppdrag att ta fram värderingsmodeller inför marknadsföringsinsatser och prognoser för olika insatsers påverkan på jobb och antal besök.

Med hänvisning till det anförda bör riksdagen göra ett tillkännagivande

- om att regeringen ska säkerställa att berörda myndigheter och verk i sin verksamhet beaktar besöksnäringens potential,
- om att marknadsföringen av turismen ska samordnas,
- om att ett dotterbolag bör bildas under Visit Sweden för att främja stora internationella idrotts- och kulturevenemang i Sverige,
- om att ett övergripande mål för besöksnäringen bör fastställas av Visit Sweden,
- om att Exportrådet bör få ett tydligare uppdrag att också främja besöksnäringens produkter,
- om att Nutek (eller Tillväxtverket) bör ges i uppdrag att driva ett långsiktigt utvecklingsprogram för besöksnäringen,
- om att Nutek (eller Tillväxtverket) bör ges i uppdrag att ta fram gemensamma värderingsmodeller inför marknadsföringsinsatser och prognoser,
- om att Sverigefrämjandet ska intensifieras,
- om att ett samarbete med turismnäringen ”Det gröna Sverige” ska utvecklas.

Med det anförda tillstyrker vi motionerna 2008/09:N429 (s) och 2008/09:N431 (s) i berörda delar. Övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

5. Turism, punkt 2 (mp)

av Per Bolund (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:N209 yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna 2008/09:N234, 2008/09:N283, 2008/09:N284, 2008/09:N286, 2008/09:N300, 2008/09:N301, 2008/09:N302 yrkandena 1 och 2, 2008/09:N304, 2008/09:N315, 2008/09:N325, 2008/09:N328, 2008/09:N335, 2008/09:N349, 2008/09:N400, 2008/09:N403, 2008/09:N406, 2008/09:N415 yrkandena 1–4, 2008/09:N418, 2008/09:N426 yrkandena 1 och 2, 2008/09:N429 yrkande 5 och 2008/09:N431 yrkandena 1–7, 9 och 15.

Ställningstagande

Turismen är en viktig näring för den svenska ekonomin. Jag anser, i likhet med vad som anförs i motion 2008/09:N209 (mp), att riksdagen bör göra ett tillkännagivande till regeringen rörande stora evenemang med inriktning på miljö och hållbar utveckling. Riksdagen bör uppmana regeringen att ta fram en nationell strategi med klar inriktning på hållbar utveckling, ekologiskt, socialt och ekonomiskt, för stora internationella evenemang inom idrott och kultur och för stora internationella sammankomster inom mötesindustrin. Vidare bör riksdagen uttala att när eventuella statliga garantier ges till stora evenemang ska de bidra till miljöteknisk utveckling och omställning till ett klimatsmart samhälle.

Det arrangeras alltför idrotts-, musik- och kulturevenemang i Sverige och utomlands. Dessa evenemang styr ofta människors resande och semesterplaner och innebär konsekvenser i form av miljöbelastning genom transporter, mat, avfall m.m. Samtidigt skapas också arbetstillfällen med huvudsaklig produktion av tjänster i stället för varor och möjlighet till upplevelser. Vid stora idrottsevenemang efterfrågas ofta statliga eller kommunala garantier i form av borgen eller investeringar i infrastruktur. I många länder finns det nationella strategier med visioner och målsättningar för stora evenemang. I Sverige finns det inte någon strategi för stora internationella evenemang inom idrott och kultur och inte heller för stora internationella sammankomster inom mötesindustrin.

Jag anser att en nationell strategi bör antas av riksdagen där myndigheter, organisationer, ambassader och generalkonsulat som arbetar med Sverigefrämjande får tydligare riktlinjer om att stödja arrangörer av större evenemang inom idrott och kultur samt större sammankomster inom mötes-

industrin, under förutsättning att arrangörerna arbetar miljöutvecklande. I strategin ska tydligt anges att evenemangen ska vara klimatsmarta och bidra till en långsiktigt hållbar utveckling ekologiskt, socialt och ekonomiskt.

När det gäller stora evenemang, såsom OS, fotbolls-VM och friidrotts-VM, är det vanligt att staten går in som garant eller borgenär. Här finns en möjlighet att främja miljöutveckling. Om staten för att godkänna garantier ställer krav på miljöutveckling kan det bidra till möjligheter för miljöinnovationsföretag att utveckla sina idéer. Idrotts- och kulturevenemang kan också ge möjlighet till miljövänligare konsumtion, dvs. köp av tjänster och upplevelser i stället för av varor. Idrottsvenemang kan bidra till en ekologisk omställning av samhället, om staten ger incitament till det.

Riksdagen bör, med hänvisning till det anförda, genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att vidta åtgärder rörande stora internationella evenemang inom idrott och kultur och för stora internationella sammankomster inom mötesindustrin i enlighet med vad jag här har redovisat och som förslagits i den nämnda motionen 2008/09:N209 (mp). Motionen tillstyrks därmed. Övriga här aktuella motioner avstyrks i berörda delar.

6. Vissa forskningsfrågor, punkt 3 (mp)

av Per Bolund (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:N227 och 2008/09:N441 samt avslår motionerna 2008/09:N205, 2008/09:N212, 2008/09:N235 yrkande 1, 2008/09:N253, 2008/09:N264, 2008/09:N352, 2008/09:N353, 2008/09:N381, 2008/09:N392 och 2008/09:N396 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

I detta avsnitt behandlas tolv motioner rörande forskningsfrågor inom olika områden – rymdverksamheten, nanotekniken, fordonsindustrin, medicinteknikindustrin, skogsindustrin, livsmedelsindustrin och tjänsteområdet. Utskottet har i sitt yttrande till utbildningsutskottet (yttr. 2008/09:NU3y) över forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2008/09:50) redovisat sina ståndpunkter när det gäller forsknings- och innovationspolitiken under de närmaste åren. I avvikande meningar redovisade företrädarna för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet sina synpunkter i frågan. I det föregående har under rubriken Vissa kompletterande uppgifter lämnats olika faktauppgifter rörande de olika områdena till vilka här hänvisas.

Jag vill dock speciellt uppmärksamma ett par områden som tas upp i detta avsnitt, nämligen nanotekniken och miljöforskning för fordonsindustrin.

När det gäller nanoteknik anser jag – i likhet med vad som anförs i motion 2008/09:N227 (mp) – att riksdagen bör uppmana regeringen att utarbeta en strategi för forskning om nanoteknik. Nanoteknik innebär att nya material byggs upp på atomnivå. Tekniken håller på att revolutionera många områden inom elektronik, ytbehandling, medicin, energi m.m. Vinsterna är stora men det är också riskerna. Små nanopartiklar kan vara farligare för hälsan än större partiklar. Nanopartiklar sprids lätt, och en försiktighetsprincip bör gälla när nya ämnen tas fram. Nanopartiklar kommer med tiden att läcka ut i luften, via avlopp och vattendrag, och kan komma att ackumuleras i näringskedjan. Nanotekniken kan leda till omfattande miljö- och hälsoproblem som inte kan förutses för närvarande. Eftersom nanopartiklar är mycket små partiklar, kan de ta sig in i människokroppen via huden, luftvägarna eller ögonen. EU:s nya kemikalielagstiftning (Reach) är inte alltid tillämplig på nanoteknik, eftersom det går att tillverka stora mängder nanopartiklar innan de gränsvärden uppnås där det av tillverkarna krävs tester. Sverige bör samla resurserna kring nanoforskningen och forska även på etik och säkerhet kring nanoteknik.

Beträffande forskning för fordonsindustrin anser jag – i likhet med motion 2008/09:N441 (mp) – att riksdagen bör uppmana regeringen att utreda de statliga stöden utifrån varför de inte har lett till mer miljöanpassade produkter och tryggare jobb i tillverkningsindustrin i Sverige och hur stödformerna kan förbättras. Det är uppenbart att trots omfattande statliga satsningar på forskning om fordon och miljö har de svenska biltillverkarna varit långsamma med att anpassa sig till miljökrav. Detta förhållande reser följande frågor: Varför leder miljöforskningen inte till att det tillverkas mer miljöanpassade bilar i Sverige? Vilka brister eller bromsklossar finns inom det statliga stödssystemet, inom forskningen och inom företagen? Behövs tydligare krav på att forskningen i större utsträckning blir produktinriktad? Behövs krav på att forskningsresultat faktiskt tillämpas i produktutvecklingen?

Med hänvisning till det anförda bör riksdagen genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att utarbeta en strategi för forskning om nanoteknik och att utreda de statliga stöden beträffande fordonsindustrin utifrån varför de inte har lett till mer miljöanpassade produkter och tryggare jobb i tillverkningsindustrin i Sverige och hur stödformerna kan förbättras. Därmed blir de nämnda motionerna helt tillgodosedda och tillstyrks. Övriga här aktuella motioner avstyrks i berörda delar.

Särskilt yttrande

Branschprogram (s)

Tomas Eneroth (s), Carina Adolfsson Elgestam (s), Alf Eriksson (s), Karin Åström (s), Börje Vestlund (s) och Renée Jeryd (s) anför:

Vi vill i detta sammanhang erinra om de strategiska branschprogram som Socialdemokraterna tidigare i olika motioner har föreslagit. Dessa program återknyter till de utvecklingsprogram för ökad konkurrenskraft som riksdagen beslutade om hösten 2005 (prop. 2005/06:1 utg.omr. 24 Näringsliv, bet. 2005/06:NU1). Programmen hade en planerad kostnad på 1 miljard kronor under femårsperioden 2006–2010, under förutsättning att näringslivet investerar minst lika mycket. Branschprogrammen innehåller bl.a. forsknings-, utbildnings- och infrastrukturinsatser som tagits fram i samarbete mellan stat, näringsliv och fackliga organisationer för att stärka Sveriges konkurrenskraft i de aktuella branscherna (fordonsindustrin, läkemedels- och bioteknikindustrierna, metallurgin, flyg- och rymdindustrierna, IT- och telekommunikationsindustrin samt skogs- och träindustrierna).

Detta initiativ från den tidigare, socialdemokratiska regeringen avseende strategiprogram och branschspecifika forskningssatsningar var viktigt för att vässa de berörda företagens konkurrenskraft. Strategiprogrammen, som alltså togs fram tillsammans med branscherna, har visat sig vara mycket framgångsrika och populära, och samarbetet mellan stat, näringsliv och akademi har stärkts. I de program som Socialdemokraterna har föreslagit skulle forskningssatsningar för att öka produktivitet och förädlingsvärde ingå som en beståndsdel.

Vi vill också när det gäller fordonsindustrin erinra om de förslag som Socialdemokraterna tidigare lagt fram. I en reservation till finansutskottets betänkande (bet. 2008/09:FiU19) över regeringens proposition om staten som huvudman för bolag med verksamhet avseende forskning och utveckling och annan verksamhet inom fordonsklustret m.m. (prop. 2008/09:95) i december 2008 framhölls att den svenska fordonsindustrin är enormt viktig för Sverige och den svenska ekonomin och att fordonstillverkarna och deras underleverantörer sysselsätter omkring 140 000 personer. I reservationen föreslogs att riksdagen skulle uppmana regeringen att ta fram ett brett fordonsindustripaket för att stärka industrins konkurrenskraft och skapa möjligheter inför framtiden. Ett sådant paket borde innehålla ytterligare forskningsinsatser, stimulanser för omställning av den svenska bilparken och satsningar på utbildning för dem som arbetar inom fordonsindustrin och som riskerar att bli arbetslösa.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:N205 av Tobias Krantz (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kraftfulla politiska initiativ från regeringen i syfte att rädda ESA:s satellitstation i Kiruna från nedläggning.

2008/09:N206 av Chatrine Pålsson Ahlgren (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en kvalitetssäkring i begravningsbranschen.

2008/09:N209 av Gunvor G Ericson (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten bör ta fram en nationell strategi med klar inriktning på hållbar utveckling både ekologiskt, socialt och ekonomiskt för stora internationella evenemang inom idrott och kultur och för stora internationella sammankomster inom mötesindustrin.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att när eventuella statliga garantier ges till stora evenemang ska de bidra till miljöteknisk utveckling och omställning till ett klimatsmart samhälle.

2008/09:N212 av Sten Bergheden (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att satsa mer på forskning och utveckling av våra skogsråvaror.

2008/09:N227 av Tina Ehn m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en strategi för forskning om nanoteknologi.

2008/09:N232 av Ronny Olander m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av forskning och utveckling för socialt företagande.

2008/09:N234 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell strategi för idrotts- och sportindustrin.

2008/09:N235 av Gunnar Andrén och Karin Pilsäter (båda fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Södertäljes förutsättningar att fortsatt vara ett centrum dels för svensk vetenskaplig medicinteknisk forskning på högsta internationella nivå, dels för fordonsmässig produktion, forskning och utveckling.

2008/09:N247 av Elisabeth Svantesson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta generationsskiften i företag.

2008/09:N252 av Ola Sundell (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kreditgarantier.

2008/09:N253 av Anna König Jerlmyr (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en översyn av inrättandet av en svensk tjänsteforskningsstrategi.

2008/09:N262 av Lars U Granberg och Ann-Kristine Johansson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kooperativt företagande och social ekonomi.

2008/09:N264 av Jan Björkman m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att trygga svensk fordonsindustri.

2008/09:N266 av Lars Wegendal (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nationellt handlingsprogram för glasbruksindustrin.

2008/09:N269 av Kurt Kvarnström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga hur kreditgarantiföreningarna ska stödjas för etablering av verksamhet i hela landet samt att lagstiftningen bör ändras så att också kommunerna kan skjuta till kapital.

2008/09:N271 av Anne Ludvigsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att stärka hemslöjden som näring.

2008/09:N272 av Anne Ludvigsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till enskilda uppfinnare.

2008/09:N275 av Anne Ludvigsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att förbättra villkoren för småföretagare.

2008/09:N279 av Anita Brodén och Nina Larsson (båda fp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om riskkapital.

2008/09:N282 av Ronny Olander (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om finansiering av kvinnligt företagande.

2008/09:N283 av Patrik Forslund (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten uppdrar åt landets regioner och kommuner att säkerställa flerspråkig information vid evenemang och vid tåg och bussar.

2008/09:N284 av Patrik Forslund (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa nationell certifiering av guider.

2008/09:N286 av Patrik Forslund (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om marknadsföringsanslaget och Sverige som turistdestination.

2008/09:N290 av Phia Andersson och Sinikka Bohlin (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka möjligheterna för kommuner att vara behjälpliga vid start och drift av sociala företag och kooperativ.

2008/09:N291 av Lars-Ivar Ericson och Jörgen Johansson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utveckling av användning av sten i Sverige.

2008/09:N300 av Per Svedberg och Lars U Granberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om motorsport och om nationella och internationella evenemang.

2008/09:N301 av Lars Wegendal (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade insatser för att fler internationella evenemang ska förläggas till Sverige.

2008/09:N302 av Patrik Forslund (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram en nationell strategi för att vara värdland för stora internationella idrotts- och kulturrevenemang.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fondera pengar från Svenska Spel till ansökningsprocesser och garanti.

2008/09:N303 av Ameer Sachet (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökad information om EU-bidrag och hur man söker ekonomiskt stöd.

2008/09:N304 av Désirée Liljevall (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om internationella idrottsevenemang.

2008/09:N307 av Olle Thorell (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till de mindre företagens CSR-arbete.

2008/09:N308 av Olle Thorell (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mentorer för småföretagare.

2008/09:N312 av Kenneth Johansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn för att klargöra hur etableringen av kreditgarantiföreningar kan stödjas och hur lagstiftningen kan möjliggöra att också kommunerna kan skjuta till driftsstöd och kapital.

2008/09:N313 av Kenneth Johansson och Birgitta Sellén (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om intensifierade insatser för socialt företagande.

2008/09:N314 av Johan Löfstrand (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att öka kunskaperna om företagandets villkor.

2008/09:N315 av Johan Löfstrand (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade insatser för att lansera Sverige som turistland.

2008/09:N317 av Gunnar Sandberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om riskvilligt kapital för företagare i Norrlands inland.

2008/09:N325 av Monica Green m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla natur- och kulturturismen på ett ekologiskt hållbart sätt.

2008/09:N328 av Berit Andnor m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell strategi för att få stora internationella evenemang till Sverige.

2008/09:N333 av Billy Gustafsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga stödinsatser så att fler kan starta kooperativa företag.

2008/09:N334 av Pia Nilsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av riskkapital för kvinnors företagande.

2008/09:N335 av Anneli Särnblad (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om turistnäringen som en exportprodukt.

2008/09:N336 av Nikos Papadopoulos och Yilmaz Kerimo (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att förbättra förutsättningarna för personer med invandrarbakgrund att etablera sig som småföretagare.

2008/09:N340 av Bertil Kjellberg och Jan-Evert Rådström (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om statliga kreditgarantier.

2008/09:N343 av Désirée Pethrus Engström (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kapitalförsörjningen för personer med utländsk bakgrund som vill starta eget företag.

2008/09:N344 av Christer Adelsbo m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för en ökad samverkan mellan den offentliga sektorn och de sociala företagen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att det sociala företagandet ges samma tillgång till företagsrådgivning och kompetensutveckling som andra småföretag.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att ett samarbetsorgan skapas som består dels av representanter för de berörda politikerområdena, dels av representanter för de sociala företagen och berörda intresseorganisationerna.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verkställa förslaget till nationellt handlingsprogram för socialt företagande.

2008/09:N347 av Ronny Olander (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utlandsfödda småföretagare inte får missgynnas i förhållande till svenskar när de ansöker om lån.

2008/09:N349 av Siw Wittgren-Ahl (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om evenemangsturismen.

2008/09:N352 av Betty Malmberg och Yvonne Andersson (m, kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att formulera en tydlig svensk rymdpolicy.

2008/09:N353 av Betty Malmberg m.fl. (m, kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att satsa på klimatsatelliten Steam.

2008/09:N356 av Anna König Jerlmyr (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten till tidsbegränsade räntefria lån till nya småföretag.

2008/09:N362 av Lars Elinderson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om program för riskkapitalförsörjning till nystartade företag.

2008/09:N366 av Karin Nilsson och Maria Kornevik Jakobsson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med uppgift att skapa stödstrukturer med långsiktiga villkor där även den mänskliga vinsten räknas för kooperativ som ägnar sig åt socialt företagande.

2008/09:N372 av Anne Marie Brodén (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler kvinnliga företagare.

2008/09:N377 av Kent Persson m.fl. (v):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om FoU (forskning och utveckling).
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om finansieringssituationen för kvinnor.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om innovationer och kvinnor.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kluster, nätverk och kvinnor.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Snilleblixarna och Komtek.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om företag och IT.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om social ekonomi.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kooperativt företagande.

2008/09:N381 av Helene Petersson i Stockaryd m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för att öka användningen och återvinningen av trä.

2008/09:N387 av Désirée Pethrus Engström (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om företagande på deltid.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om s.k. företagarlotsar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om affärsrådgivning riktad till kvinnor.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om invandrade kvinnors möjligheter till eget företagande.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en uppföljning av det befintliga stödet till kvinnor i enlighet med EU:s rekommendationer.

2008/09:N392 av Patrik Björck m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om branschprogram för livsmedelsindustrin.

2008/09:N394 av Irene Oskarsson och Stefan Attefall (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen aktivt ska arbeta för att utveckla KGF:s möjligheter att vara ett viktigt instrument i arbetet med att stödja småföretagare.

2008/09:N396 av Yvonne Andersson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av svensk rymdverksamhet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av Odinsatellitens finansiering.

2008/09:N397 av Yvonne Andersson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att Vinnovas verksamhet och resursbehov uppmärksammas.

2008/09:N400 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Claes-Göran Brandin (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om risker för förluster vid stora evenemang.

2008/09:N403 av Sinikka Bohlin (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rovdjursturism.

2008/09:N406 av Berit Andnor m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nationellt stöd för utvecklingen av turistnäringen i hela landet.

2008/09:N411 av Ewa Thalén Finné (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förenklade regler för fler framgångsrika innovationer och växande företag.

2008/09:N415 av Else-Marie Lindgren (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om marknadsföring av svensk turistnäring.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av forskning och utveckling av svensk turistnäring.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behov av att få fler internationella konferens-, kultur- och idrottsevenemang till Sverige.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den statliga utredningen SOU 2007:32 ska skickas ut på remiss.

2008/09:N418 av Lars Wegendal m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för att stärka den internationella turismen mot turistmål i sydöstra Sverige.

2008/09:N419 av Inger Jarl Beck m.fl. (s):

Riksdagen begär att regeringen studerar minoritetsgruppers ökade öppenhet och dess inverkan på tillväxt, innovation och kreativitet.

2008/09:N424 av Luciano Astudillo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla modenäringen.

2008/09:N425 av Luciano Astudillo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att ta fram ett tillväxtprogram för svensk design.

2008/09:N426 av Göran Persson i Simrishamn m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samordna landets resurser när det gäller besöksnäringen och utforma ett strategiprogram.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bredda det nordiska samarbetet med främst Danmark inom besöksnäringen.

2008/09:N428 av Tomas Eneroth m.fl. (s):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om främjande av socialt företagande.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om genomlysning av de privata företagsfinansiärerna ur ett jämställdhetsperspektiv.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka tillgången på riskkapital.

2008/09:N429 av Tomas Eneroth m.fl. (s):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om besöksnäringen.

2008/09:N431 av Tomas Eneroth m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att säkerställa att berörda myndigheter och verk i sin verksamhet beaktar besöksnäringens potential.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en samordning av marknadsföring.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett dotterbolag bör bildas under Visit Sweden för att främja stora internationella idrotts- och kulturevenemang i Sverige.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett övergripande mål för besöksnäringen fastställs av Visit Sweden.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Exportrådet får ett tydligare uppdrag att också främja besöksnäringens produkter.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Nutek ges i uppdrag att driva ett långsiktigt utvecklingsprogram för besöksnäringen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Nutek ges i uppdrag att ta fram gemensamma värderingsmodeller inför marknadsföringsinsatser och prognoser.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sverigefrämjandet.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett samarbete med turistnäringen om "Det gröna Sverige".

2008/09:N434 av Finn Bengtsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att beakta Vinnovas roll för företagsutvecklingen i Sverige.

2008/09:N435 av Mona Sahlin m.fl. (s):

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om socialt företagande.
45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att stimulera fler kvinnor som företagare.

2008/09:N441 av Ulf Holm m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda det statliga stödet till miljöforskning för fordonsindustrin.

2008/09:A377 av Ulf Holm m.fl. (mp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det behövs insatser för information, kunskapsutveckling, samordning, kompetensutveckling och en översyn av relevanta lagar och regler m.m. vad gäller socialt företagande.

2008/09:A402 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten bör utveckla formerna för att ge mikrolån till småföretagare.